

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞİLE 'DE TARİHSEL ARAŞTIRMA ve
ÇEVRE KORUMA ÇALIŞMALARI
(HAMAMDERE ve BALİBEY MAHALLELERİ)

RÖLÖVE ve RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMAR AYNUR GÖKTAŞ

İSTANBUL 1992

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması ŞİLE'nin, tarihi ve kültürel mirasını oluşturan, geleneksel konut mimarisini kurtarma-yaşatma ve sağlıklılaştırma çalışmalarına yardımcı olması amacı ile yapılmıştır.

ŞİLE, konut mimarisi üzerinde yapılan tesbit, rölöve ve analiz çalışmaları ile getirilen önerilerin, bir bütün olarak değerlendirilerek bundan sonra yapılacak çalışmalara bir altyapı oluşturmasını temenni ediyorum.

Değişen ihtiyaçlar ve farklılaşan yaşama biçiminin doğrudan etkilediği geleneksel mimari örneklerimizin gelecek kuşaklara aktarılması için bu tür çalışmaların zaman kaybedilmeden yapılması gerekmektedir.

Çalışmalarımnda tecrübe ve bilgisi ile yardımcı olan sayın hocam Doç.Dr. Reha GÜNAY'a, çalışma olanaklarının sağlanmasında büyük kolaylık sağlayan, Belediye Başkanı sayın İhsan Çayiroğlu'na ve bana her zaman destek olan arkadaşlarıma teşekkür ederim.

ŞİLE 'DE TARİHSEL ARAŞTIRMA ve ÇEVRE KORUMA ÇALIŞMALARI

ÖNSÖZ	.....	I
İÇİNDEKİLER	.....	II
ÖZET	.....	VI
SUMMARY	.....	VIII
BÖLÜM I-GİRİŞ	.....	1
I.1. KONUNUN SEÇİLME AMACI		1
I.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI		3
I.3. ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ		3
BÖLÜM II-FİZİKSEL VERİLER	.....	6
II.1. ADI		6
II.2. COĞRAFİK KONUMU		7
II.3. ULAŞIM		8

II.4. TOPOĞRAFYA ve JEOLJİK YAPISI	9
II.5. İKLİM (ISI-NEM-YAĞIŞLAR-RÜZGAR-...)	10
II.6. AKARSULAR	10
II.7. BİTKİ ÖRTÜSÜ	11
II.8. NÜFUS ve SOSYO-KÜLTÜREL YAPISI	11
II.8. TURİZM ve TARİHİ ESERLER	12
II.9. EKONOMİSİ	14
BÖLÜM III-TARİHSEL GELİŞİMİ	17
III.1. İLK DÖNEMLER	17
III.2. ROMA ve BİZANS İMPARATORLUĞU DÖNEMLERİ	18
III.3. TÜRK EGEMENLİĞİ DÖNEMLERİ	18
III.4. CUMHURİYET DÖNEMİ	19
BÖLÜM IV-YAPI KONUMLANMASINDAKİ ETKENLER	20
IV.1. TOPOĞRAFYA	20
IV.2. MANZARA ve YÖN	20
IV.3. İKLİM	21
BÖLÜM V-YAPI BİÇİMLENİŞİ	22
V.1. KÜTLE OLUŞUMU (PLANLAMA İLKELERİ VE PLAN TİPOLOJİSİ)	22
V.2. CEPHE OLUŞUMU (PLAN VE KESİTTE SİMETRİ)	26

V.3. YAPI ELEMANLARININ İNCELENMESİ	48
V.3.a. Çıkmalar	48
V.3.b. Payandalar	50
V.3.c. Pencereler	50
V.3.d. Giriş Kapıları	62
V.3.e. Bacalar	68
V.4. CEPHE KAPLAMALARI	68
V.5. BAĞE DUVARLARI, KAPILARI ve KORKULUKLAR	72
V.6. YOL KAPLAMALARI	72
BÖLÜM VI-YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEMELER	76
VI.1. TAŞ MALZEMELER	77
VI.2. AHŞAP MALZEMELER	77
VI.3. BAĞLAYICILAR	78
BÖLÜM VII-YAPIM YÖNTEMLERİ	80
VII.1. TEMELLER	80
VII.2. AHŞAP ÇATKI ve DOLGULAR	81
VII.3. DÖŞEMELER	84
VII.4. TAVANLAR	84

BÖLÜM	VIII-RESTORASYON UYGULAMALARI AÇISINDAN	
SİSTEM ARAŞTIRMASI	.....	86
BÖLÜM	IX-RESTORASYON UYGULAMALARI	91
SONUÇ	.....	96

NOTLAR

KAYNAKLAR

ÖZGEÇMİŞ

ÖZET

Bu çalışma ile ŞİLE'deki tarihsel-kültürel miras ve geleneksel konut mimarisine etki eden faktörlerin incelenmesi ele alınmıştır.

Mevcut geleneksel konut mimarisinin koruma kapsamına alınmasını sağlamak çalışmanın başlıca amacı olmuştur. Bu amaca ulaşabilmek için, konunun sistemli ve bilimsel bir şekilde incelenmesi öngörülmüştür.

Çalışmada öncelikle, geleneksel dokunun oluşumunda etkili olan tarihi ve coğrafi etkenler yer almıştır. İklim, topoğrafya, yapı malzemeleri, yaşama ve kullanma biçimleri, mimari çerçeve içerisinde incelenmiştir.

İlk olarak ŞİLE merkezde, mevcut durum tesbiti yapılmıştır. Geleneksel mimari konut dokusunun, mahalle ölçeğinde yapılacak bir analiz çalışması ile daha anlamlı ve ifadeli olacağı düşüncesi ile mahalle ölçeğinde bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bölge olarak Balibey Mahallesi seçilmiş ve burada plan ölçeğinde bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Konu mahalle ölçeğine indirildiğinde mimari eleman etütleri yapılmıştır. Sokak dokusu, yapıların sokakla ve birbirileri ile ilişkileri incelenmiş; bu ilişkilerin sosyal yaşantıya etkileri gözlemlenmiştir. Yerinde yapılan tesbit ve rölöve çalışmaları ile yapı biçimlenişleri belirlenmiştir. Sokak silüetleri çıkarılarak yapıların gabarileri incelenmiş, planlarda çevre ile ilişkiler ele alınmıştır.

Sonuç olarak elde edilen verilerin "koruma, yaşatma ve değerlendirme" de kullanılması için restorasyon önerileri hazırlanmıştır.

Yapılan çalışmanın, uygulama aşamasına geçirilebilmesi düşüncesiyle restorasyon teknik ve yöntemleri geliştirilmiştir.

Geleneksel dokunun korunması, yaşatılması ve bu olgunun yöre halkına benimsenmesi çalışmanın başarısını oluşturacaktır.

SUMMARY

This study covers on evaluation of the factors affecting the historical cultural heritage and traditional building architecture in ŞİLE.

Main objective of this study is to ensure protection for the existing traditional building architecture. In order to achieve such objective, it is foreseen that the issue should be discussed in a systematic and scientific manner.

Our priority in the study is on the historical and geographical factors having a share in the formation of the traditional structure. Discussed within the architectural framework are climate, topography, building materials, living and utilizing styles.

In the first place, existing situation in the centrum of ŞİLE was assessed. Consideration that it would be more extensive and significant with an analysis of the structure of traditional architectural buildings on the ward scale has become the driving force for the preferential formation of the study in this course. A study was realized at plan scale in Balibey ward.

As reduced to a word scale, architectural element studies were assessed, the issue was taken up by the review of the structure of streets, relations between the buildings and the street as well as one another and resulting effects of such relations on the social life were observed. Formation of buildings were determined with onsite surveys and relief. Street silhouettes were drawn up and dimen-

sions of buildings as well as the relation in plans to the environment were studied.

In conclusion, restoration suggestions for the utilization of the obtained data in "Preservation, continuation and evaluation" were prepared.

For the purpose of implementing the study done in the practice, restoration techniques and methods are suggested.

It will be the success of this study if the traditional structure is preserved, continued and admitted by the inhabitants of the area.

BÖLÜM I-GİRİŞ

BÖLÜM I

I.1. KONUNUN SEÇİLME AMACI

Zengin bir doğal çevre içinde,tarihin ve büyük uygarlıkların doğduğu geliştiği ülkemizde,tarihsel ve kültür mirasımızın hızla yok olduğu gözlemlenmektedir.Çevremizdeki sosyal ve ekonomik yapı sürekli olarak değişmekte ve gelişmektedir.Mimarlık alanında bu değişimden üzerine düşen payı almaktadır.

Ülkemize sürekli Batı'dan ithal yoluyla giren bu değişimlerin özümsemeden,kendi kültürel kimliğimize adapte edilmeden alınması büyük çelişkilerin doğmasına neden olmaktadır. Çağdaşlık,ilericilik ve evrenselliğin, biçimden yola çıkılarak,reklam ve moda yoluyla alınması kültür yozlaşmasını artırmaktadır.

Ülkenin kültür zenginliğinin,bütünlüğünün ve sürekliliğinin sağlanmasında "koruma,değerlendirme ve yaşatma kavramlarının büyük önem taşıdığını unutmamak gerekmektedir.Yeni ve çağdaş yaşamın kurulmasında, geçmişin bize aktardığı miras varlığının en önemli yol göstericisi olduğu burada vurgulanmalıdır.Koruma, değerlendirme ve yaşatma kavramlarının, toplumsal, ekonomik ve kültürel boyutları ile doğru ve inandırıcı bir biçimde aktarılması mimarlık alanındaki başarının en önemli koşulu olacaktır.

Teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişim,insana sunulan olanaklar,kentlere olan talebin de yoğunlaşmasına neden olmaktadır.Kentlere olan bu yoğun talep, beraberinde pek çok sorunda getirmektedir. 19.yy.a kadar büyük bir değişime uğramadan gelmiş olan kentlerimiz, bu hızlı değişim ve gelişme karşısında büyük bir

çelişki yaşamakta ve ağır yaralar almaktadır. Artan nüfus, değişen ihtiyaçlar ve farklılaşan yaşama biçimi, eski yapılarında gerek fiziksel, gerekse kullanılabilirliği açısından değişmesine neden olmuştur. Eskiden ataerkil düzende yaşayan aileleri barındıran büyük ve eski ahşap ,kağir evler, ihtiyaçlara cevap veremez olmuştur. Bu büyük ve ataerkil ailelerin yaşadığı evler yerine, daha çok ailenin barındığı beton bloklar dikmek, sorunların en kolay ve basit çözümü olarak görülmeye başlanmıştır. "Tarihsel, kültürel miras, yaşanabilir çevre koşulları" gibi kavramlar sürekli arka plana itilmiştir. Oysa geleneksel konut varlığının korunarak ülkenin konut ihtiyacının bir bölümüne rahatlıkla hizmet verebileceği ve en önemlisi kültürel, tarihsel ve turistik değerleri de yaşatabileceğinin unutulmaması gerekmektedir.

Şile, Karadeniz kıyısında yer alan, denizi ve doğasıyla turistik önem taşıyan, turizmin ilk öncülerinden sayılan, İstanbul metropolünün hemen yanı başındaki şirin bir ilçemizdir. Eski geleneksel konut dokusu ve özelliklerini halen korumaktadır. Yukarıda bahsedilen etkenlerden dolayı bu dokunun her an yok olma tehlikesi altında olduğu açıktır. Halen mevcut olan, fakat önlem alınmaz ise yitirilmesi kaçınılmaz olan tarihsel değerlerin korunması bu çalışmanın başlatılmasındaki amaç olmuştur. Bu çalışmanın başka bir amacı da Şile'de tarihsel ve kültürel değerlerin korunma, değerlendirme ve yaşatma çalışmalarının planlı ve programlı bir şekilde ele alınmasına destek sağlamaktır.

I.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Bu çalışmanın kapsamı ŞİLE'deki günümüze kadar ulaşabilmiş mimari örneklerinin tesbit ve değerlendirmesini yapmaktır. Şile Şehir merkezinde yapılan çalışma sırasında yaklaşık 150 yapı eski eser niteliğinde tescillenmiŐtir.

Bu tez çalışmasının sınırları, eskiden bir akarsuyun yatağı, Őimdiki adıyla İstanbul Yolu olan, Şile'nin en geniş caddesi (İstanbul Yolu) sınır kabul edilerek Fener yönünde Hamamdere Mahallesi ve Balibey Mahallesini içermektedir. Çalışma alanı olarak seçilen Hamamdere Mahallesi ve Balibey Mahallesi'nde yapılan tesbit ve rlvelerle, Şile'deki sivil konut mimarisinin bir analizi oluŐturulmaya çalışılmıştır.

Çalışma sonunda elde edilen bilgiler, yeni planlamalara bir nveri oluşturmuştur. Restorasyon çalıŐmalarında, geleneksel çizgiler bozulmadan, eski dokuyla uyumlu bir mimarinin oluşturulması yönünde düzenlemeler yapılmaya çalışılmıştır.

I.3. ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

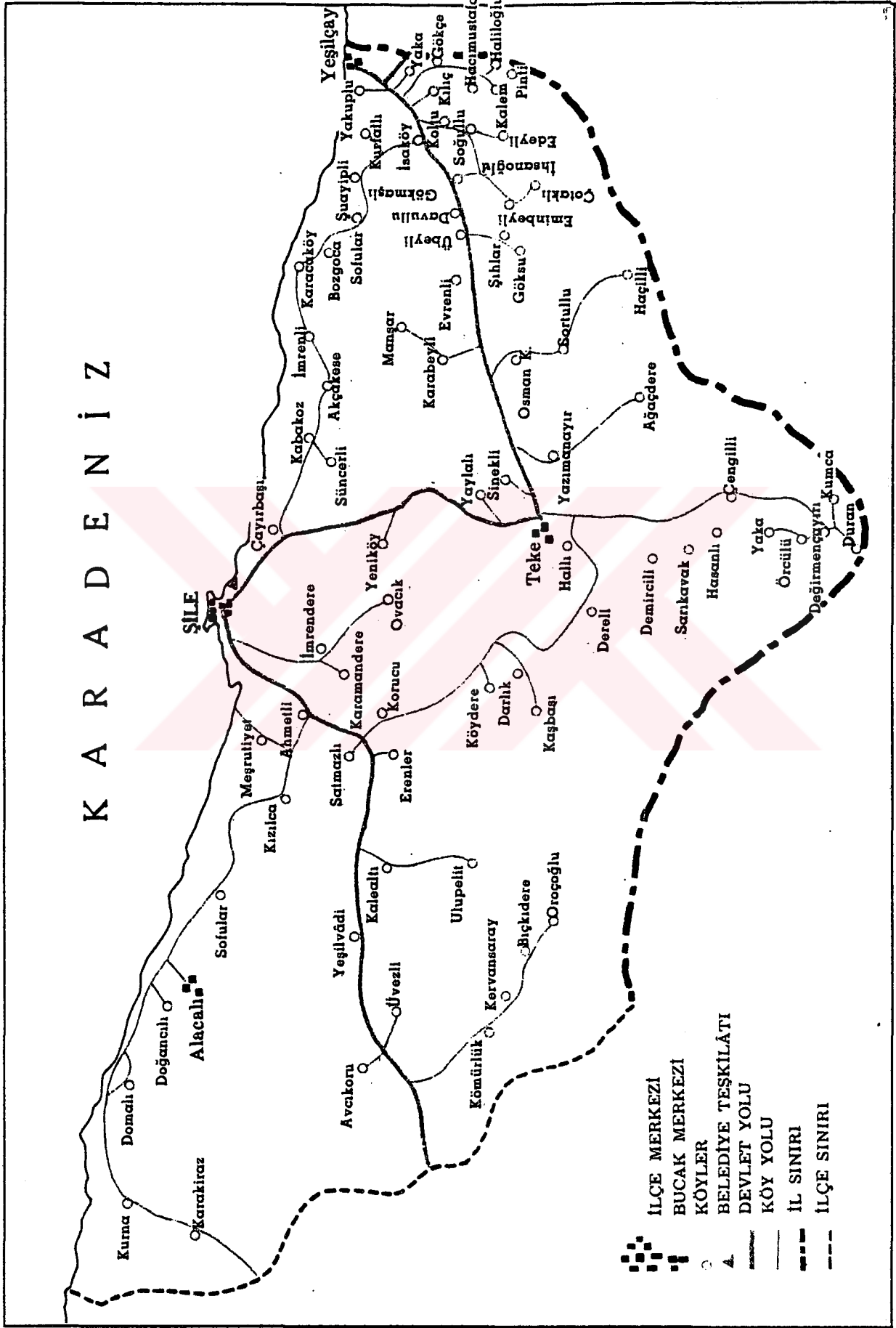
Bu araştırmanın en önemli kaynağını mevcut yapılar oluŐurmaktadır. Bu yapıların büyük bir bölümü bilinçsiz kullanımla, çeşitli tamir ve ilavelerle değişime uğramıştır. Bunlara rağmen eski durumları hakkında bilgi verecek niteliklerini de korumaktadırlar.

Bu tez çalışmasının en önemli verilerini, orijinal özelliklerini bir ölçüde muhafaza ederek, bugüne bazı ufak değişikliklerle gelen yapılar oluşturmaktadır. Geleneksel yapım yöntemleri ile üretilmiş bu yapıların ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, değerlendirilmesi, yerinde yapılan gözlem ve saptamalarla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda yapı ile ilgili en sağlıklı bilgilerin, yine yapının kendi verilerinden sağlanacağı göz önünde tutulmuştur.

Mimari alanda, Şile ile ilgili bir araştırma bugüne kadar yapılmamıştır. Bu nedenle karşılaşılan en önemli güçlük, döküman kısıtlılığı olmuştur.

Çalışmaya ilk olarak mevcut yapıların fotoğraflarının çekimi ile başlanmıştır. Harita üzerinde tesbit ve analizler yapılmıştır. Yapıların çevre ile ilişkileri ele alınmış, yapım teknikleri ve malzeme özellikleri yerinde incelenmiştir.

Araştırma ve incelemeler sonucunda ortaya çıkan veriler, restorasyon öneri ve teknikleri konusunda yöntem geliştirilmesine yardımcı olmuştur. Yapılan tesbit, analiz sonuçları röleveller ve restorasyon önerileri ile mimari döküman haline getirilmiştir.

Harita 1. ŞİLE

BÖLÜM II-FİZİKSEL VERİLER

BÖLÜM-II FİZİKSEL VERİLER

II.1. ADI

Şile adının nereden geldiği tam olarak bilinmemekle beraber Yunanca'da küçük bir kır çiçeğinin adı olarak geçmektedir¹. Uzun yıllar Bizans yönetimi altında kalan İstanbul'un çevresindeki pek çok yerin isimlerinin Yunanca'da bir anlamı bulunmaktadır. Bu isimlerin, yörenin özelliklerini anlatan isimler olduğu görülmektedir. Örneğin,

Riva: Su ayağı-bataklık anlamındadır. Riva'nın kurulduğu yer sulak ve bataklık bir alandır.

Ağva: İki dere arasında kalan alan anlamındadır. Ağva'nın kurulduğu yer Yeşilçay ve Göksu Çayı arasında kalan düzlüktür.

Şile'nin tarihi araştırılırken, değişik zaman dilimlerinde değişik isimlerle anıldığı görülmüştür. Yurt Ansiklopedisi'ne göre Şile'nin antik çağda adının "PHİLEE" olarak bilindiği yer almaktadır². Başka bir kaynakta Şile'den Grekçe'de "dudak" anlamını taşıyan "KHİLİ" olarak bahsedilmektedir³. Türk Ansiklopedisi'nde Şile ile ilgili olarak yazılan bölümde ilçenin eski tarihlerde adının "ARTENE" olarak geçtiği yazılmaktadır⁴. Halk Eğitim Merkezi'nin 1985 yılı için hazırladığı raporda Şile'nin eski çağlarda sırasıyla "Aşil, Phillie, Artene ve Kilia" isimlerini aldığı yorumu yapılmaktadır⁵.

II.2. COĞRAFİ KONUMU

Şile, İstanbul ilinin Karadeniz sahilinde yer alan, turistik değerleri ile önem kazanmış bir ilçesidir. Doğusunda Kocaeli (izmit) ilinin merkez ilçeleri ve Kandıra ilçesi, güneyinde yine aynı ilin Gebze ilçesi batısında İstanbul'a bağlı Beykoz ilçesi, kuzey'inde ise Karadeniz ile sınırlıdır.

Osmanlılar döneminde Şehremaneti'ne bağlı bir kasaba olarak yönetilmekte iken, cumhuriyet öncesinde ilçe olmuştur ⁶.

1985 Yılı Kaymakamlık raporlarında yer aldığı gibi Şile İlçesi, Şile Merkez, Ağva, Teke, Yeşilvadi olmak üzere 4(dört) bucak, 53(elliüç) köy muhtarlığı, köy muhtarlıklarına bağlı 41(kırkbir) mezra ile toplam 94(doksandört) yerleşim biriminden oluşmaktadır.

Şile yüzölçümü 735km^2 ² * olup, Şile Merkez'deki yerleşimin deniz seviyesinden yüksekliği 100m.dir.

Kumsalları genelde tabii plajlar şeklindedir. Sonradan yapılan plajlar da bunlara eklenince deniz mevsiminde çekiciliği bir kat daha artmaktadır. İstanbul Metropoliten iline yakınlığı, güzel ve tertemiz bir sahil şeridine sahip olması dolayısıyla ilçenin yaz aylarında aşırı bir nüfus yoğunluğuna sahne olduğu görülmektedir.

Bütün bu güzellikleri ile Şile'nin coğrafik özellikleri ve önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

* Türk Ansiklopedisi'nde değerler 72km^2 - 756km^2 olarak verilmiştir. 1985 Kaymakamlık Raporu ise bu değerleri 71km^2 - 735km^2 olarak vermektedir.

II.3. ULAŞ IM

Şile'nin İstanbul iline olan uzaklığı 71_72 km. dir *.İstanbul dışında diğer merkezlere olan uzaklıklar ise şöyledir:

Ağva Bucak Merkezi.....40km.

Teke Bucak Merkezi.....21km.

Kandıra İlçesi.....87km.

Beykoz İlçesi.....76km.

Sakarya İli(Adapazarı).....133km.

Şile-İstanbul arasındaki uzaklığın 72 km. olmasına karşın, karayolunun çok virajlı ve bakımsız olması dolayısıyla otobüsle ulaşım iki saat sürmektedir. Özellikle yaz aylarında artan trafik, ulaşım alanında büyük zorlukların yaşanmasına neden olmaktadır. 1990 Yılında ihale edilen 45km. uzunluğundaki yeni otoyolun yapımı bu konuda önemli bir gelişmedir. Sultançiftliği'nden başlayan yol 10m. genişliğinde olup, 1993 yılında hizmete girmesi planlanmıştır. Yeni yol ile Şile -İstanbul, oto ile 25-30 dakika arasında bağlanabilecektir ⁷.

Yeni yolun yapımından sonraki gelişim içinde, yörenin kültürel ve mimari mirasının korunarak gelecek kuşaklara aktarılması konusu daha da önem kazanmaktadır. Alınacak kararlardaki dikkatli ve bilinçli yaklaşımla bu gelişmeden olumlu sonuçların çıkarılması mümkün olacaktır.

II.4. TOPOĞRAFYA ve JEOLJİK YAPISI

Şile toprakları, Karadeniz dağlarının batıya doğru ilerledikçe alçalan ve burada basıklaşarak serpinti dağları oluşturan kısımlarında yer almaktadır. İlçe merkezinin yerleştiği alanın deniz seviyesinden yüksekliği 100m. ye kadar çıkar. Daha güneyde ise 200-300 m.lik tepelikler bulunur. Kıyı boyunca ince, çoğunlukla sarımsı kumlardan oluşmuş bir arazi ve birkaç metre yükseklikte kum tepeleri vardır. İlçenin bulunduğu yer ve çevresinde Eosen flişleri ve Yeşilçay'a doğru Üst Kretase tabakaları, eski volkanik fasiyesler bulunmaktadır ⁸. İzmit Körfezi ile Şile arasında, II.zamana ait Triyas serileri ve genellikle alaca konglomeralar, kumtaşları, şistler, dolomitler ve tabakalaşmış sileksli kalkerler bulunur ⁹.

Çevredeki dağların arasından kıvrılarak akan çaylar, birer vadi meydana getirir. Bu vadilerin, Karadenize açılan ağızlarında deltalara dönüştüğü görülür. Şile ve çevresindeki tarıma elverişli alanlar bu deltalarda yer alan ovacıklardır.

Şile ve Ağva arasındaki kıyı şeridi kalker yapılı sarp kayalık çıkıntılar, altın renkli ve ince taneli geniş kumluklarla kaplı koylardan oluşmaktadır.

II.5. İKLİM

ISI:

Şile, coğrafik konum olarak içinde yer aldığı Marmara Bölgesi 'nin iklim özelliklerini taşır.Marmara Bölgesi İklimi, Karadeniz ve Akdeniz iklimleri arasında, bir ara geçiş iklimi olarak yazları ılık, kışları soğuk ve rüzgarlıdır.Kıyı şeridinde sert geçen iklim, iç kısımlara girildikçe biraz daha yumuşayarak ılımanlaşmaktadır.

RÜZGAR:

Rüzgar iklim değışikliklerinde en önemli etkidir. Şile ikliminde de geniş ölçüde rüzgar faktörü etkilidir. Kuzey ve Kuzeybatı'sının tamamen Karadeniz'e açık olması Kuzeybatı'dan esen KARAYELİ,Kuzey'den esen YILDIZ,Kuzeydoğu'dan esen POYRAZ rüzgarlarının etkisi altındadır.Poyraz, yazın serinlik verirken; kışın soğuk ve kuru hava koşulları yaratır. Hemen her mevsimde görülebilen rüzgar, kış mevsiminde daha da şiddetlidir. Bu nedenle kış mevsiminde denizde büyük dalgaların oluştuğu görülür. Kefken ve Karaburun arası deniz araçları için kış aylarında tehlike oluşturmaktadır.

YAĞIŞ;

Karadeniz Bölgesi'nin yağışlarının çoğunlukla sonbahar ve kış mevsiminde görülmesine rağmen; Şile'de yağışlar Mart ve Nisan aylarında görülmektedir.İlçede çok soğuk kış günleri genelde azdır.Yıllık yağış ortalaması 890mm.dir. Bu özellikleri ile ilçenin iklimi,daha çok Batı Karadeniz İklimi'nin özelliklerini taşımaktadır 10.

II.6. AKARSULAR

ŞİLE'deki belli başlı akarsular Yeşilçay, Göksu, Şile ve Kabakoz Çaylarıdır.Çoğunlukla kaynaklarını Şile sınırları dışından alan akarsular, Karadeniz'e ulaştıkları yerde yelpaze şeklinde açılarak deltalara dönüşürler. Şile ve çevresindeki tarıma elverişli alanlar oluştururlar.

II.7. BİTKİ ÖRTÜSÜ

ŞİLE, iklim olarak Karadeniz ve Akdeniz iklimleri arasında bir geçiş iklimine sahip olduğundan dolayı yıllık yağış ortalaması 747,7 ye ulaşmaktadır ¹¹. Bol yağış alan bölgede dağlar tamamen ormanlarla kaplıdır. Sahil şeridi kumluk arazi olmakla beraber, iç kesimlere girildikçe sık ağaçlıklara rastlanır. Genellikle fundalık, baltalık ve koru ormanları bölgeye hakim olmuştur.

Bölgedeki ağaçların %50 si Meşe, %20 si Gürgen, %10 u Kestane ve %5 i Çam'dır. Geriye kalan %15 lik bölümü ise Ihlamur, Kayın, Kızılağaç ve Sedir ağaçları oluşturur.Çevredeki açık maden işletmeciliği orman alanlarının bir bölümünde tehlike altında tutmaktadır¹².

II.8. NÜFUS ve SOSYO-KÜLTÜREL YAPISI

Turizm etkisiyle Şile'nin nüfusu yaz ve kış aylarında büyük değişkenlikler göstermektedir.1985 Yılı nüfus sayımına göre yerleşik nüfus toplamı 20.517 kişidir.Nüfus ortalaması 35'in üzerindedir.İş olanaklarının sınırlı olması ve İstanbul metropolünün sağladığı imkanlar genç nüfusun göçünü yakından etkilemektedir.

Yaz aylarında, günübürlük turların da etkisiyle özellikle Temmuz-Ağustos aylarında aşırı bir yoğunluk yaşanmaktadır.

Turizmin de etkisiyle kültürel yapı oldukça gelişmiştir. Okuma yazma oranı %96'ya kadar çıkmaktadır. Yaz aylarında pek çok ev pansiyon olarak veya yazlık olarak kiralanır. Aile bütçesine de katkıda bulunmuş olur.

1992 Yılında düzenlenen 8.ci Şilebezi Kültür Şenlikleri düzenli olarak yapılan tek kültürel etkinliktir.

II.9. TURİZM ve TARİHİ ESERLER

Şile, denizi ve doğal görünüm özellikleri ile çok uzun yıllardır turizm alanında önemli bir yer tutmaktadır. Buna karşın, deniz mevsiminin kısalığı ve günübürlük ziyaretlerin etkisi ile turizm, burada sosyal ve kültürel değişimi Akdeniz sahillerinde olduğu gibi etkilememiştir.

Şile'de görülebilecek başlıca tarihi ve turistik özellik taşıyan değerleri şöyle sıralamak mümkündür:

Şile Kalesi, mağaralar, Bizans Hamamı, Şile Feneri ve Açık Hava Müzesi ...(Ayrıntılı bilgiler için bakınız Nazire KASAR, "Şile İlçesinin Turizm Potansiyelinin İncelenmesi", Basılmamış Lisansüstü Tezi).

Şile Kalesi:

Günümüze bir kulesi ve yıkık duvarları ile gelebilmiş Kale, bizans devri yapısıdır.Kale, Ocaklı Ada üzerinde kurulmuştur. Bu Ada, önceleri karaya birleşik olduğu halde zamanla denizin aşındırması sonucu kara ile bağlantısı kopmuştur.Patika bir yoldan Kale'nin tepesine çıkmak mümkündür.

Kale Mağarası:

Şile Kale'sinin bulunduğu Ocaklı Ada'nın altındadır.İçine sandalla 30m. kadar girilebilen mağaranın, gizli bir yolla Kale'ye bağlandığı rivayet edilmektedir. Ada'nın güney ucunda yer alan mağara doğu-batı istikametinde uzanıp, boyu yaklaşık 40m. kadardır.

Osmanlı Hamamı:

Şile içinde harabe halinde, kullanılmaz durumdadır.Kubbesinde büyük çatlaklar oluşmuştur. Girişi kapatan ve yapının muhtelif yerlerinde kök salan incir ağacı, yapıyı her geçen gün biraz daha fazla tahrip etmektedir.Eserin cehennemlik bölümü, yol yapım sırasında yıkılmıştır.

Şile Feneri:

Fransızlar tarafından Kırım Savaşı'na giden gemilerin İstanbul Boğazını kolaylıkla bulabilmeleri için 1858 tarihinde yaptırılmıştır. Fener, deniz kenarında yüksek bir yarın üzerinde yapılmıştır. Türkiye'nin en büyük deniz feneridir.Deniz seviyesinden 47m. yüksekliktedir.Gündüz 10km. , gece 20km. uzaklığı aydınlatmaktadır¹³.

Şile Açık Hava Müzesi:

1980 Yılında İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü'nün vermiş olduğu rapora göre şimdilik Şile Kaymakamlığı'nca (Açık Hava Müzesi) olarak kuruluşu yapılmıştır. Burada Göçe, Değirmençayırı, Kurna, Akçakese, Kızılcaköy, Yeniköy, Meşrutiyet, Sofular, Doğancılı, Alacalı, Karakiraz, Gökmaslı, Teke, Soğullu gibi merkezlerden getirilen eserler sergilenmektedir ¹⁴.

II.10. EKONOMİSİ

Şile çevresinin dağlar ve ormanlar ve denizle çevrili olması ekonomisinin de orman ürünleri ve balıkçılık üzerine kurulmasına neden olmuştur. Tarım alanlarının az oluşu nedeniyle yetiştirilen tarım ürünleri ancak yöre halkının ihtiyaçlarını karşılayacak kadardır. Ekilebilen alanlarda buğday, mısır, baklagiller, meyve-sebze ve az miktarda fındık yetiştirilmektedir.

Süt ve sütün yan ürünleri peynir, yağ, yoğurt üretimi için koyun, keçi, sığır ve manda beslenir. Fakat mandıracılık bir endüstri halini almamıştır.

İklim ve bitki örtüsünün yarattığı elverişli ortam arıcılık alanında geniş imkanlar yaratabilecek potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin ekonomik teşviklerle desteklenmesi gerekmektedir.

Yıllardan beri önemli bir gelir kaynağı olarak sürdürülen balıkçılık, depolama, işleme ve pazarlama alanlarında yapılacak girişim ve yatırımlarla desteklenmesi gereken diğer ekonomi kaynaklarından biridir.

Ekonominin en önemli bölümünü her yıl adına şenlikler düzenlenerek yaşatılmaya ve geliştirilmeye çalışılan "Şilebezi" dokumacılığıdır. Bu şenliklerde, ekonominin yanında kültürel ve turistik etkinliklerle de önemli ölçüde bir gelişme gözlemlenmektedir.

Şilebezi Şile Türkiye'nin önemli eldokumacılığı merkezlerinden biridir. Şilebezi üretimi çok eski tarihlere kadar uzanır. İlçede, Bu dokumaların işlenerek giysi üretiminin sağlanması da önemli bir endüstri koludur.

"1970'li yılların başında Şile'de 500'ü aşkın dokuma tezgahında, yılda ortalama 130.000 top yada 2.600.000 m. Şilebezi üretildiği kayıtlara geçirilmiştir. Yine aynı yıllarda Şile'ye bağlı 40 köyde, dar enli bezden üretebilen, oldukça ilkel 350 adet el tezgahı tesbit edilmiştir. Şile ilçesinin en çok dokuma tezgahı bulunan yöreleri Kabakoz, Akçakese, İmranlı, Karacaköy, Şuayıplı, Bozgaca, Kurfallı, Korucuköy, Ulubeyli, Darlık, Erenler ve Satmazlı köyleri ile Ağva Bucağı'dır.

Şilebezi üretiminde hammadde olarak "20/1 Kıvrak" adı verilen pamuk ipliği kullanılmaktadır. Daha önceleri bu tür pamuk ipliği İngiltere'den getirilirken 1950'li yıllarda, Cumhuriyet ile beraber kurulan fabrikalarda, İstanbul ve İzmir'de üretime geçilmiştir. 20m.lik toplar halinde piyasaya sürülen Şilebezi'nin eni 40, 65 ve 80cm. arasında değişmektedir. Şilebezi üretiminde, unlu suda(çiriş) ıslatılıp hazırlanan pamuk ipliği daha sonra, çileler halinde masuralara sarılarak dokuma

evresine geçilir. Dokunan bezler, deniz kıyısında kireç kaymağına batırıldıktan sonra (kaymaqlama), deniz suyunda yıkanır, kurutulur.

Nakış işlemleri, bölgede ketencilik yapıldığı yıllarda yapıldığı gibi "gergel"le işleme yerine bugün "kasnak"la yapılmaya başlanmıştır. Şilebezi işlemlerinde 200'ü aşkın motif kullanılmaktadır. Genellikle üçgen, kare, daire ve kartanesi biçiminde olan motiflerde kullanılan renkler modaya göre değişmekle beraber Şilebezi işlemeciliğinde egemen renkler kırmızı, mavi, yeşil ve siyahtır.

Şilebezi, Cumhuriyet öncesi dönemlerde uçkur, peçete ve erkek çamaşırı yapımında kullanılırken, yabancı turistlerin ilgisini çekmesi üzerine Avrupa ve Amerika'ya pazarlanmaya başlanmıştır. Dış ülkelerden, ilk olarak Almanya'ya daha sonra İsviçre'ye pazarlaması yapılmıştır.

Şilebezi ilk önceleri gezgin satıcılar aracılığıyla pazarlanırken, bugün ilçede yalnızca bu malın satışını yapan işyerleri mevcuttur. Şilebezi teri çekme özelliğiyle sağlık için çok yararlı bir dokuma türüdür" 15 .

BÖLÜM III-TARİHSEL GELİŞİM

BÖLÜM III- TARİHSEL GELİŞİMİ

III.1. İLK DÖNEMLER

Şile'nin ilk kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak 1951 yılında Ağ-va yolu yapılırken rastlanan çanak- çömlek parçacıklarına vb. tarihi eserlere dayanarak Helenistik Çağ'dan itibaren burasının iskan edildiğini söylemek mümkündür ¹⁶ .

Hititlerin Anadolu'ya yerleştikleri devirlerde, Frigler ve Bitinler'de Batı Anadolu topraklarını ve boğazları geçerek Sakarya ve Kocaeli yarımadalarına yerleşmişlerdir. Şile, Kocaeli Yarımadası, İzmit ve Sapanca Gölü çevresinde yerleşen, birçok köy ve kasaba kuran Bitinler tarafından iskan edilmiştir.

Önceleri Etiler'in, sonra Frig ve Lidyalılar'ın hakimiyeti altında yaşayan Bitinler, daha sonra Persler'in yönetimine girmişlerdir. Persler'in, Atina ve Ispartalılar tarafından yenilmesinin ardından Bitinyer artık kendi egemenliklerini kurmuşlardır.

Bitinler'in bağımsızlıkları İ.Ö. 74 Yılına kadar devam etmiştir. Bu tarihte Bitinya Kralı IV. Nikomedes Flipator, vasiyet yolu ile ülkesini Roma Yönetimi'ne devretmiştir ¹⁷ .

III. 2. ROMA ve BİZANS İMPARATORLUĞU DÖNEMLERİ

Romalılar'ın yönetimine geçen bölgede ilk olarak büyük bir imar hareketleri başlamıştır. Roma İmparatoru Diokletian, İzmit (Nikomedia) şehrini kendine başkent yapmak istemiştir. Bu amaçla İ.S. 305 yılında İzmit çevresinde büyük çaplı bir imar hareketine girişilmiştir ¹⁸.

Bu gelişmeler içinde, İzmit ve yöresinde hızla yayılan Hıristiyanlık inancı imparatorun inançlarına ters düşmektedir. İmparator, kendisine ters gelen bu inancın yayılmasına engel olmak için çeşitli baskı yöntemleri kullanmaya başlamıştır. Baskıdan kaçan bölge halkı Şile ve civarına göç ederek, ibadetlerini çevredeki mağaralarda gizlice yapmaya devam etmişlerdir. Bu nedenle çevredeki mağaraların kilise olarak kullanıldığı görülür. Şile ve Kandıra merkezi, çevre kasaba ve köylerindeki yerleşimler bu zaman dilimi içinde büyümüş ve gelişmişlerdir.

III.3. TÜRK EGEMENLİĞİ DÖNEMLERİ

Şile ve çevresi ilk olarak Selçuklu Türkleri tarafından alınmışsa da Haçlı Seferleri karşısında geri çekilmek zorunda kalmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk kuruluş yıllarına kadar da Bizanslıların elinde kalmıştır.

İlk Osmanlı Padişahı Orhan Bey zamanında, komutanlardan Akçakoca , Şile civarındaki toprakların ve köylerin tamamını Osmanlı sınırları içine almıştır. Sağlam tabya ve kalelerle korunmasından dolayı Şile'nin fethi, 1304 yılında Yıldırım Bayazıt'ın komutanlarından Yahşi Bey tarafından gerçekleştirilmiştir ¹⁹.

Şile , bu tarihten sonra el değiştirmeksizin Osmanlı toprakları sınırları içinde

kalmıştır. Bölgeye, Orhan Bey zamanında Türkistan'dan batıya getirilen Türkmen Aşiretleri yerleştirilmiştir. Yerleşim yerlerine verilen aşiret boylarının isimleri de günümüze kadar değişmeden gelmiştir. Örneğin; Çengillioğulları (Çengilli Köyü), Göçerler (Göçe Köyü), Gökmenler (Gökmaslı Köyü), Çıtaklar (Çataklı Köyü) vb. . Bizanslılardan alınan yerlerde Türklerle beraber yaşamayı kabul edenler, din, dil ve geleneklerinde tamamıyla serbest bırakılmışlardır ²⁰ .

III. 4. CUMHURİYET DÖNEMİ

Şile, I. Dünya Savaşı sonuna kadar 500 yıl boyunca Türklerin egemenliği altında yönetilmiştir. I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan Osmanlı Devleti'nin imzalamak zorunda kaldığı Mondros Mütarekesi ile Şile de Boğazlar Bölgesi kapsamında İngilizlerin yönetim ve denetimine bırakılmıştır.

Osmanlı Meclisi'nce 16.Mart.1920'de Misak-ı Milli'nin ilanı ile İstanbul'u işgal eden İngiliz birliklerinden yardım ve destek gören yöredeki Rum Halkı, burasının Yunanistan'a ilhakı için faaliyetlere başlamışlardır. O zamana kadar birlik, beraberlik ve dostluk duyguları içinde yaşadıkları Türk halkı ile çatışmalara girmişlerdir.

Kurtuluş Savaşı kazanılıp, Türk Orduları'nın İzmir'e girişinden sonra, İstanbul'a gelen III. Kolordu birliklerinden bir süvari tümeni 7.Ekim.1922 'de Şile'yi İngilizlerden teslim almıştır ²¹ .

Cumhuriyet'in kuruluşu ile İstanbul'a bağlı bir ilçe olarak yönetilmektedir.

BÖLÜM IV

YAPI KONUMLANMASINDAKİ ETKENLER

BÖLÜM IV YAPI KONUMLANMASINDAKİ ETKENLER

IV.1. TOPOĞRAFYA

Pek çok yerleşim bölgesinde olduğu gibi, Şile'de de yapıların konumlanmasında ve yer yer mimari karakterinde topoğrafya önemli bir etkindir. Şile'de, şimdi İstanbul Yolu olarak bilinen, eski bir akarsuyun oluşturduğu vadinin iki yanında yükselen bir yerleşim görülür.

Tez çalışma alanı içinde kalan Hamamdere ve Balibey Mahalleleri su vadinin güney tarafında kalmaktadır. Eğimden de faydalanılarak oluşturulan bu yerleşim alanlarında yapılar, her ne kadar denize yönlenerек tasarlanmışlarsa da mahalle olgusu ve küçük meydanlar yaratılması daha etkili bir faktör olmuştur.

IV.2. MANZARA ve YÖN

Evlerin yerleşiminde manzara ve yön ikinci planda kalmaktadır. Bölgenin topoğrafik yapısı yerleşimi daha çok etkilemiştir. Yapılar eğime göre kuzey-batıya yönlendirilmişlerdir.

Mahalle içindeki yapılar sokağın iki yanında sıralanırlar. Çoğunlukla bir bahçenin içinde yer alır. Bu nedenle öncelikle bahçe, bakış açısı içine girerek manzarayı oluşturur, Alt kat günlük yaşamın geçtiği ve iş-güçle uğraşılan zamanın geç-

tiği yer olunca , bahçe bu katta daha önemlidir ve evle direkt irtibatlıdır.

Üst katta, her iki mahallede de manzara şehrin kuzeydeki yerleşimi ve ardındaki deniz görüntüsü oluşturur. Bu katta yapılan çıkmlarla da manzara evlere taşınmaya çalışılmıştır.

IV.3. İKLİM

Topoğrafya ve manzaraya yönelme etkileri, yerleşimlerde iklim faktörünü bir ölçüde geri planda bırakmıştır. Hamamdere ve Balibey Mahallesi'ndeki evler esas cephelerini kuzeyden alırlar. Kuzey rüzgarlarıyla gelen kuru ve soğuk hava şartlarına mimari çözümlerle karşı konulmaya çalışılmıştır. Modüler pencere düzenleri, küçük oda boyutları ile kışın soğuk etkisi, yazın da güneş etkisi kontrol altına alınmıştır. Yazları güneş kontrolü alt katlarda, çıkmların yarattığı ortam nedeniyle daha başarılı olmaktadır.

BÖLÜM V

YAPI BİÇİMLENİŞİ

BÖLÜM V- YAPI BİÇİMLENİŞİ

Şile'de, Türk yerleşimleri Osmanlılar zamanında Türkistan'dan getirilen Türkmen Aşiretleri'nin buraya yerleştirilmeleri ile başlamıştır. Türkler, I. Dünya Savaşı sonlarına kadar Bizans Halkı ve Rumlarla beraber yaşamış, gelenek ve kültürlerini kaynaştırmışlardır. Ancak savaş sonunda yöreyi terkeden Rumların heryeri yakıp yıkmaları sonucu, yapılar büyük tahribatlara uğramıştır. Bu nedenle, günümüze kadar gelen yapılar Cumhuriyet'in ilk yıllarında önemli ölçüde tadilatlar geçirmiştir veya yeniden düzenlenmiştir.

Yöredeki konutlar, dolaplı ve ocaklı odaları, sofaları, çıkmaları, karniyarık tipindeki planlamaları ile tipik Türk Evi özelliklerini taşımaktadırlar. Ancak son yıllardaki çeşitli değişim ve ihmaller sonucunda yapılar çok bakımsız kalmışlardır. Pek çok yapıda önemli değişiklikler ve tadilatlar hala yapılmaktadır. Evlerin büyük bir bölümü bakımsız ve harap durumdadır. Herşeye rağmen ayakta kalan yapılar bize, yöredeki yapım teknikleri ve planlama ilkeleri hakkında bilgiler vermektedir.

V.1. KÜTLE OLUŞUMU (PLANLAMA İLKELERİ ve PLAN TİPOLOJİLERİ)

Evler genellikle iki katlıdır. Eğimden dolayı kazanılan yarım kat veya basık bir bodrum katı varsa, bu kat odunluk ve kışlık erzak konulan bir depo görevini üstlenir.

Giriş katı, mutfak olarak kullanılan bir ocaklı oda, günlük oturma ve tuvalet gibi genel ihtiyaçlara cevap veren birimlerden oluşur. Mekanlar arası bağlantılar sofa aracılığıyla kurulur. Sofanın bir kenarında yer alan merdiven aracılığıyla ulaşılan üst katta yatak odalarının yer aldığı görülür.

Alt katta ocaklı oda, adından da anlaşılacağı gibi içinde kapaklı bir ocağın yer aldığı mutfak görevini üstlenen odadır. Ocak, ortada yer alır. Her iki yanında çeşitli erzakların ve mutfak eşyalarının bulunduğu kapaklı dolaplar bulunur. Ocak, yemek ve ekmek yapımı yanısıra, kışında odanın ısıtılmasında da etkili bir şekilde yer alır. Yukarı doğru itilerek açılıp kapanan kapak sayesinde ocağın kullanılmadığı zamanlarda, oda içindeki görsel bütünlüğün bozulmaması sağlanmıştır.

Günlük oturma odası, evin sokağı en iyi görececek cephesindedir. Odanın pencereleri sokağı ve giriş kapısını görececek şekilde düzenlenmiştir. Girişi gören pencere 25cm.-30cm arasında ve diğer pencerelerle aynı sistemdedir (yukarı doğru açılabilen). Çoğu kez oturma odası ve ocaklı odanın aynı oda olduğu da görülebilmektedir.

Üst kat evin yatak odalarının bulunduğu bölümüdür. Asıl önem verilerek düzenlenen kat burasıdır. Odaların sokağı veya manzarayı gören iki yönünde sedirler yer alır. Diğer bir duvarında yatak-yorgan ve giysilerin içine konulduğu yükük bulunur. Oda giriş kapısı yükük üzerine açılır. Açılış düz olabileceği gibi bazan da açılı olarak gelir.

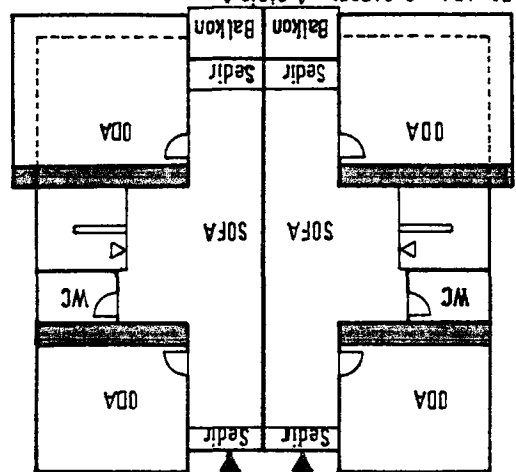
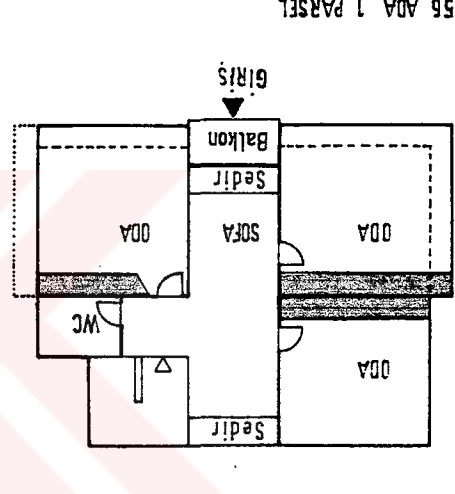
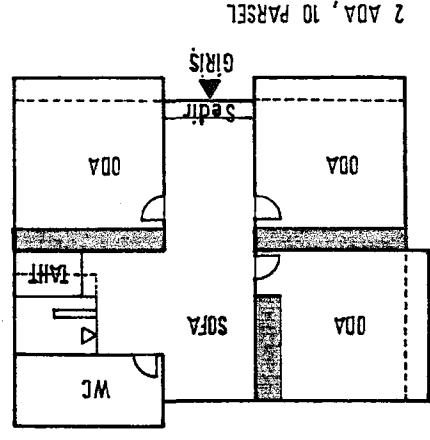
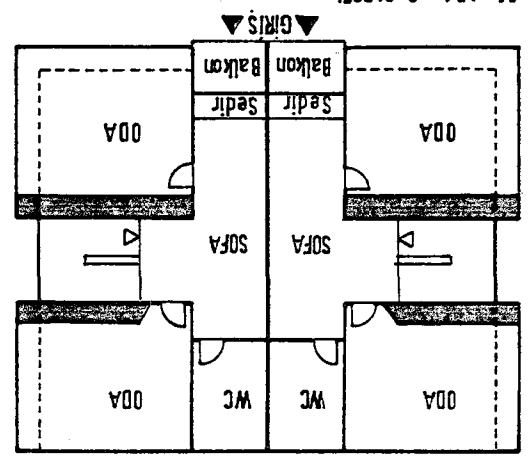
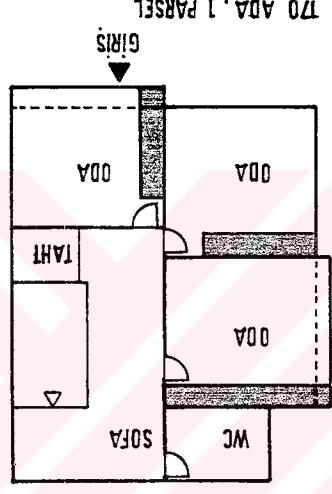
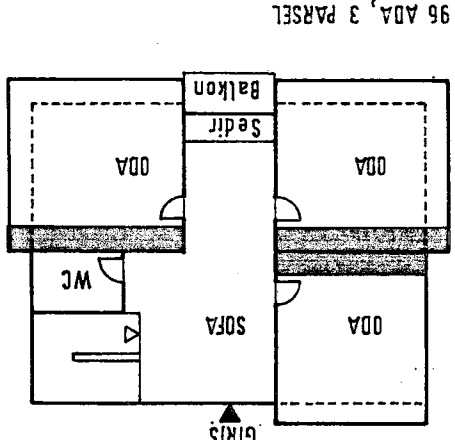
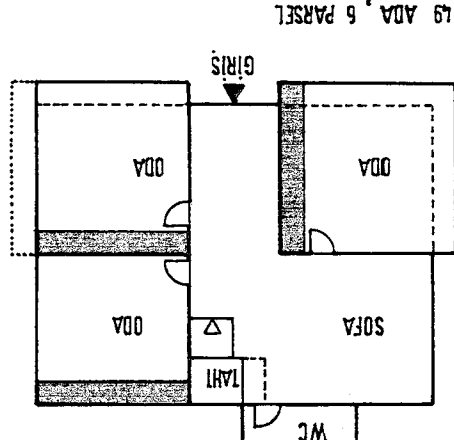
Yüklük genelde üç parçalıdır. Kenar dolaplarından birinde eşyalar yer alır. Diğer kenardaki dolap ise banyo olarak düzenlenmiştir. Ortada kalan daha dar kısım içine ıvır-zıvırların bulunduğu, önünde hemen göze çarpacak nesnelere üzerine bırakıldığı küçük bir konsolu bulunan bir dolaptır. Bu dolaplar özenli bir işçilikle üretilmişlerdir.

Üst kat odalarından biri baş oda olarak düşünülebilir. Günümüze pek az örneği gelebilmiş olmasına rağmen, odalardan birinin daha çok özenilerek yapıldığını söylemek mümkündür. Bu odada tavanlara çitalarla çeşitli geometrik şekiller verilerek süsleme yapılmıştır. Yüklük dolabının alt kısmı oymalı, çekmeceli bir konsol olarak özel bir ihtimamla yapılmıştır.

Odalar, her iki katta da evin merkezini oluşturan sofaya açılırlar. Sofanın ortada yer alarak odaların kenarlara dizilmesi ile elde edilen "karniyarık" plan tipi ile evler Türk Evi Plan özelliklerini taşır. Sofa, özellikle üst katta sokağa hakim bakış açısına sahiptir. Pencere duvarında küçük bir sedir yer alır. Genellikle yapının karşılıklı iki cephesi boyunca uzanan sofaya, yan taraftan merdiven sofası da eklenerek oluşan plan tipleri tercih edilmiştir.

Sıralanan özellikleri plan tipolojilerinde izlemek mümkündür:

TABLO 1 PLAN TİPOLOJİLERİ

İKİZ EVLER	TEK YANDAN GİRİŞLİ	ORTADAN GİRİŞLİ EVLER
<p>50 ADA 2 PARSEL ▲GİRİŞ▲</p> 	<p>56 ADA, 1 PARSEL</p> 	<p>2 ADA, 10 PARSEL</p>
<p>66 ADA, 3 PARSEL ▲GİRİŞ▲</p> 	<p>170 ADA, 1 PARSEL</p> 	<p>96 ADA, 3 PARSEL</p>
		<p>49 ADA, 6 PARSEL</p>

V.2. CEPHE OLUŞUMU (PLAN ve KESİTTE SİMETRİ)

Cephe, planın dışavurumu şeklindedir. Çıkmalar cephede öncelikle göze çarpan yapı elemanlarıdır. Yapının kütleli etkisinde hem fonksiyon olarak, hem de cephede orantı olarak bir denge sağlar.

Yapılar cephe düzenlerine göre (bu aynı zamanda, planın dışa yansımaları olarak) üç bölümde incelenebilirler;

V.2.1)Yapının orta aksına göre simetrik tek evler (Tablo 2),

V.2.2)Yapının orta aksına göre simetrik ikiz evler (Tablo 3),

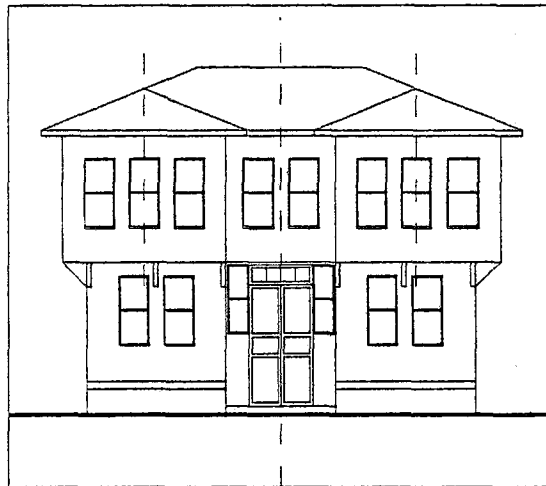
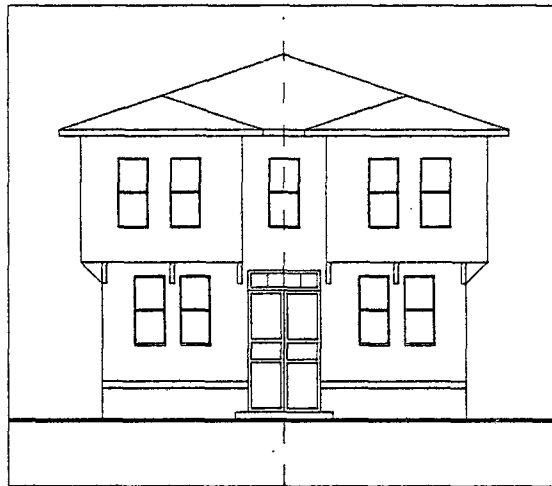
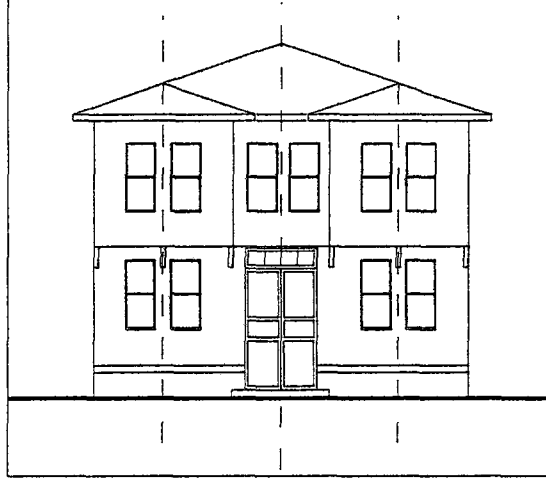
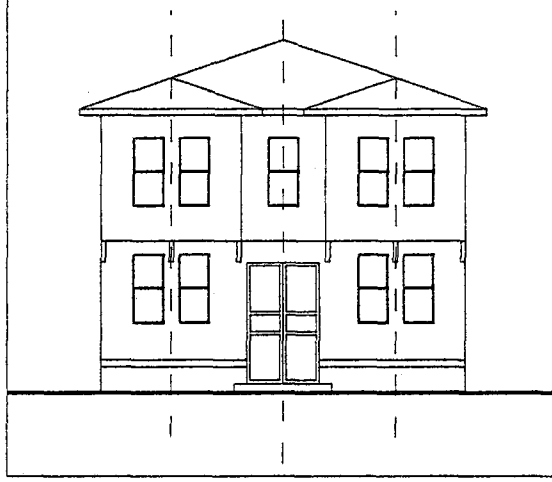
V.2.3)Cephenin bir yanından girişli evler (Tablo 4).

V.2.1.Yapının Orta Aksına Göre Simetrik Tek Evler:

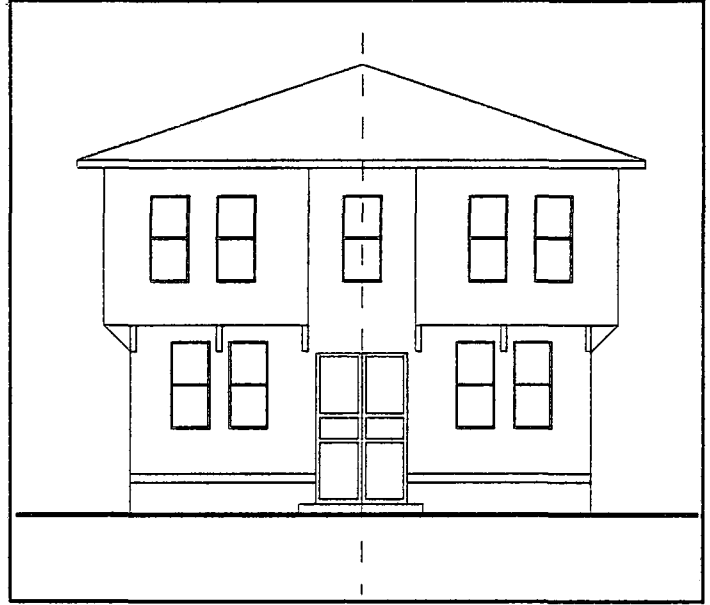
Giriş simetri aksını oluşturur. Üst katta girişin her iki yanında çıkmalar vardır. İki yan çıkmanın arasında kalan bölüm "sofa"dır ve girişin üzerinde, girişi kışın yağmur, yazın güneş etkisine karşı korumak için, çoğu kez balkon olarak düzenlenmiştir. Balkon, Şile'de şiddetli rüzgar faktörü nedeniyle balkon olarak kullanılmayan bir yapı elemanıdır. Onun için küçüktür ve balkona kapı açılmaz. Kışlık erzak kurutmak için kullanılır. Odalardan çıkmanın balkona bakan kısmında, yine çoğu girişte görüldüğü gibi küçük pencereler yer alır. Eni 25-30 cm. olan pencereler sabit pencere değildir. Yukarı sürme olarak açılırlar ve oda içinin havalandırılmasında kullanılırlar.

Giriş simetri aksı olarak alan tek ev cephe tipolojileri aşağıdaki gibi sıralanabilir;

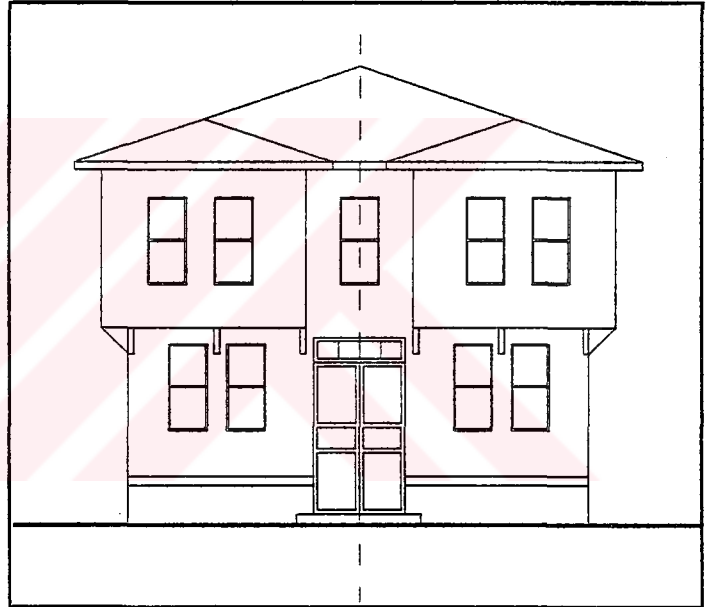
TABLO 2 YAPININ ORTA AKSINA GÖRE SİMETRİK TEK EVLER

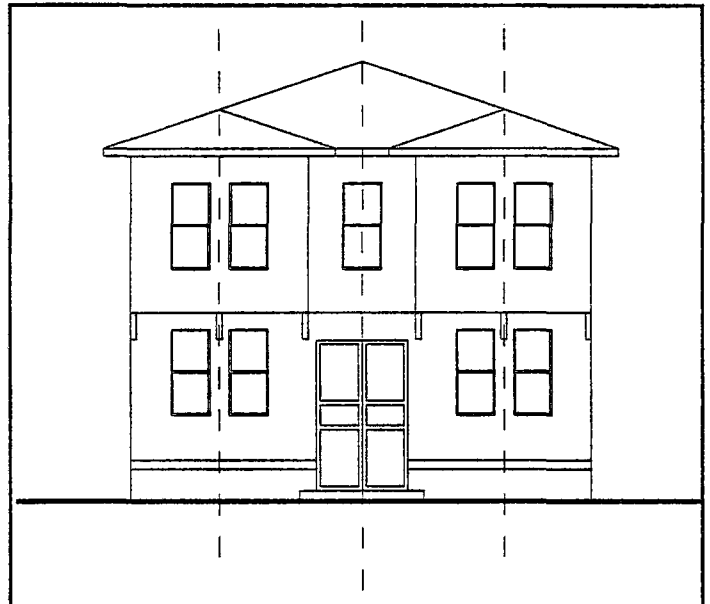
V.2.1. 1.a) Çıkmalarda ikili pencere düzeni, sofa tek pencere (Çatı eğiminde çıkmalara göre kırılıyor). (Resim 1)

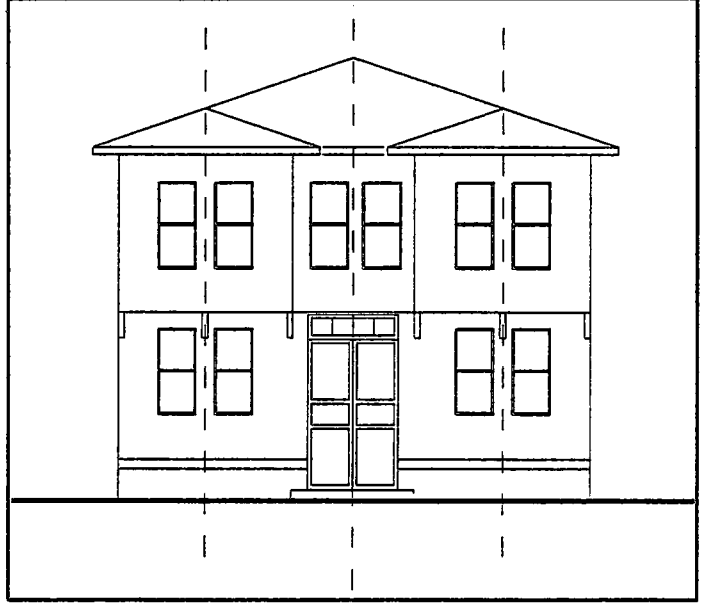
V.2.1. 1.b) Çıkmalarda ikili pencere düzeni, sofa tek pencere (Çatı çıkmalara göre kırılıyor). (Resim 2)

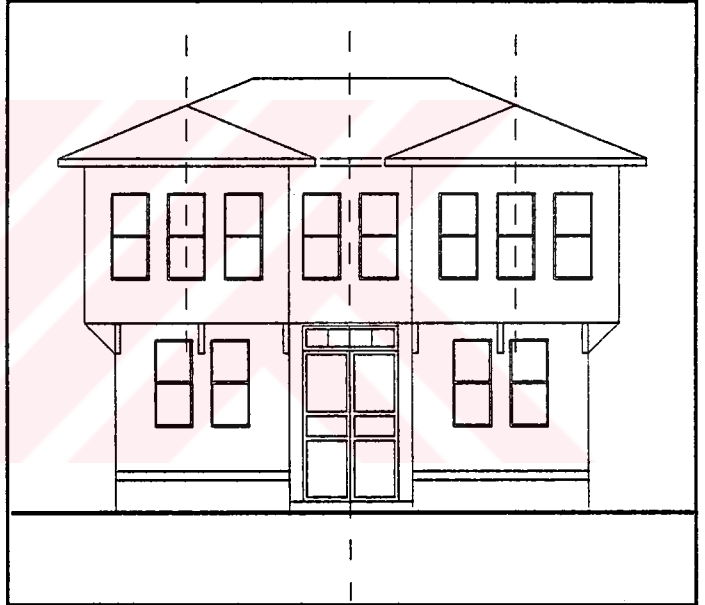
V.2.1. 1.c) Çıkmalarda ikili pencere düzeni, sofa tek pencere (Çatı çıkmalara göre kırılıyor). Çıkmalara yanlara taşmıyor. (Resim 4)

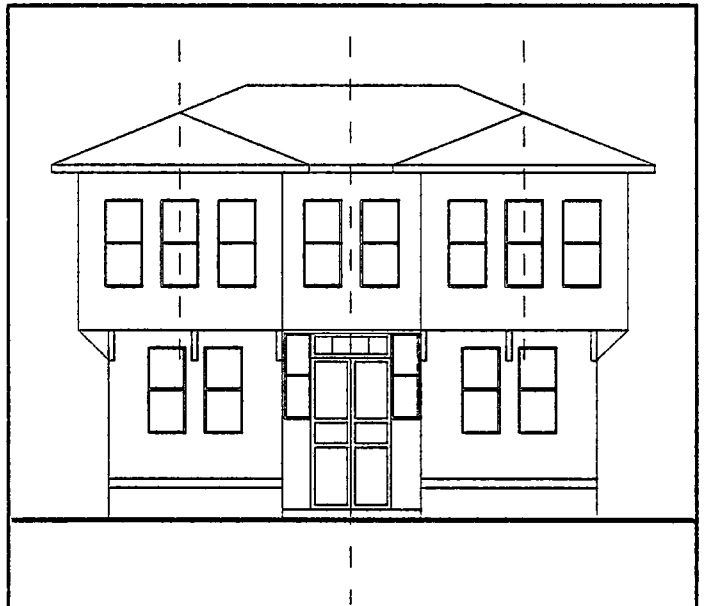
V.2.1. 2.a) Çıkmalarda ikili pencere düzeni, sofa iki pencere (Çıkmalara yanlara taşmıyor). (Resim 6)

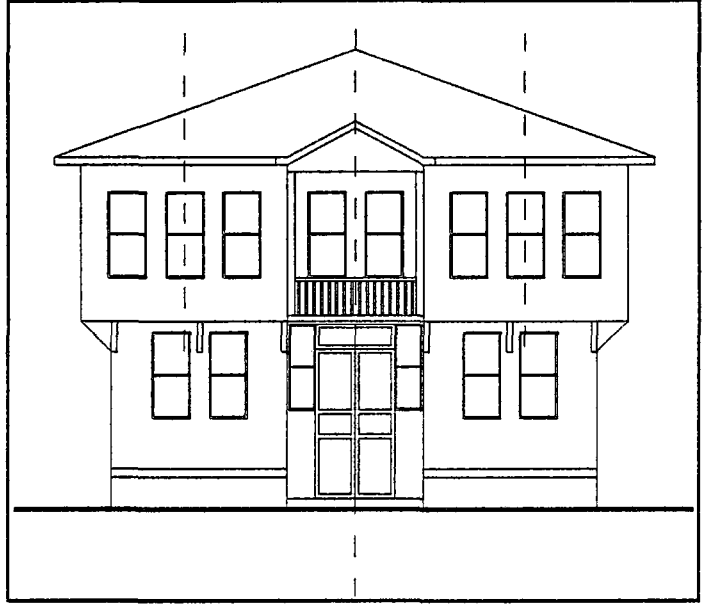
V.2.1. 2.b) Çıkmalarda üçlü pencere düzeni, sofa iki pencere (Giriş kapısı yanlarında pencere yok). (resim 7)

V.2.1. 2.c) Çıkmalarda üçlü pencere düzeni, sofa iki pencere (Giriş kapısı yanlarında pencereler var). (Resim 8)

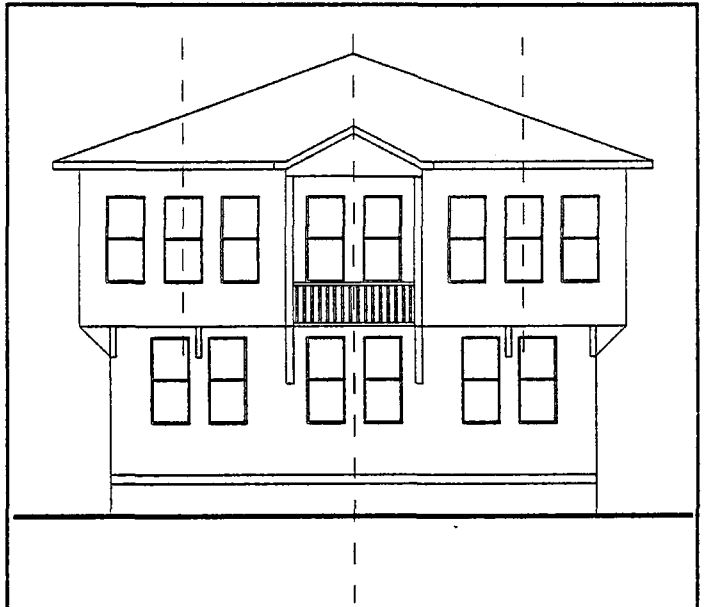
V.2.1. 3.a) Çıkmalarda üçlü pencere düzeni, sofa iki pencere, giriş ortadan, giriş üzerinde balkon çatısı alınlık şeklinde. (Resim 10)

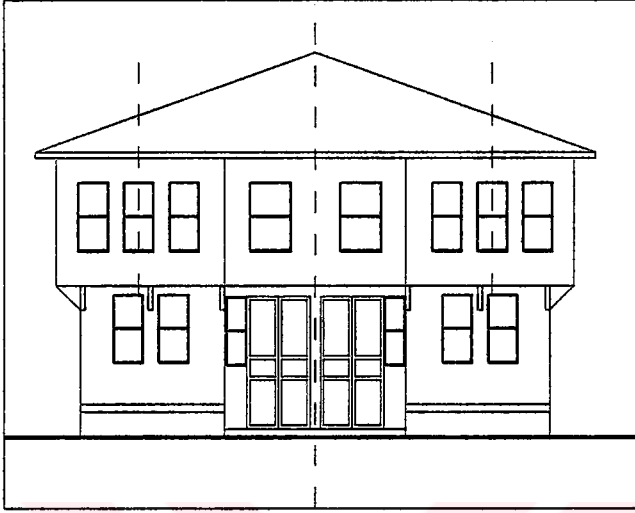
V.2.1. 3.b) Çıkmalarda üçlü pencere düzeni, sofa iki pencere, giriş kenarda, giriş üzerinde balkon çatısı alınlık şeklinde. (Resim 11)

V.2.1. 3.c) Çıkmalarda üçlü pencere düzeni, sofa iki pencere, giriş arka cephede, balkon çatısı alınlık şeklinde. (Resim 12-13)

TABLO 3 YAPININ ORTA AKSINA GÖRE SİMETRİK İKİZ EVLER

V.2.2) Yapının Orta Aksına Göre Simetrik İkiz Evler:

Giriş simetri aksı olarak alan tek evlerin bütün özelliklerini gösterirler. Orta aksı oluşturan ahşap çatki duvar tektir. Sofa orta aksta, odalar yan tarafta yer alır.

Giriş simetri aksı olarak alan ikiz ev cephe tipolojileri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Tablo 3);

V.2.2 1.a)Çıkmalarda ikili pencere düzeni, sofa iki pencereli, (Çatıda çıkmalar göz önüne alınmamıştır).

V.2.2 1.b)Çıkmalarda üçlü pencere düzeni, sofa tek ve büyük pencereli, (Çatıda çıkmalar göz önüne alınmamıştır). (Resim 14)

V.2.2 1.c)Çıkmalarda üçlü pencere düzeni, sofa iki pencereli, giriş üzerinde yer alan balkonun çatısı alınlıklı olarak düzenlenmiştir. (Resim 15-16)

TABLO 4 CEPHENİN BİR YANINDAN GİRİŞLİ EVLER

V.2.3)Cephenin Bir Yanından Girişli Evler.

Giriş, cephenin bir kenarına kaydırılmıştır. Giriş üzeri üst katta çıkma yapılarak yağmura karşı önlem alınmıştır.

Cephe tipolojileri aşağıdaki gibi sıralanabilir;

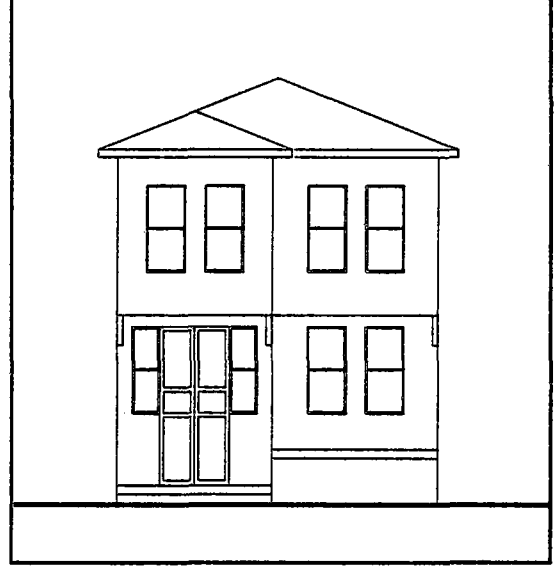
V.2.3 1.a)Giriş üzeri sofa olarak düzenlenmiştir. (Resim 18)

V.2.3 1.b)Giriş üzeri sofa olarak düzenlenmiştir(Çatısı farklı). (Resim 19)

V.2.3 2) Giriş üzeri oda olarak düzenlenmiştir.(Resim 21)

V.2.3 3) Giriş daha geniş olan yüzeyde yer alır. Giriş geniş bir sofaya açılır.(Resim 23)

Resim 1. 66 Ada 71 Parsel

Resim 2. 56 Ada 7 Parsel

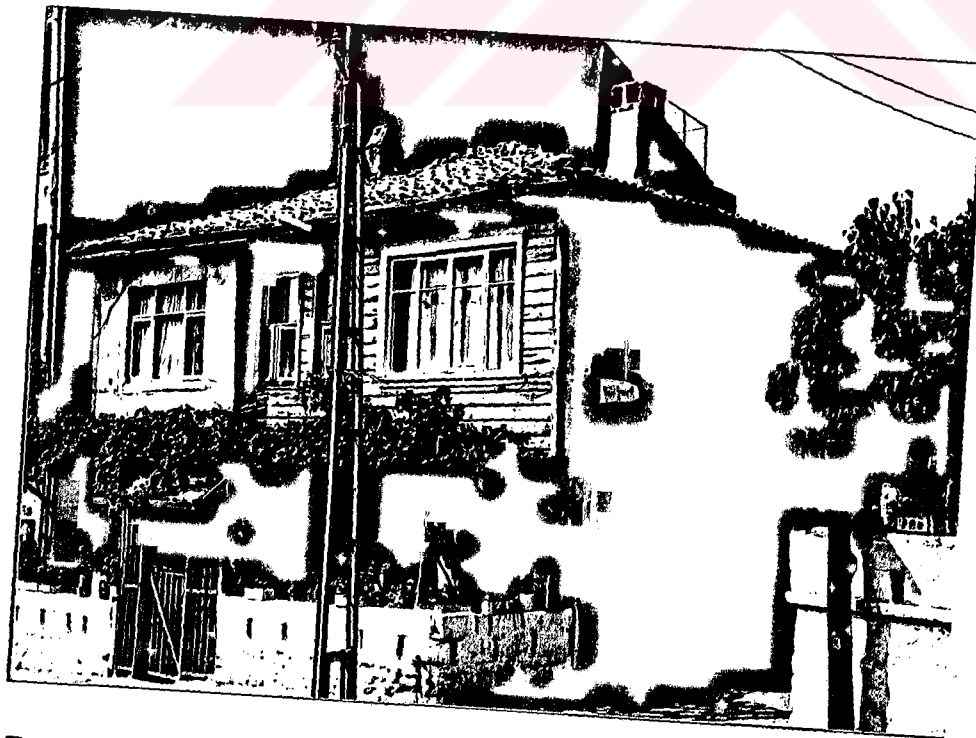
Resim 3. 46 Ada 14 Parsel

Resim 4. 170 Ada 34 Parsel

Resim 5. 170 Ada 37-38 Parsel

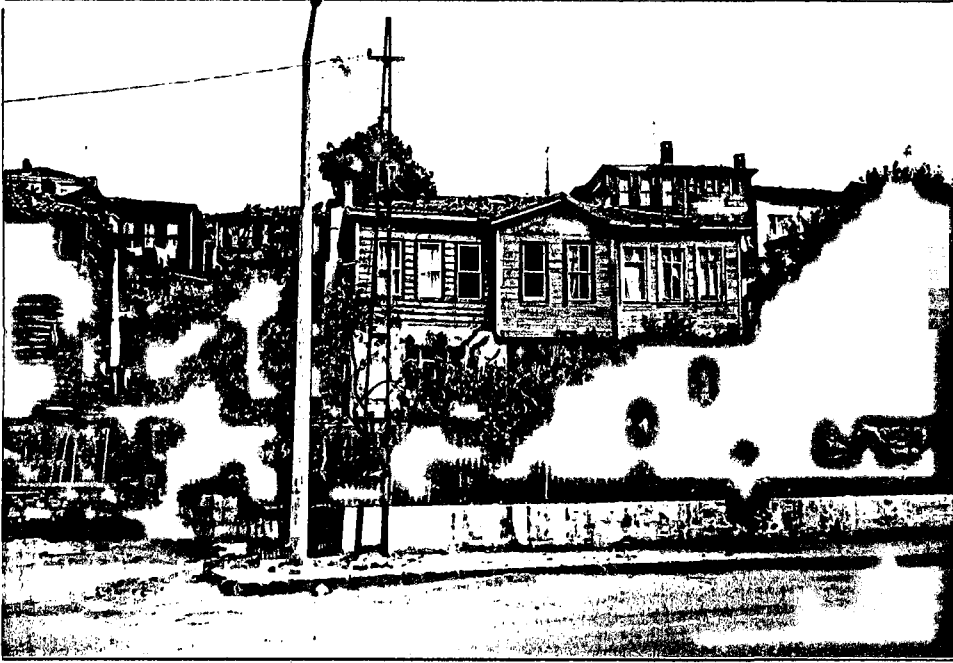
Resim 6. 26 Ada 25 Parsel

Resim 7. 66 Ada 48 Parsel

Resim 8. 170 Ada 33 Parsel

Resim 9.
96 Ada ,
7Parsel

Resim 10.
26 Ada ,
21-22 Parsel

Resim 12.
96 Ada ,
3Parsel

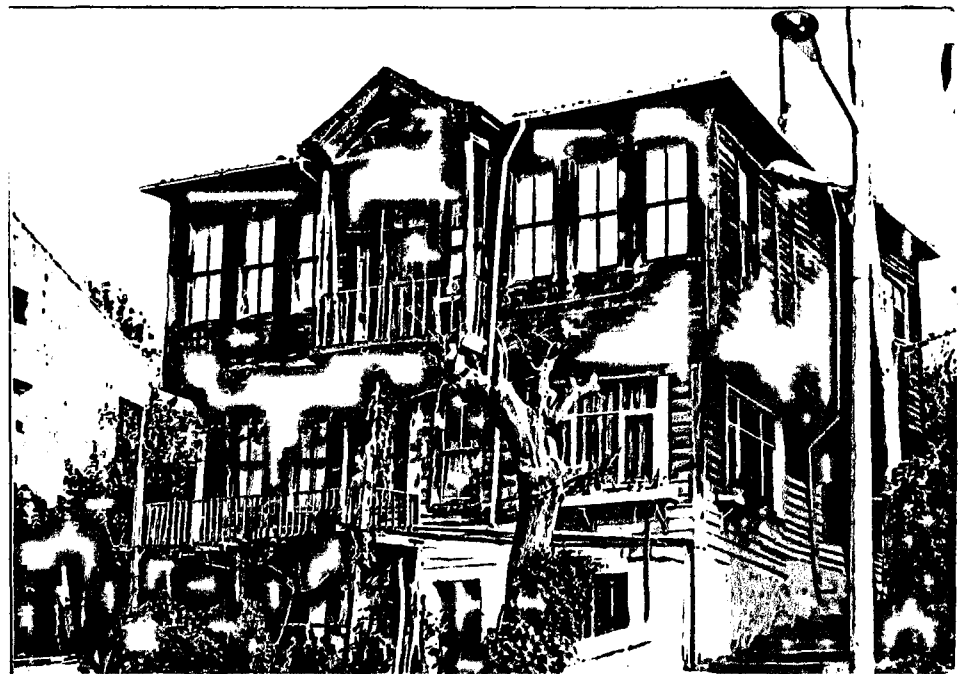

Resim 11.

56 Ada , 1Parsel

Resim 13.

146 Ada ,
4Parsel

Resim 14. 170 Ada , 14-15 Parsel

Resim 15. 66 Ada , 1 ve 68 Parseller

Resim 16. 51 Ada , 7 Parsel

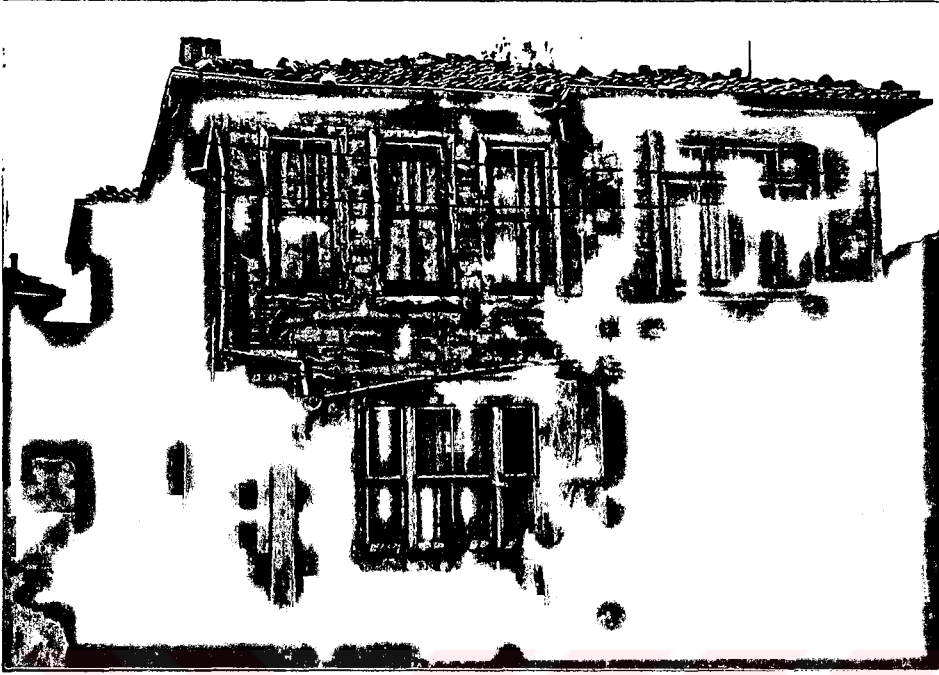
Resim 17. 51 Ada , 6 Parsel

Resim 18. 66 Ada , 49 Parsel

Resim 19. 54 Ada , 5 Parsel

Resim 20. 170 Ada , 41 Parsel

Resim 21. 94 Ada , 9 Parsel

Resim 22. 66 Ada , 79 Parsel

Resim 23. 66 Ada , 54 Parsel

V. 3. YAPI ELEMANLARININ İNCELENMESİ

V.3. a) Çıkmalar:

Çıkmalar yapının düşey taşıyıcı öğelerinden dışa çıkan, altı payandalarla desteklenen yapı elemanlarıdır. Genelde 40cm.-50cm. ile sınırlı olup, 45°'lik açılarla gelen, çeşitli profiller taşıyan payandalarla alt kata bağlanırlar.

Çıkmalar, girişi belirleme, etkin doğal ışık ve hava sağlama, manzaraya yönelme ve yapının estetiğini biçimlendiren yapı elemanları olarak düzenlenmişlerdir. Çıkmalar, her çağda olduğu gibi, günümüzde de yaşama biçimimizin içinde, çağın gerekliliklerine uyum sağlayarak önemini ve devamlılığını koruyan bir mimari öğedir.

Şile'de plan özellikleri ele alınarak bakıldığında çıkmalar, ortadaki sofa aksını simetri eksenini kabul edip, bu aksın her iki yanındaki odaların çoğu kez iki yönde, bazan da tek yönde dışarıya taşmasıdır (Tablo 5).

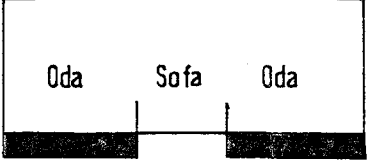
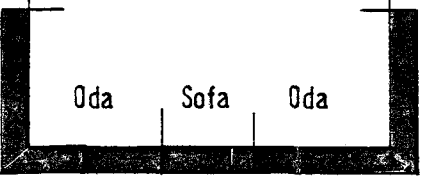
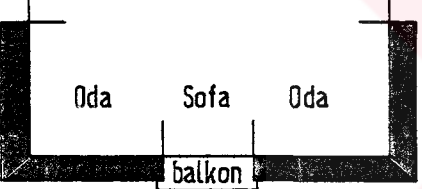
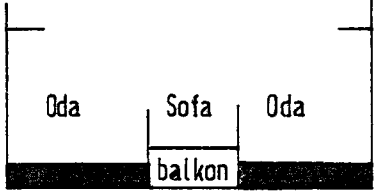
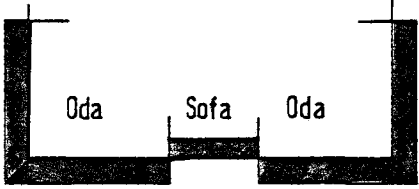
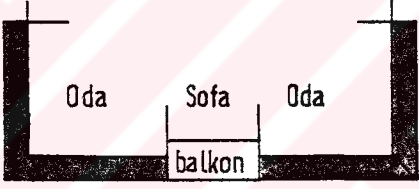
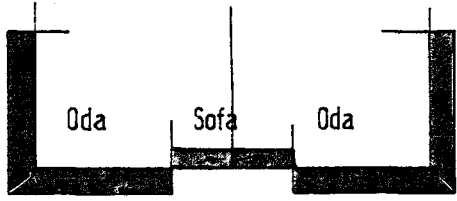
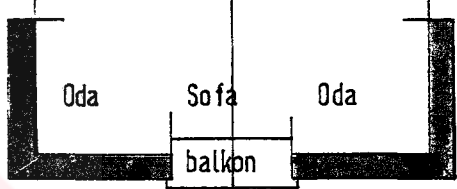
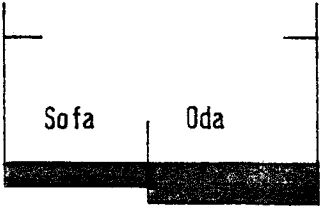
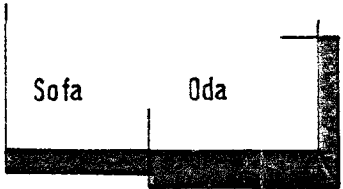
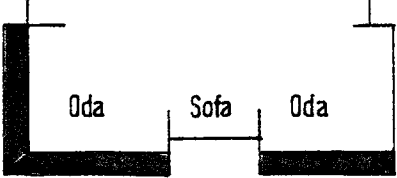
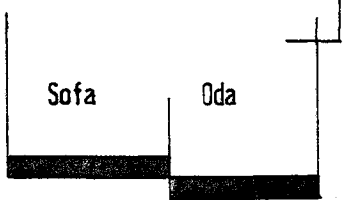
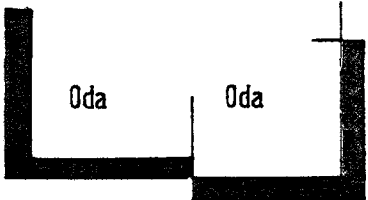
Çoğunlukla karşılaşılan çıkma örnekleri, cephe özellikleri açısından ele alındığında giriş aksı simetri aksı olarak kabul edilir.

Cephede, girişe göre simetrik olmayan, fakat plan özellikleri ile tamamen simetriyi koruyan plan örneklerine de rastlanır.

Giriş, yapının bir tarafında yer aldığı plan tiplerinde çıkmalar, zemin kattaki hareketlerin üst katta da devamı olarak görülür.

Bir diğer çıkma tipi de yapının tüm yüzeyinde görülen çıkmalardır. Burası da sofa yan çıkma yüzeyleri ile aynı sınıra getirilerek kapanmıştır.

TABLO 5 PLANDA ÇIKMA TİPOLOJİLERİ

	TEK EVLER	İKİZ EVLER	
SİMETRİK ÇIKMALAR	 	 	
ASİMETRİK ÇIKMALAR	 	 	

V.3. b) Payandalar:

Payandalar 40cm.-50cm. ile sınırlı çıkmaları destekleyen, çoğunlukla 45° açı ile alt kata bağlanan, hafif profillerle süslenmiş yapı elemanlarıdır. Çoğunlukla süsleyici elemanlar olarak görülseler de taşıyıcılık niteliklerini de çoğu kez korumaktadırlar. Çıkmaların asıl taşıyıcı elemanları yapı yüzeyinden dışarı taşan döşeme kirişleridir.

Her yapıda küçük şekil değişiklikleri ile uygulanmışlardır. Geometrik yapılarında farklılık yoktur. Belli geometrik şekillerin değişik varyasyonları olarak görülmürler(Tablo 6).

Şile'de, kullanılan bütün payanda örnekleri ahşaptır. Çıkmanın her iki kenarında ve ortada olmak üzere üçlü gruplar halinde uygulanmışlardır. Dar cephe ve tek yönlü çıkmalarda çıkmanın iki kenarında yer alırlar.

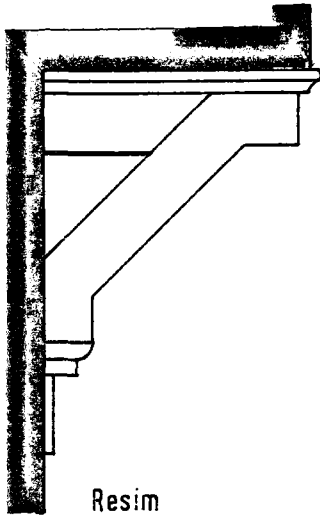
V.3. c) Pencereler:

Özgün niteliklerini koruyan örnekler yukarı sürme (giyotin) pencerelerdir. 1/2 Oranını koruyan modüller halinde 35 - 40 cm. aralıklarla ikili ve üçlü gruplar oluşturacak şekilde uygulanmıştır.

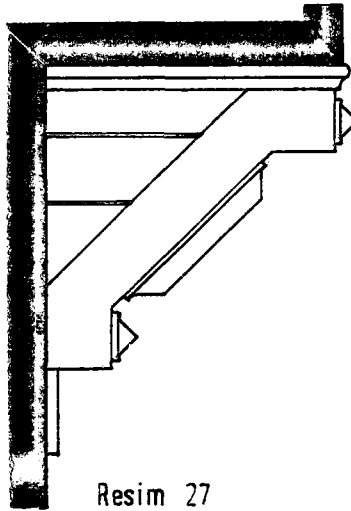
Pencere kenarları çoğu kez 8-10 cm. eninde bir pervazla çerçeveselenmiştir. Pencere yan ve üst pervazları sade bir görünüm içindedir. Resim 41 'de görülen pencere yan pervazında da olduğu gibi istisnai örneklere de rastlanır.

Pencere alt pervazları çeşitli profillerle süslenmiştir. Bu profil örnekleri (Tablo7)'de görüldüğü gibi sıralanabilir.

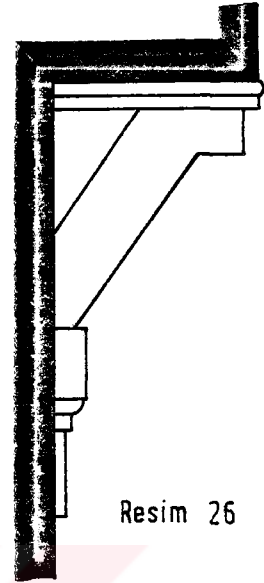
TABLO 6 PAYANDALAR

Resim

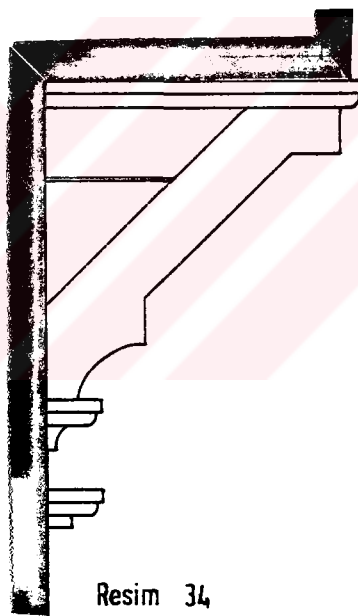
Resim 27

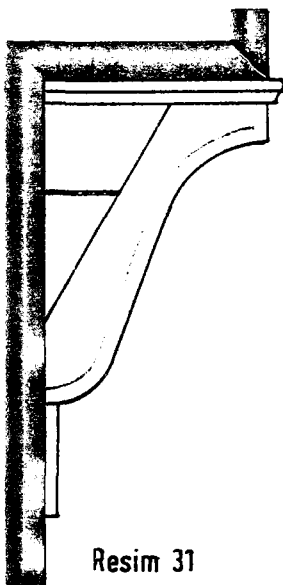
Resim 26

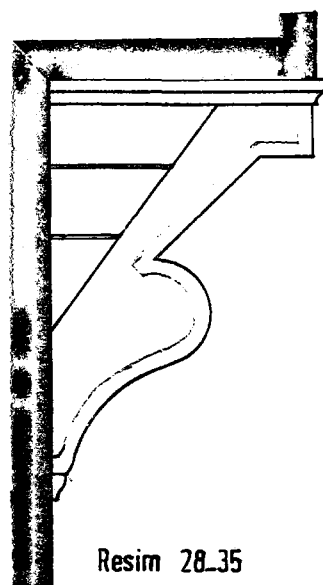
Resim 25

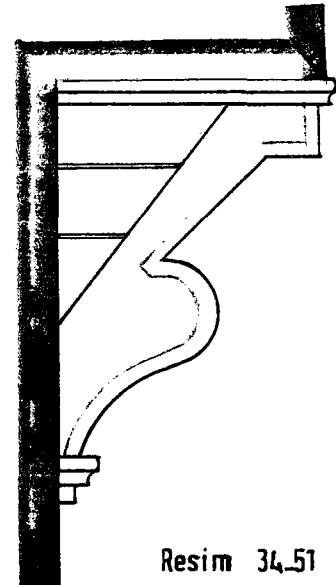
Resim 34

Resim 31

Resim 28-35

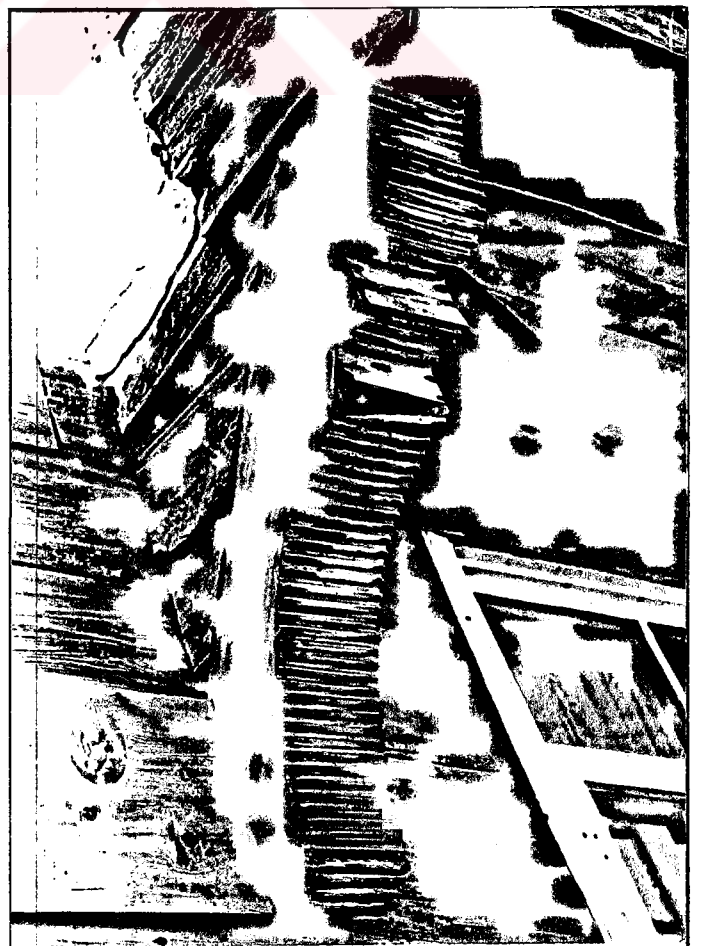

Resim 34-51

Resim 24.
95 Ada , 1Parsel

Resim 25.
95 Ada , 1 Parsel
(Detay)

Resim 26.

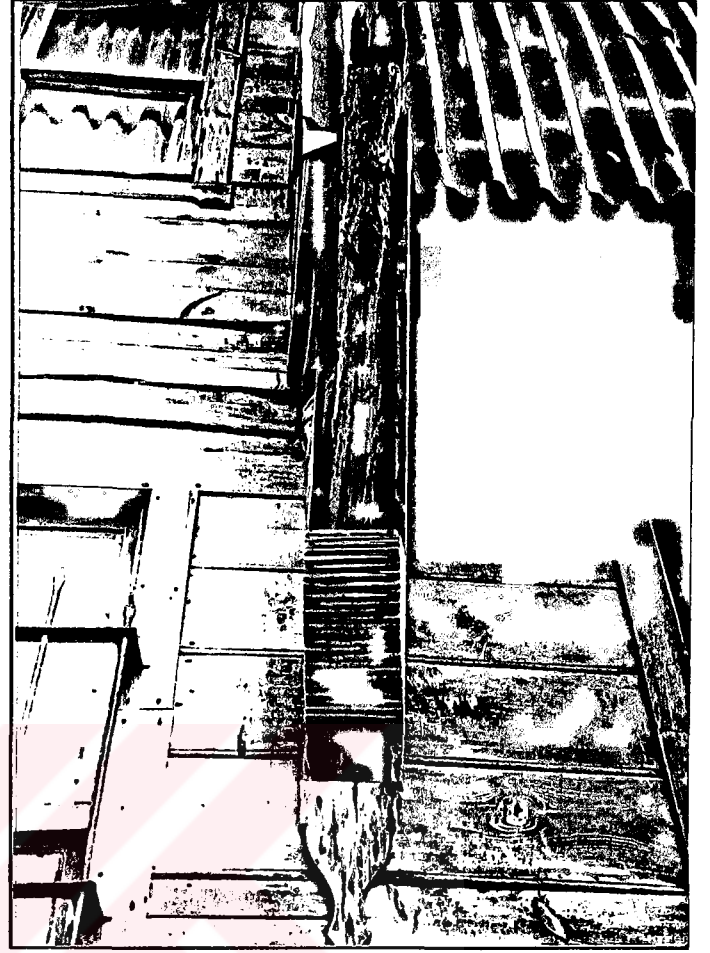
Resim 27.

Resim 28.

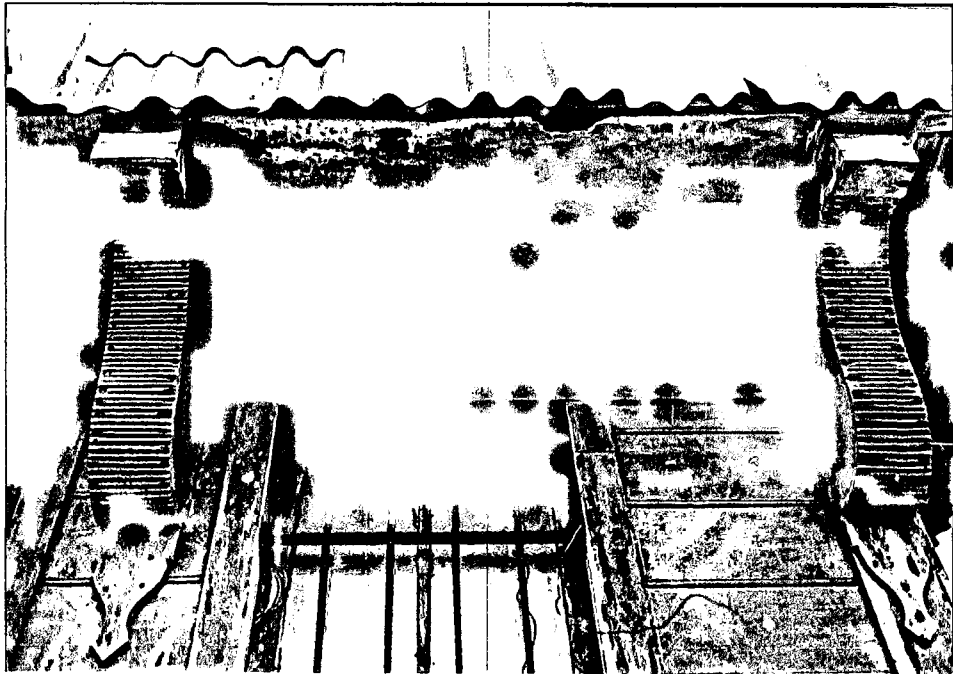

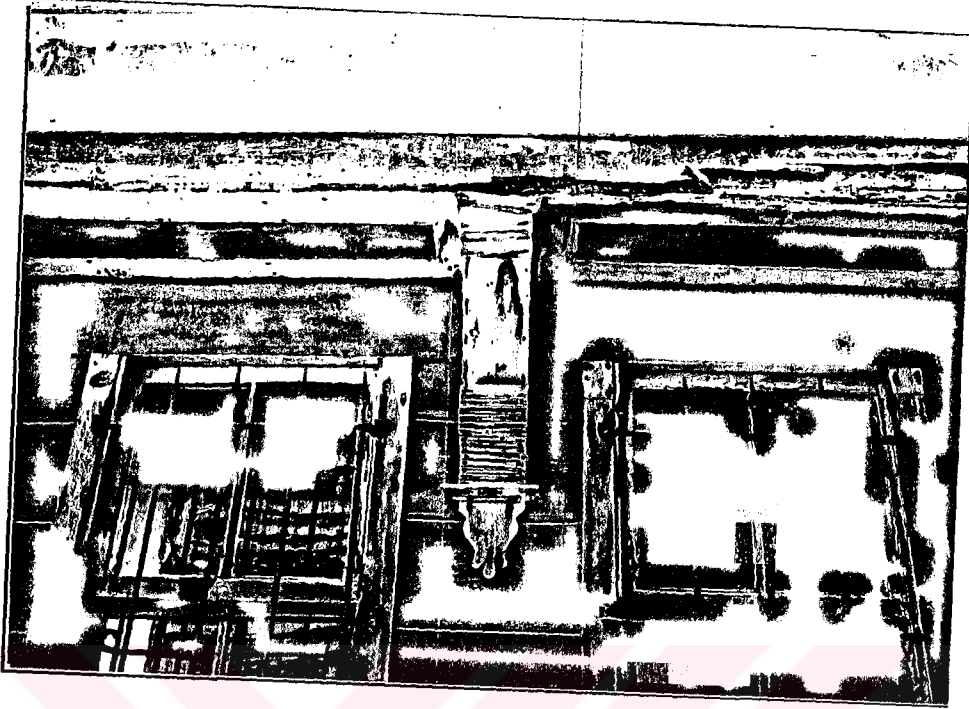
Resim 29.
56 Ada , 1 Parsel

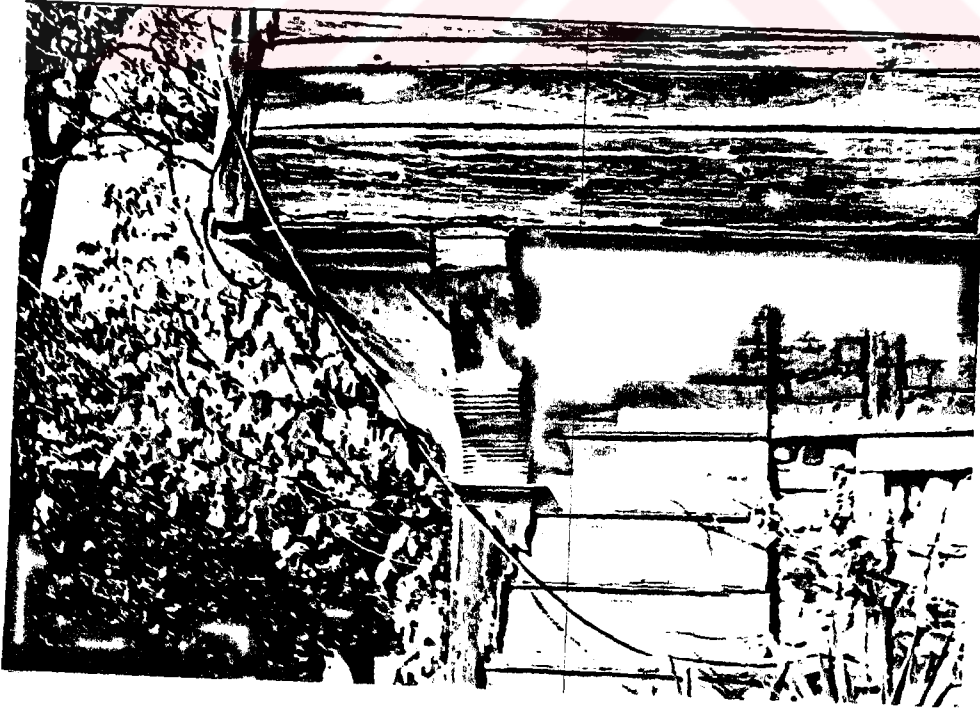
Resim 30.
96 Ada , 3 Parsel (Balkon Altı Detayı)

Resim 31. 96 Ada , 3 Parsel (Çıkma Altı Detayı)

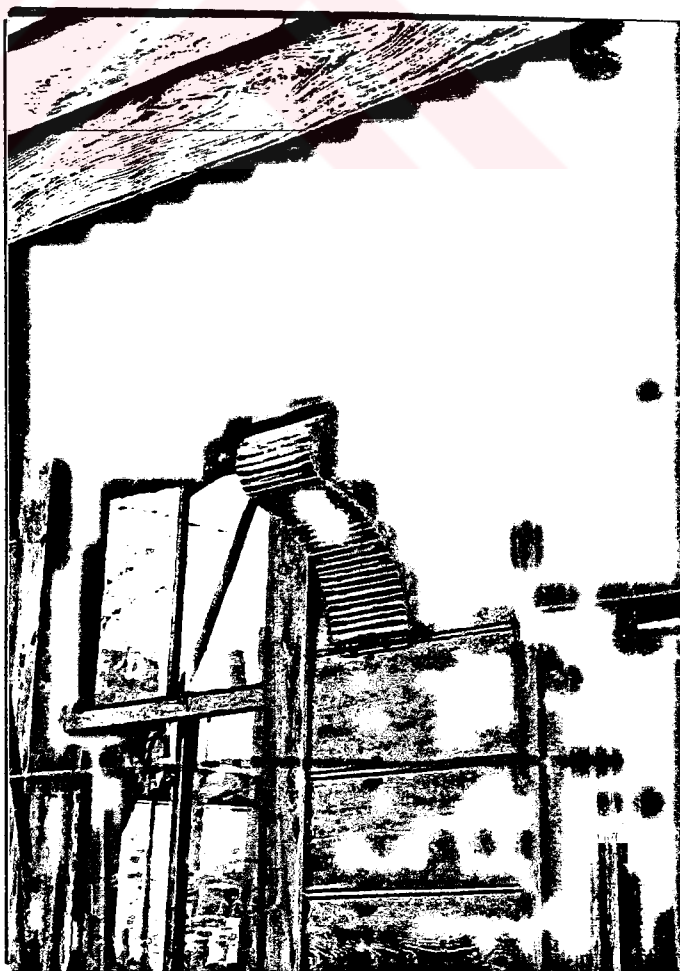
Resim 32. 51 Ada , 7 Parsel

Resim 33. 51 Ada , 7 Parsel (Köşe Detayı)

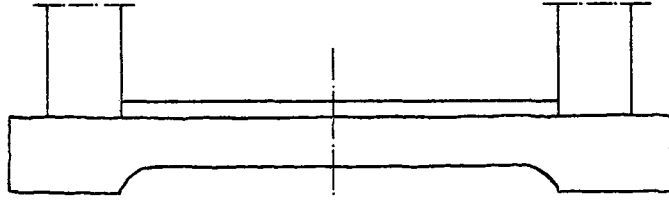

Resim 34. 51 Ada , 7 Parsel

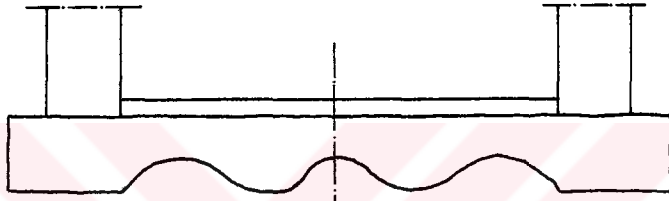

Resim 35.

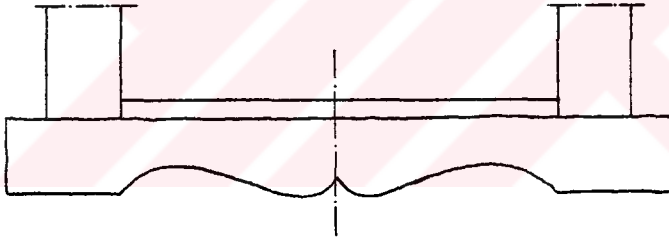
TABLO 7 PENCERE ALT PROFİLLERİ

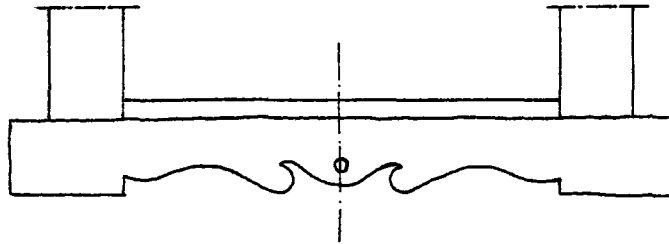
Resim 39

Resim 36

Resim 40_41

Resim 36. 66 Ada , 49 Parsel

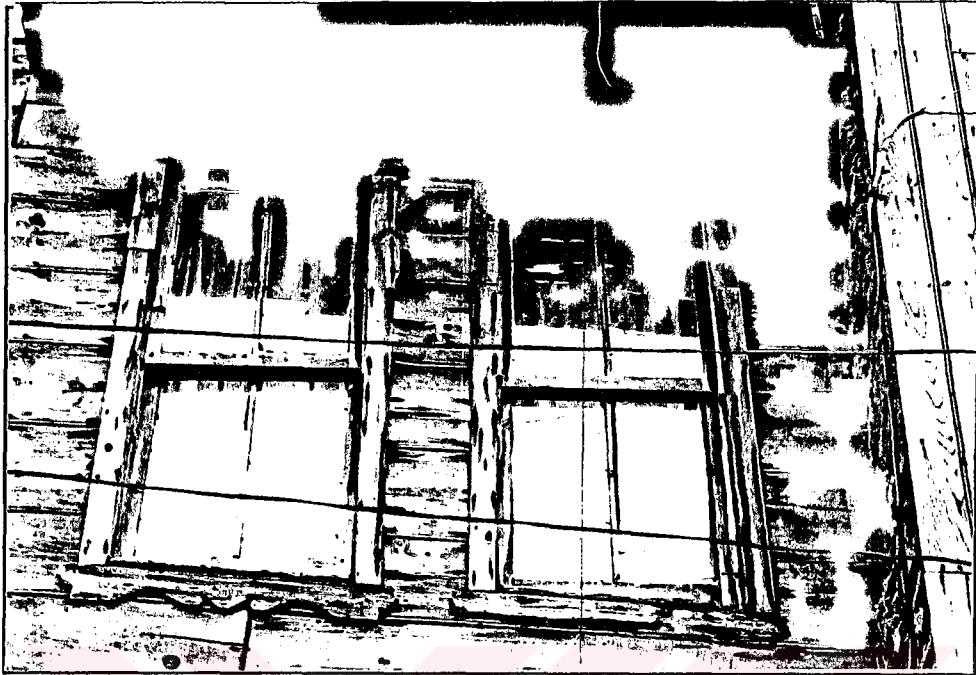
Resim 37. 66 Ada , 49 Parsel (Detay)

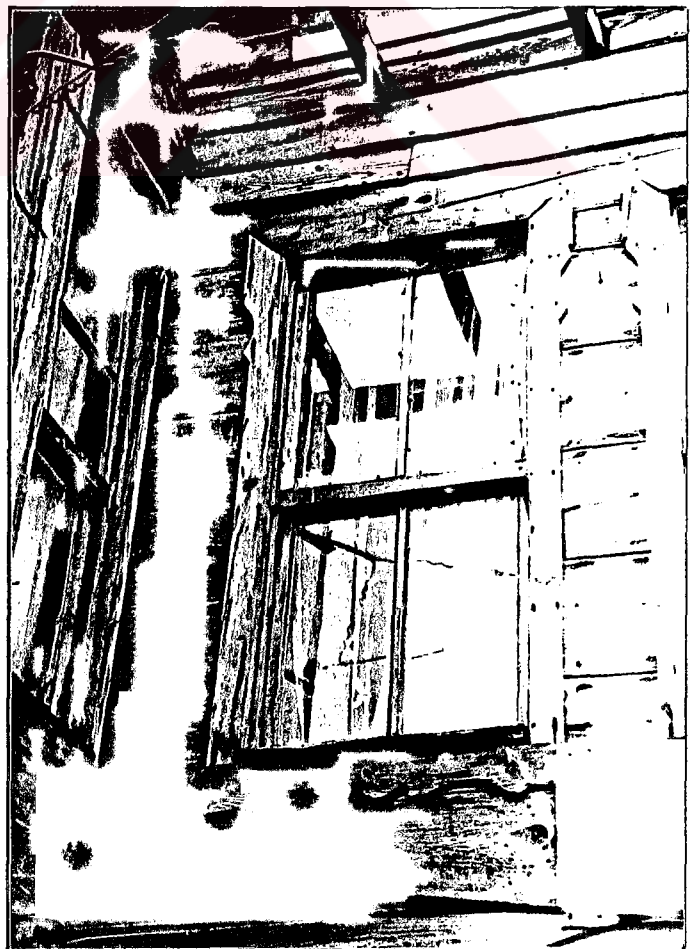
Resim 38. 51 Ada , 6 Parsel

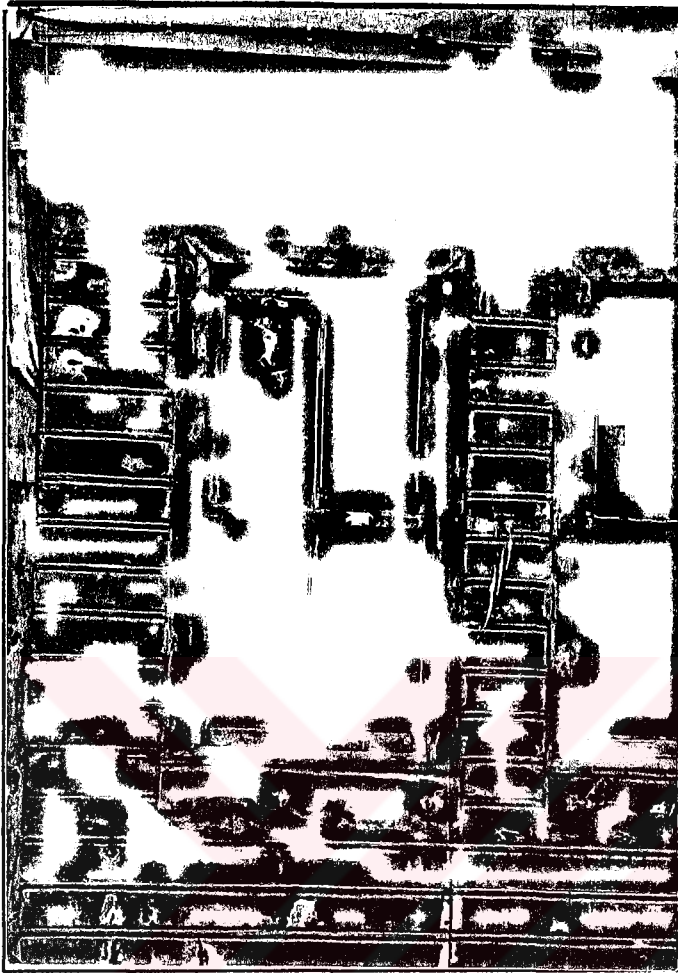
Resim 39. 170 Ada ,
14-15 Parsel

Resim 40. 66 Ada , 68 Parsel

Resim 41. 66 Ada ,
68 Parsel (Detay)

Resim 42.

Resim 43. 66 Ada , 79 Parsel

V.3. d) Giriş kapıları:

Yapılarda giriş kapıları iki tipte görülmektedir;

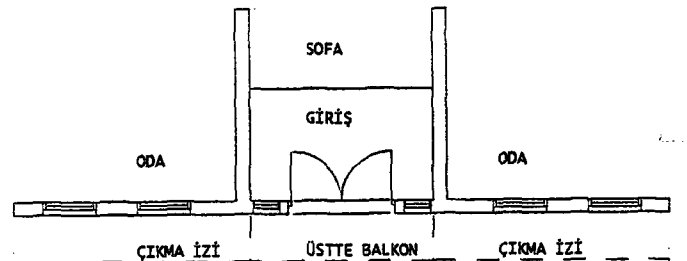
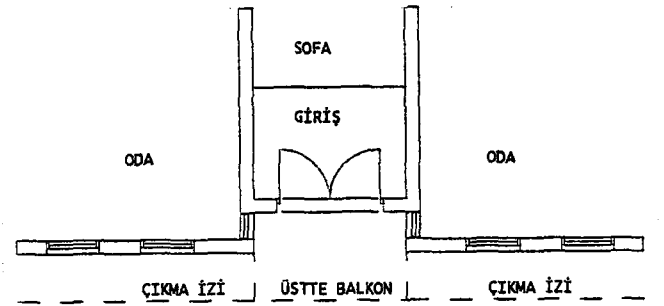
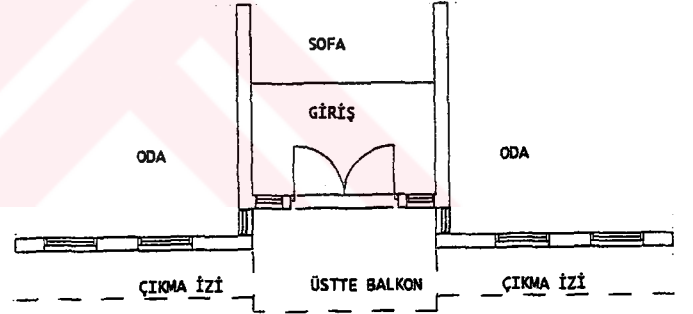
1.) Yapının orta aksında yer alan giriş kapıları,
2.) Cephenin bir kenarında yer alan giriş kapıları.

1. Yapının Orta Aksında Yer Alan Giriş Kapıları

Orta aksta, yapının içine doğru küçük bir niş içinde yer alır. Niş, kapının yağmur etkisine karşı korunumunu sağlar. Nişin genişliğine göre kapının her iki yanında küçük pencereler yer alır.

Pencereler, giriş kapısının denetlenmesi amacıyla yapılmıştır. Niş genişliğinin yeterli olmadığı planlamalarda, nişi çevreleyen odalardan girişe bakan küçük pencereler, girişin denetlenmesi görevini üstlenmişlerdir.

Yapı orta aksında yer alan, niş yapmayan örneklere de rastlanır.

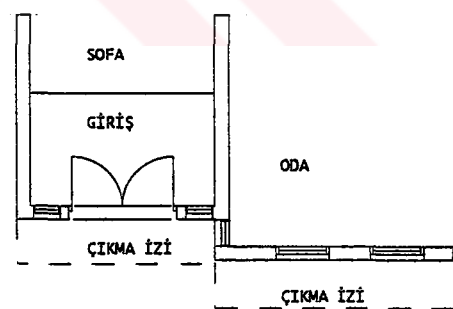
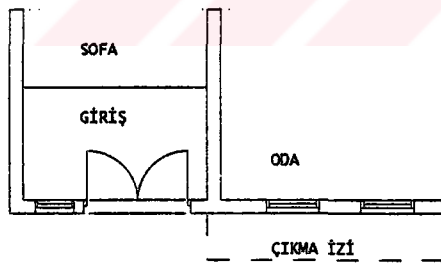
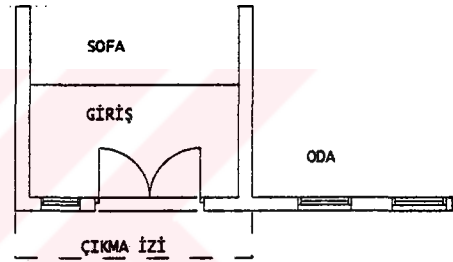

2.)Cephenin Bir Kenarında Yer Alan Giriş Kapıları

Bu tipteki giriş kapıları, üst kattaki çıkmanın altında yer alacak şekilde konumlandırılmıştır. Kapının her iki yanında veya bir yanında pencere ile birlikte uygulanmışlardır.

Giriş kapıları iki kanatlı olarak yapılmışlardır. Kanatlar çoğunlukla üç tabla bölümlü ve masif olarak uygulanmışlardır. Tablalar, alt ve üst bölmeleri birbirine yakın boyutta dikdörtgen bölme, ortada kalan kısım ya kare yada yatayda küçük dikdörtgen şeklinde yapılmışlardır.

Ortada yer alan küçük bölmenin çeşitli motiflerle süslenen örneklerine de rastlamak mümkündür. (Täblo 8) 'de kapı bölme örnekleri görölmektedir.

Giriş, kapıdan girildikten sonra, yapının diğer kısımlarından bir basamak yüksekliği ile ayrılmaktadır. Basamak kapıdan girişte 130 -150 cm. sahanlıktan sonra yer alır. Böylece odaların ve mutfak kapısının açıldığı, merdivenin yer aldığı orta mekanla giriş birbirinden ayrılmıştır.

TABLO 8 AHŞAP YAPILARDA GİRİŞ KAPISI TIPLERİ

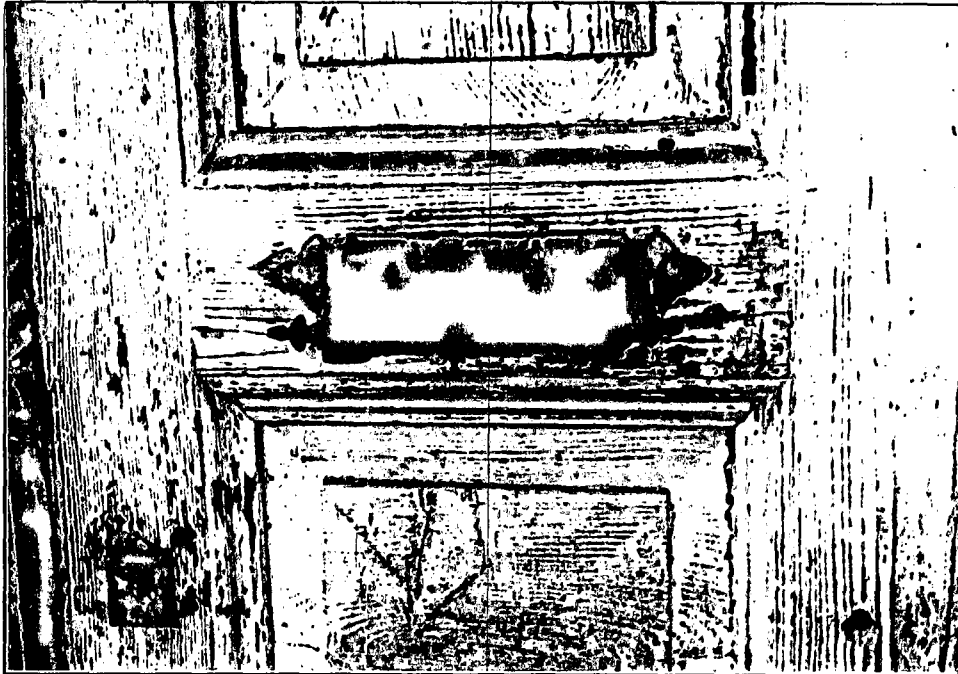
Resim 44.

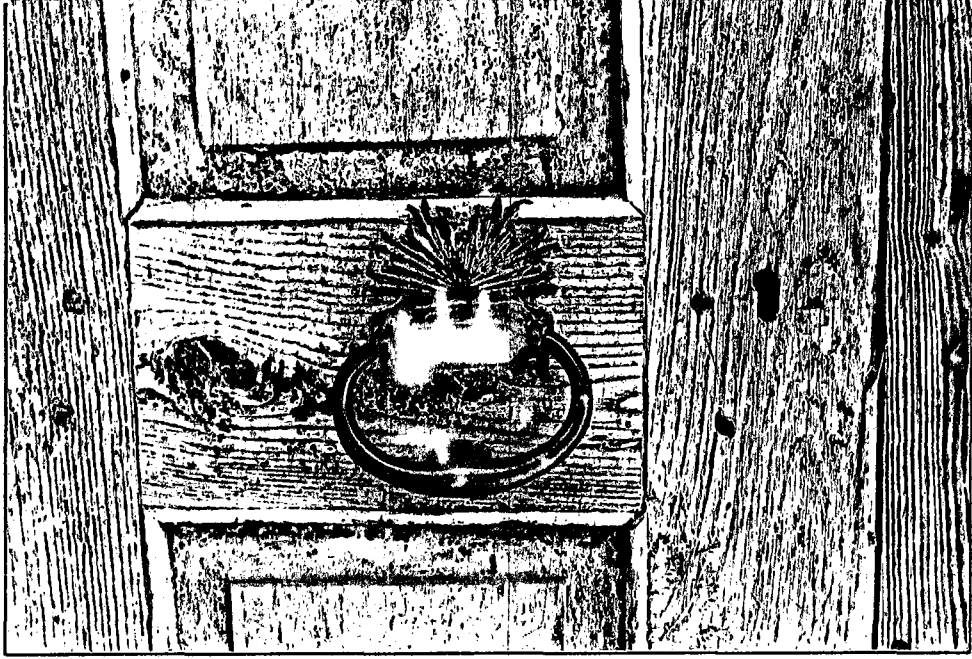
51 Ada , 7 Parsel

Resim 45.

Resim 46. Kapı Kolu

Resim 47. Kapı Kolu Detayı

Resim 48. 170 Ada , 1 Parsel

Resim 49. 51 Ada , 6 Parsel

Resim 50.

51 Ada , 6 Parsel

Resim 51.

56 Ada , 1 Parsel

Resim 52. 66 Ada , 68 Parsel

V.3.e) Bacalar:

Bacalar, çoğunlukla çatının orta alanına yakın yerlerde yer almaktadır. Bu durum planlamadan kaynaklanmaktadır. Ocak, odada dolapların yer aldığı duvarda, tam ortada yer alır. Isı buradan daha homojen bir şekilde yayılır. Baca yüksekliği çok fazla değildir. Tuğla olarak çıkan bacanın üzeri ya kiremitlerle (Resim 53-54-55) , yada tuğlalarla kapatılır (Resim 56-57-58) .

V.4. CEPHE KAPLAMALARI

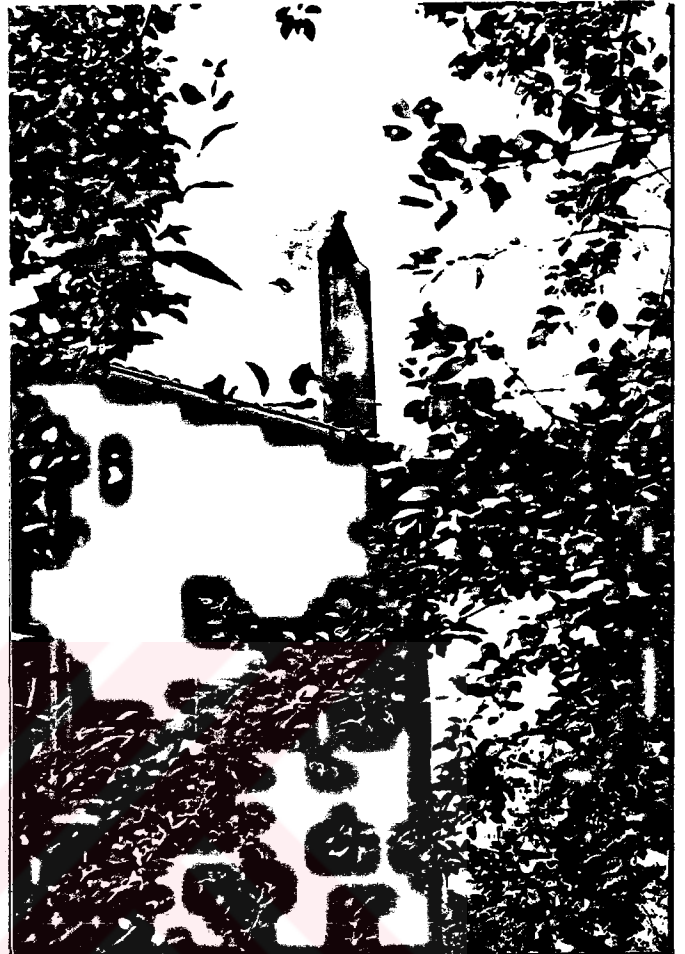
Ahşap cephe kaplamalarında kestane ağacı tercih edilmiştir. Kaplamaların birleşme noktaları düz veya yuvarlak bitirilmiştir. Kaplama tahtaları 25cm ila 30 cm. genişliktedirler. Kaplama tahtaları, üzerinde boya, cila vb. hiçbir şey sürülmeden, ahşabın doğadan alındığı haliyle kullanılmıştır. Kestane ağacı zamanla kararmakta ve güzel bir görünüm almaktadır.

Zamanla, yapıların geçirdiği onarımlarda, ahşabın kolay elde edilememesi ve pahalı olması nedeni ile ahşap kaplama yerine kireç harçla sıva yapılmaktadır.

Ahşap kaplamalarda uygulanan profiller (Tablo 9) da gösterilmiştir.

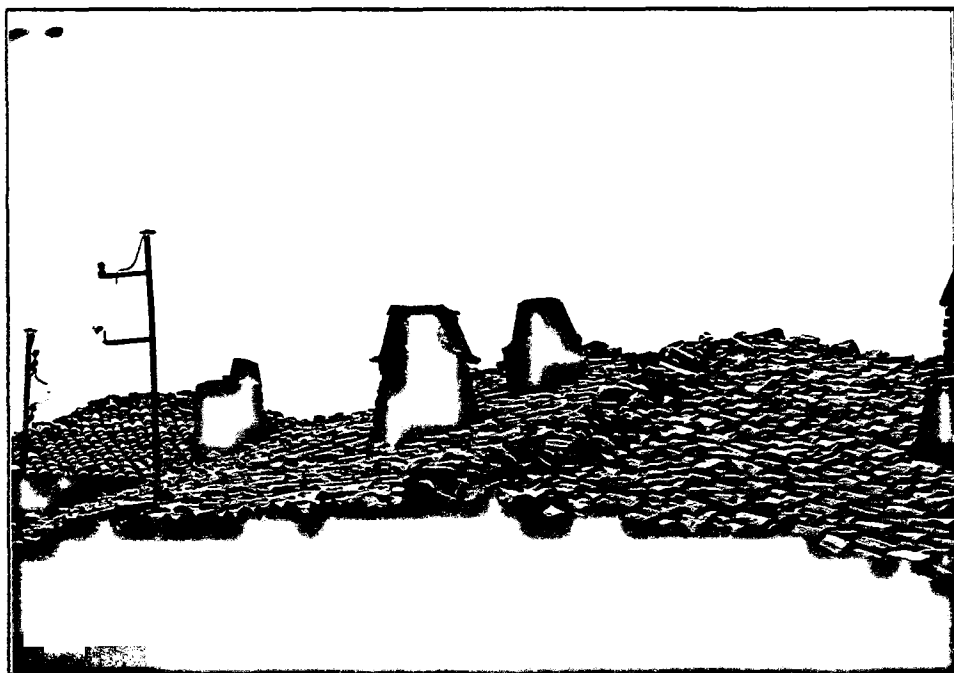

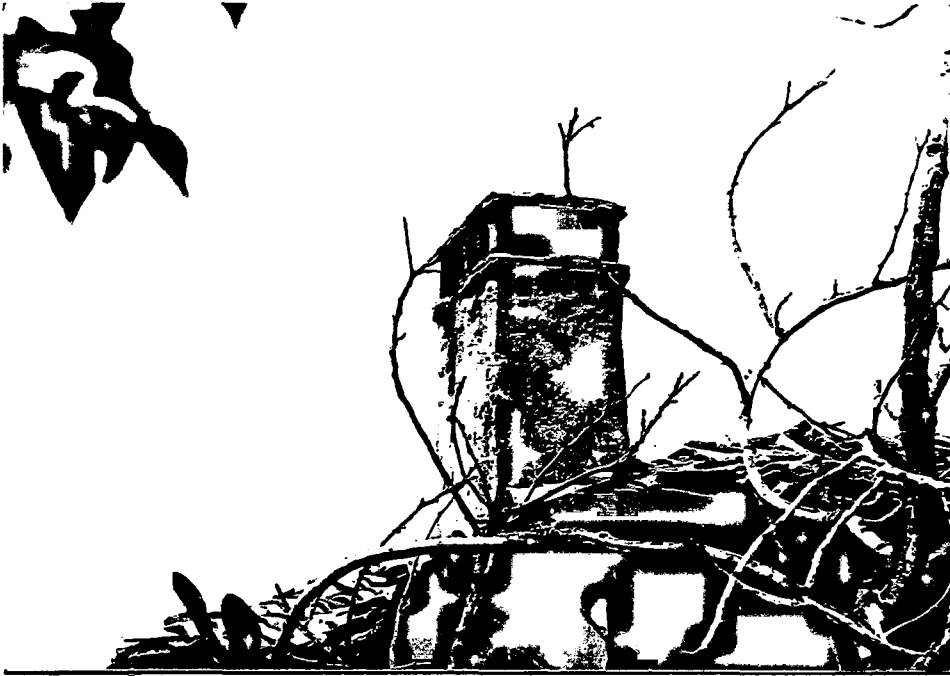
Resim 53.

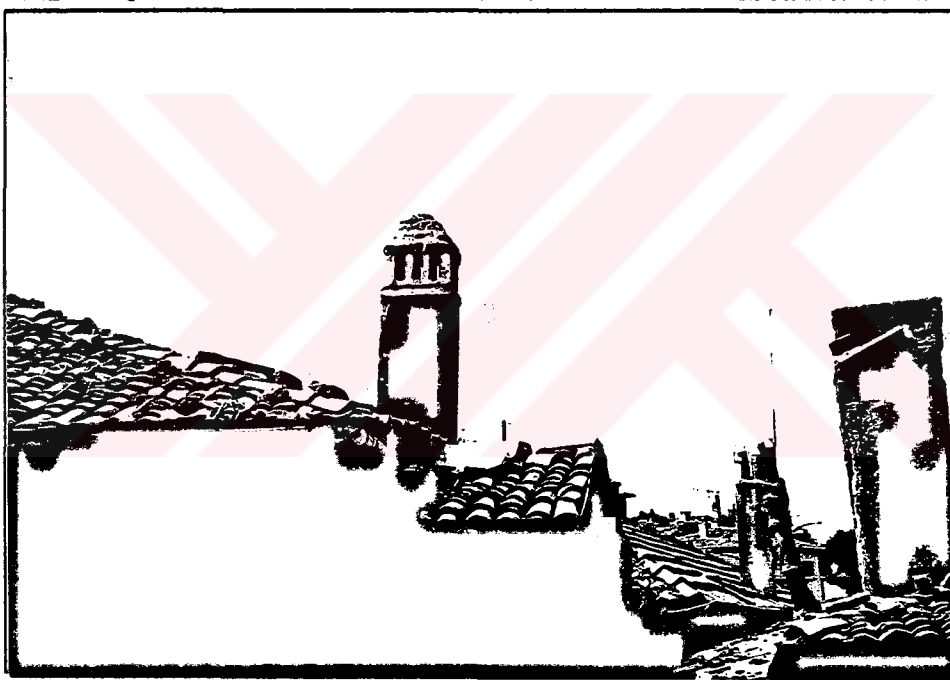
Resim 54.

Resim 55.

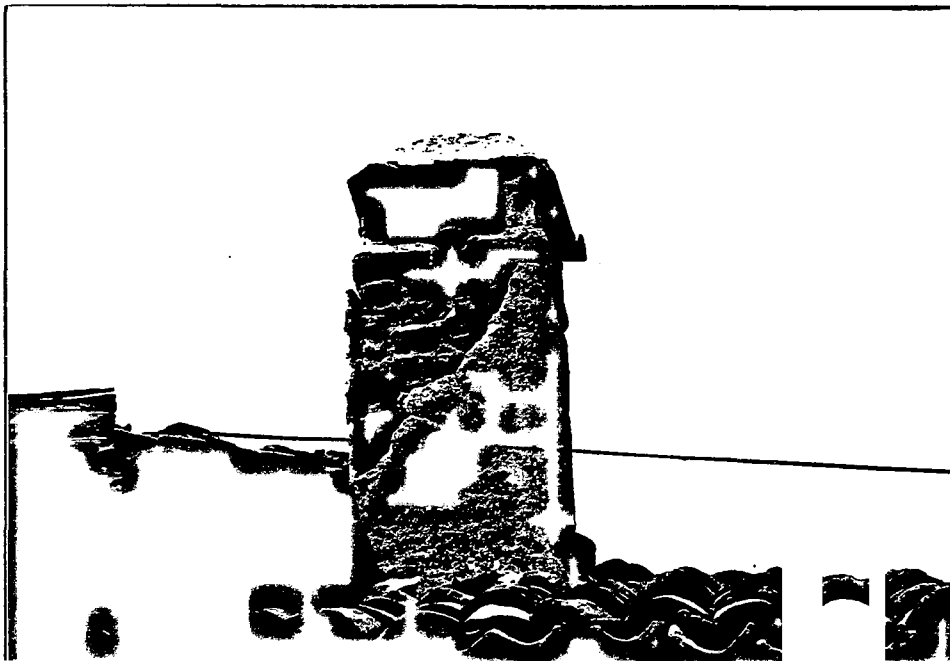

Resim 56.

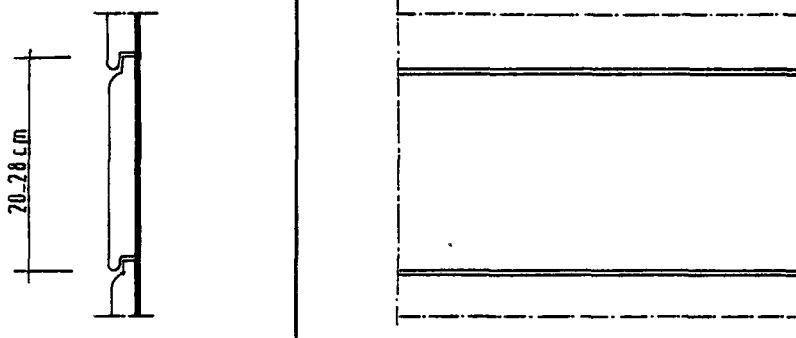

Resim 57.

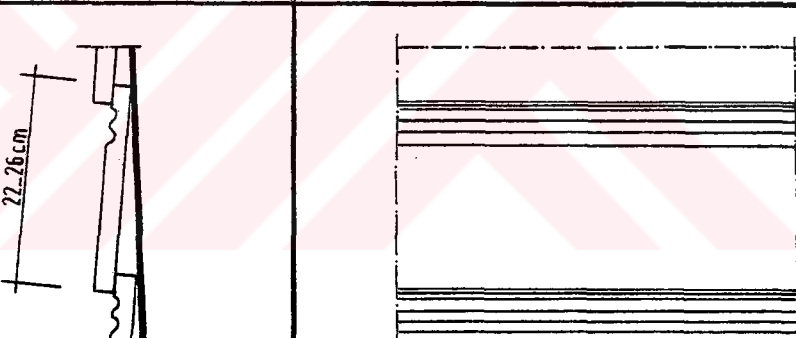
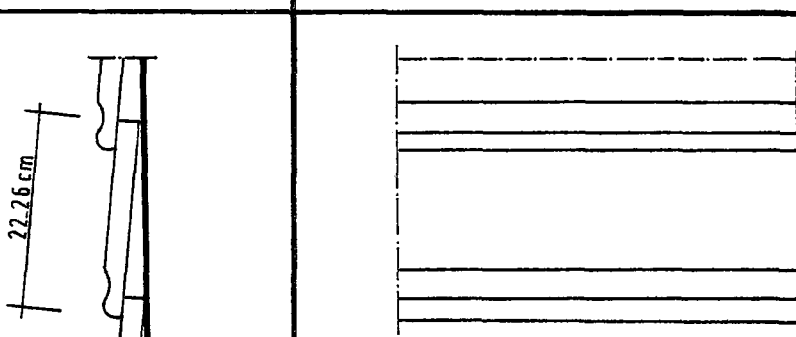
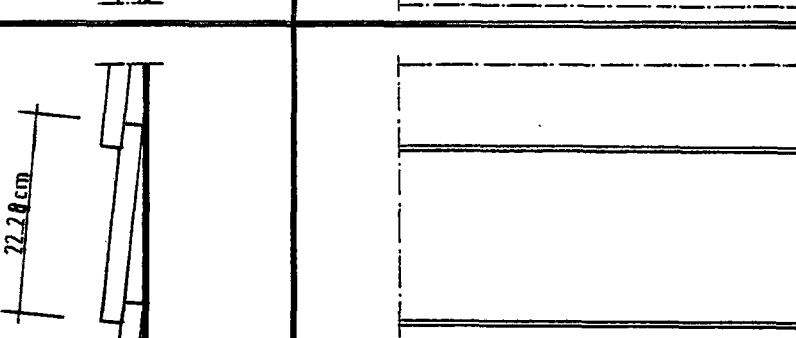

Resim 58.

TABLO 9 AHŞAP YAPILARDA CEPHE KAPLAMA TİPLERİ

DÜZ KAPLAMALAR	
GEÇMELİ KAPLAMA	
ÇİTALİ KAPLAMA	

YALI BASKISI	
YUVARLAK PROFİLLİ	
YUVARLAK FİTİLLİ	
DÜZ	

V.2. BAHÇE KAPILARI,DUVARLARI ve KORKULUKLARI

Bahçe duvarları, denize dik inen kayalıklardan parçalanarak düşen taşlar kullanılarak örülmüştür. Taşlar işlenmeden, olduğu gibi kullanılmışlardır. Taşlar arasında kalan boşluklar küçük taş parçacıkları ile sıkıştırılarak kapatılmıştır. Yer yer kireç harçlı bağlayıcılara da rastlamak mümkündür. Bahçe duvarları yüksekliği genelde alçak tutulmuştur. Yapı hiç bir zaman yüksek duvarlar arkasına gizlenmemiştir.

Yapılan tesbitlerde önemli bir özellik gösteren bahçe kapısı ve korkuluk örneğine rastlanmamıştır.Görülen kapı ve korkuluklar basit bir düzende bir araya gelmiş ahşap çitalardan oluşturulmuştur(Ahşap çit).

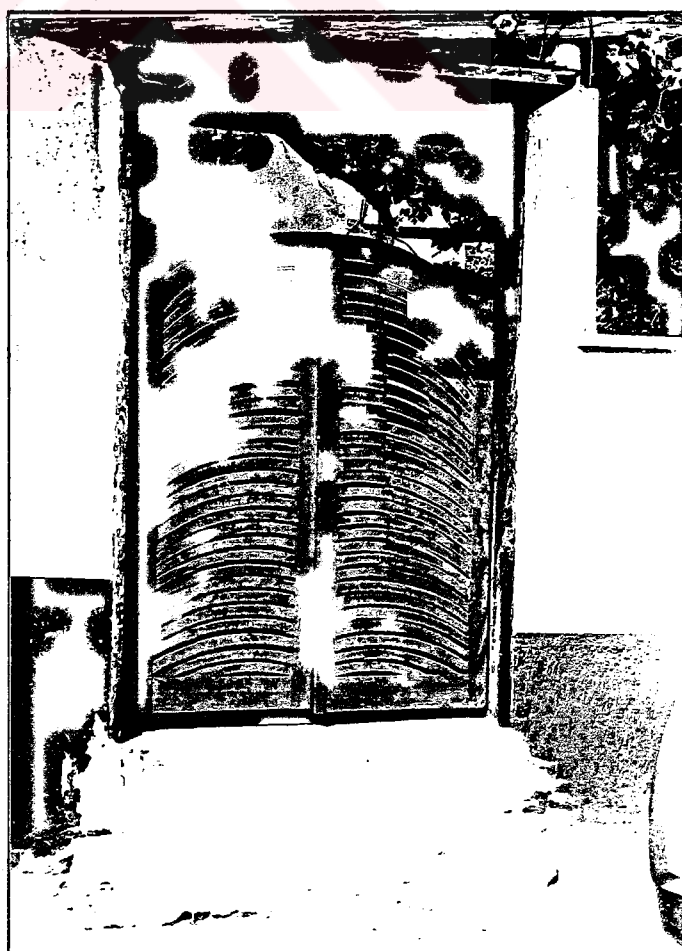
Restore edilmiş iki evin bahçe kapıları, çevreye uyumlu iki kapı örneği olarak (Resim 59 ve Resim 60) 'da görülmektedir.

V.6. YOL KAPLAMALARI

Orijinal özelliklerini koruyan yollar günümüze kadar gelememiştir. Yollar ana caddelerde asfaltlanmış, sokak aralarında sıkıştırılmış topraktır. Çok az da olsa orijinal taş kaplama yollara yapıların aralarında rastlanmaktadır. Yolun iki kenarından hafif bir eğimle döşenen irili ufaklı taşlar, ortada bir aks oluşturarak birleşirler. (Resim.65).

Resim 59.

Resim 60.

Resim 61.

Resim 62.

Resim 63.

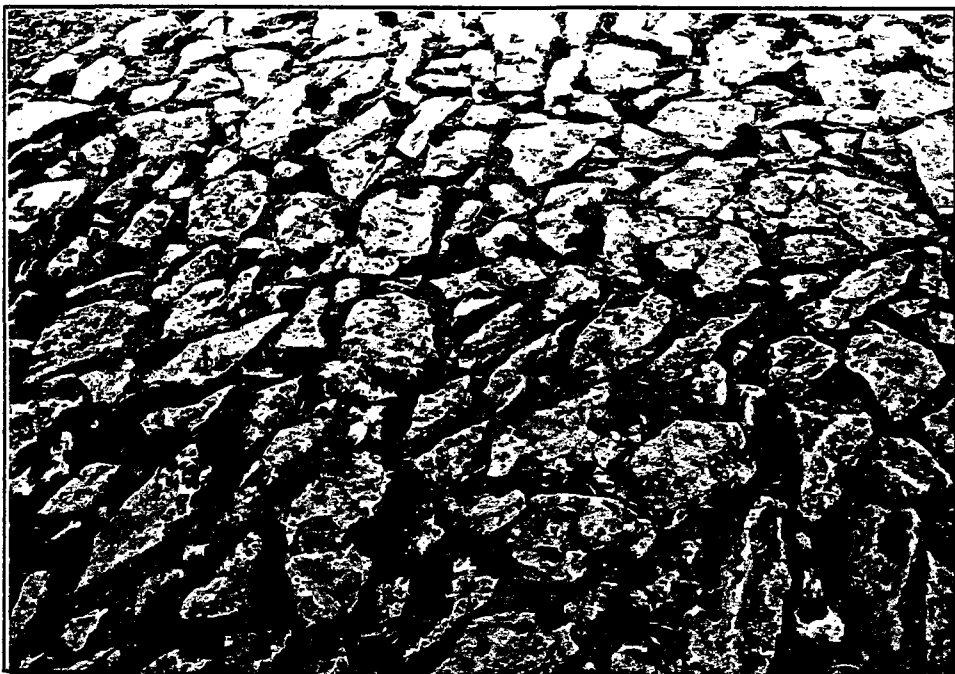

Resim 64.

Resim 65.

Resim 66.

BÖLÜM VI

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEMELER

BÖLÜM VI- YAPIM TEKNIĞİ VE MALZEMELER

Geleneksel yapım yöntemleriyle yapılmış yapılarda taşıyıcı sistem ahşap iskelettir. O dönemlerde yapı malzemelerinin sınırlı olması, zaten ağacın zorunlu olarak kullanılmasını gerektirmiştir. Yinede ağacın yapılarda taşıyıcı iskelet olarak kullanılmasındaki en önemli aşama, içinde bulunduğumuz yüzyıl başında gerçekleşmiştir. Çünkü yapı alanında kullanılacak çelik ve diğer endüstri ürünleri, Dünya Savaşları sırasında askeri alanda daha gerekli ve öncelikli olarak kullanılmak zorunda kalmıştır.

Ahşap, iskelet taşıyıcı olarak kullanıldığında, çok kısa sürede çatı tamamlanmakta, bir an önce çatı örtülmektedir. Çatısı örtülen yapı, emniyete alınmış kabul edildiğinden, inşaatın yapımı daha sonraki yıllarda da devam edebilmektedir. Burada önemli bir avantaj olarak görülür.

Ağaç iskelet yapının yaygın olarak kullanılma nedenlerinden bir diğeri de mimari çözüm olanakları sağlaması ve doğa ile uyumlu birlikteliğidir. Doğadan alındığı gibi kullanılmaktadır.

Yapılar, taş bir temel üzerine, taşıyıcı ahşap iskelet çatı, araları saman ve çamur karışık hımış dolgu olarak üretilmişlerdir.

VI.1. TAŞ MALZEMELER

Yapının toprak altında kalan kısmı, toprak üstünde subasman seviyesine kadar taş temel olarak çıkar. Yapıda temeller dışında taş kullanıldığı görülmez.

Kullanılan taşlar ya çevredeki kayalık alanlardan deniz kenarından, yada yöredeki taş ocaklarından elde edilir. Taş ocaklarından elde edilen taşlar Şile Gresi olarak bilinir.

Şile Gresi yeşile bakar gri renktedir. Üst Krasete taşlarıdır. Zamanla güneş karşısında erime yaparlar. Şile Gresi yumuşak bir taş olup, kolay işlenebilir bir özellik gösterse de, yörede taş işçiliği görülmez. Taş ocaklarından çıkarılan taşlar, İstanbul'daki cami ve saraylarda kullanılmak üzere gönderilir ²².

VI.2. AHŞAP MALZEMELER

Ağacın taşa göre daha hafif bir yapı gereci olması, çekme ve eğilmeye karşı dayanımı gibi fiziksel özellikleri; açıklıkları geçme ve yapı yüklerinin aktarımında gösterdiği üstünlükleri nedeniyle yaygın olarak kullanıldığı görülür.

İşlenmesi, kolay taşınabilirliği, orman alanlarına yakınlığından dolayı daha da kolay elde edilebilirliğinden dolayı ahşap, ekonomik bir yapı malzemesi olarak kullanılmıştır. Tabii günümüzde ekonomikliği ve kolay elde edilirliliği özelliklerini yitirmiş bulunmaktadır.

Şile'de taşıyıcı sistemde ve kaplama olarak kestane ağacı tercih edilmiştir.

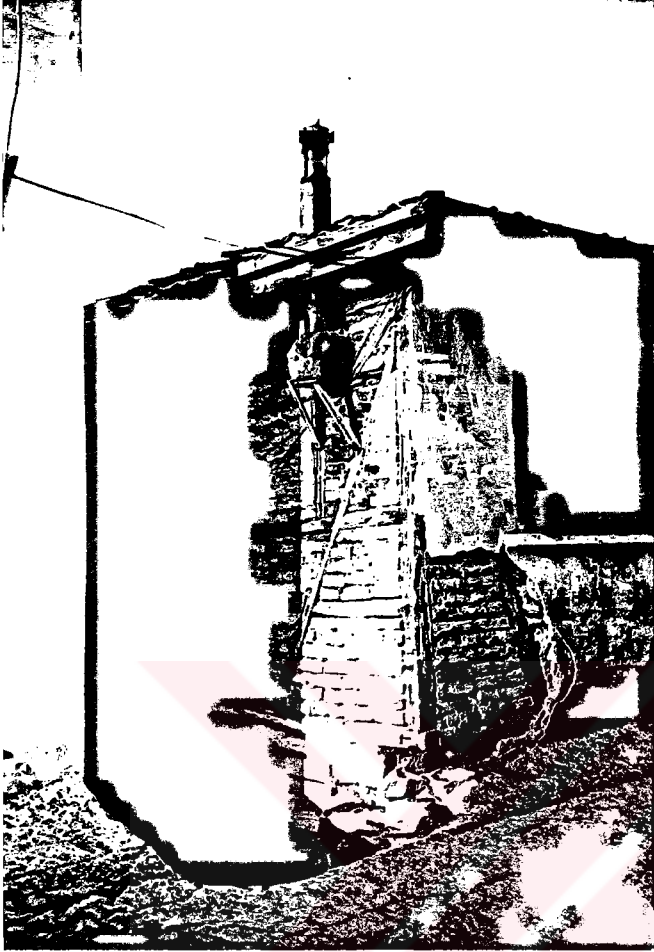
Kestane ağacı, yağmura, rutubete karşı dayanıklı, kolay alev almaz ve kurt işle-meyecek kadar sert bir ağaç türüdür. Yağlı boya kabul etmez, zamanla kararır ve doğal bir güzellik oluşturur ²³.

VI. 3. BAĞLAYICILAR

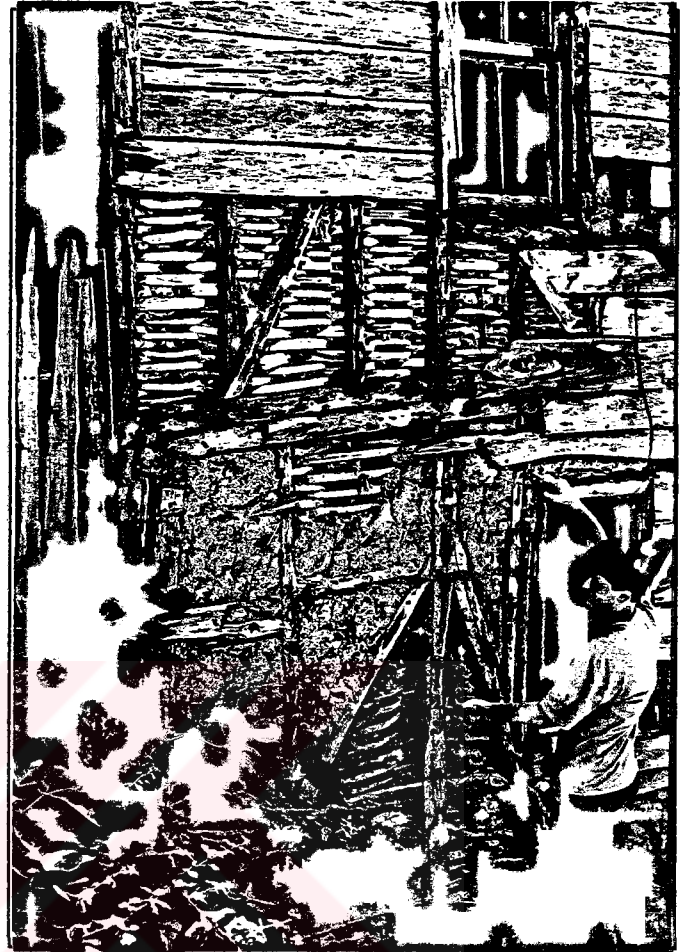
Taşıyıcı sistemi oluşturan ahşap dikmelerin birleşme noktaları ahşap geçme yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Büyük demirci çivileri ile de pekiştirme yapılmış-tır. Dikmeler arasında kullanılan payandalar ve boyunduruklar, dikmelere büyük demirci çivileri kullanılarak bağlanmışlardır.

Ahşap çatki araları kestane dallarıyla hasır şeklinde örülmüştür. Daha sonra üzerileri çamur ve saman karıştırılarak oluşturulan harçla sıvanmıştır.

(Resim 67-68-69).

Resim 67.

Resim 68.

Resim 69.

BÖLÜM VII

YAPIM YÖNTEMLERİ

BÖLÜM VII- YAPIM YÖNTEMLERİ

VII.1. TEMELLER

Ahşap çatki yapılar da, yapının hafif olması sebebiyle basit, yalın, ve derin olmayan temel çözümlerine gidilmiştir. Bu nedenle temel derinlikleri genellikle 100-150 cm. kadardır. İskelet kuruluşundaki sisteme göre yapı yükleri dikmeler aracılığıyla temellere iletilmektedir. Genellikle moloz taşlardan örölü temeller, yapı yüklerini 50-60cm. genişlikteki yüzeylerde yayarak toprağa iletirler.

Yapı; taşıyıcı ögeleri moloz taş temeller üzerinde yığma olarak, toprak seviyesi üst kotuna kadar yükselir. Büyük ve sağlam taşlardan yapılan temel, yapı yüzeyinden 30cm. ila 50cm. yüksekliğe kadar subasman seviyesi oluşturarak biter.

Eğimden dolayı kazanılan yarım kat, temelin devamı gibidir, taş olarak yükselir. Zeminden 30cm.-50cm. yükselerek biten taş duvar yapının ahşap bölümünün yağmur sularına karşı korunmasını sağlar.

Kenarları düzeltilmiş 20/15 ağaç yastıklar, taş temellerin hemen üzerine konur. Yapının düşey taşıyıcı dikmelerinin oturduğu bu yastıklar, temelden ahşap çatki sisteme geçişteki arakesit görevini üstlenmiştir.

VI.2. AHŞAP ÇATKI ve DOLGULAR

Ahşap çatki için kullanılan ağaç, kestane ağacıdır. Kestane ağacı, yörede bulunabilirliği ve diğer ağaçlara göre daha sağlam olduğu için tercih edilmiştir.

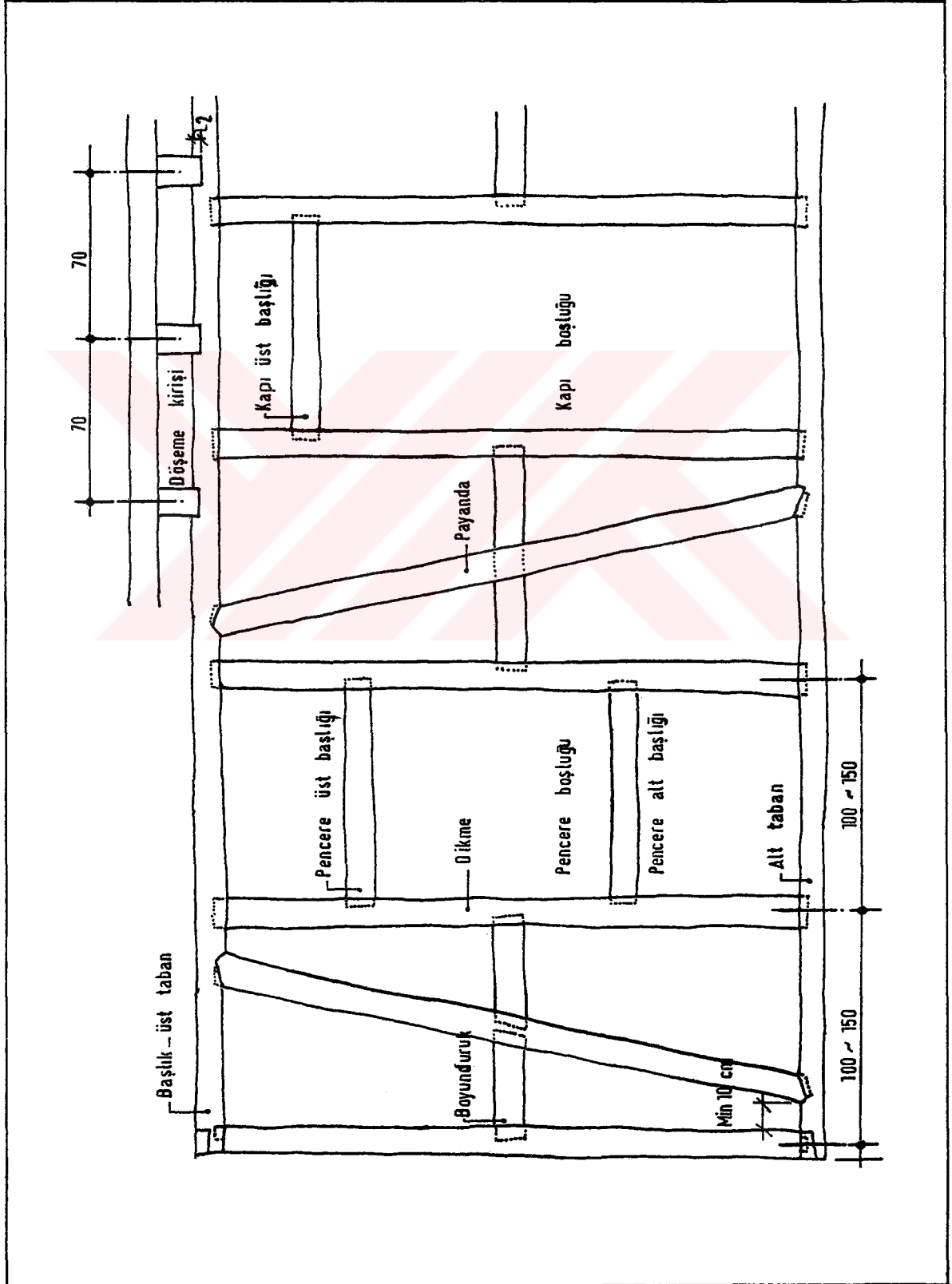
Ahşap çatki yapılarda, kagir olarak yapılan temel duvarı üzeri tesviye edilerek, yastık görevi görecek taban ağacı konulur. Alt taban üzerine mümkün olduğunca eşit aralıklarla dikmeler yerleştirilir. Dikmeler, üst kısımda da "üst taban" adını alan ağaca bağlanır. Yatay kuvvetlere karşı koymak ve deformasyonun önlenmesi için alt ve üst taban arasına "payandalar", dikmeler arasına da "boyunduruk" yerleştirilir.

Dikme aralıklarının olarak eşit olmasına çalışılırken, kapı ve pencere boyutlarında modüler sistemler uygulanmıştır. Pencere ve kapı üstlerine "üst başlık" pencere altına da "alt başlık" konur (Şekil 1) (Şekil 2).

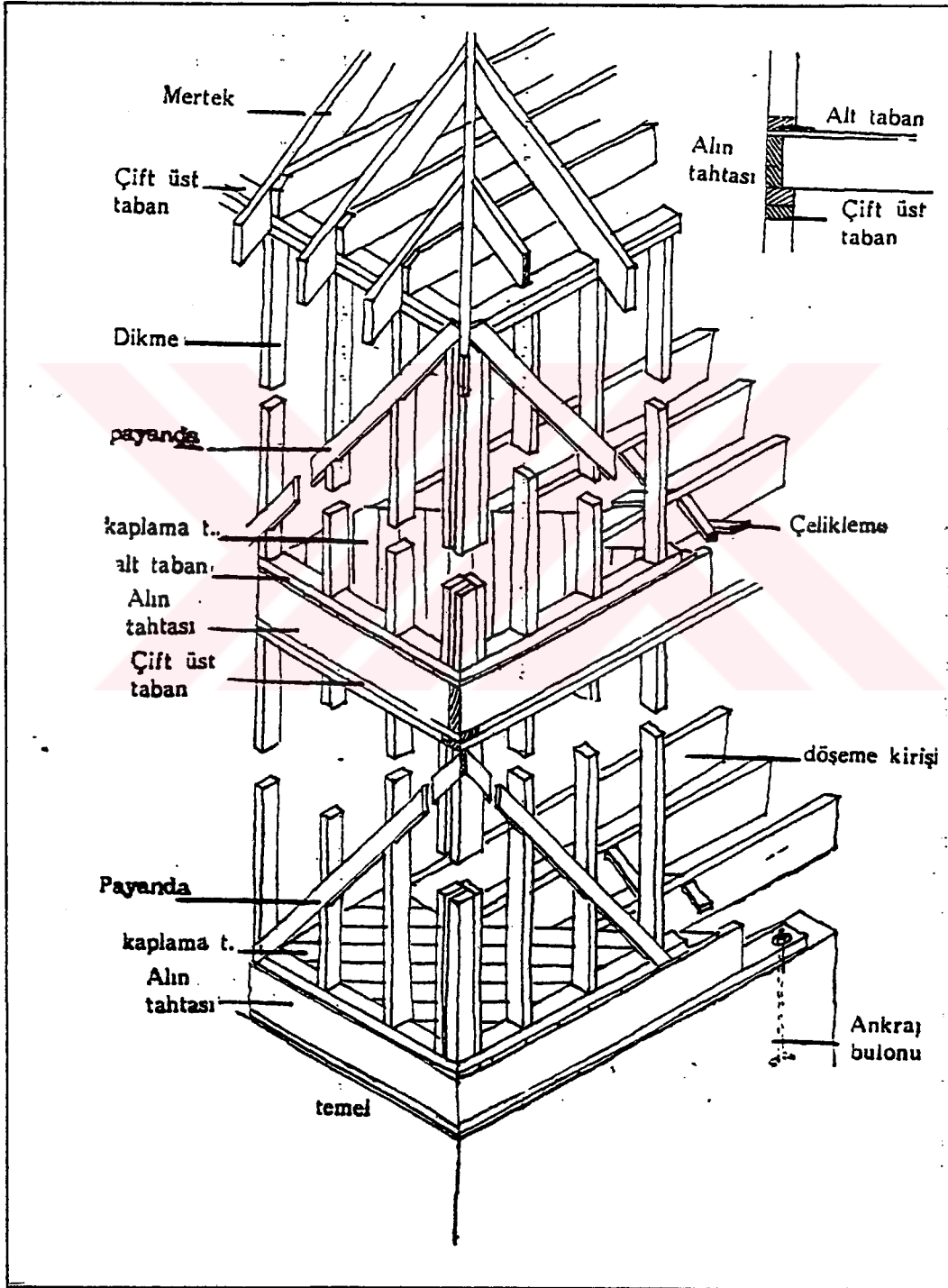
Ahşaptan oluşturulan çatki araları kestane dalları ile hasır şeklinde örülerek, iç ve dış yüzeyler saman katkılı çamur harçla sıvanır. Dolgu malzemesi olarak yer yer tuğla ve tuğla parçacıkları da kullanıldığı görülmektedir.

Ahşap kaplamalı cephelerde, kaplama yine kestane ağacındandır. Tahtalar, eşit aralıklarla düzenlenmiş dikmelere çivilerle çakılır. İç yüzeyler, ısı yalıtımı da düşünülerek sıvanmıştır. Sıva üzerine kireç badana yapılmıştır.

ŞEKİL 1- AHŞAP İSKELET YAPI

ŞEKİL 2- AHŞAP İSKELET YAPI ELEMAN BİRLEŞİM DETAYLARI

VI.3. DÖŞEMELER

Döşemeler ahşap kirişlerle taşınır. Kirişler, geçilecek açıklığın kısa yönünde uzanırlar. Döşeme kirişleri dikdörtgen kesitli olup, 40cm. ile 60cm. aralıklarla döşenirler. Kirişlerin eklentisiz, tek parçadan oluşmasına özen gösterilir. Bölme duvarları altına gelen kirişlerin yer yer takviye edildiği görülür.

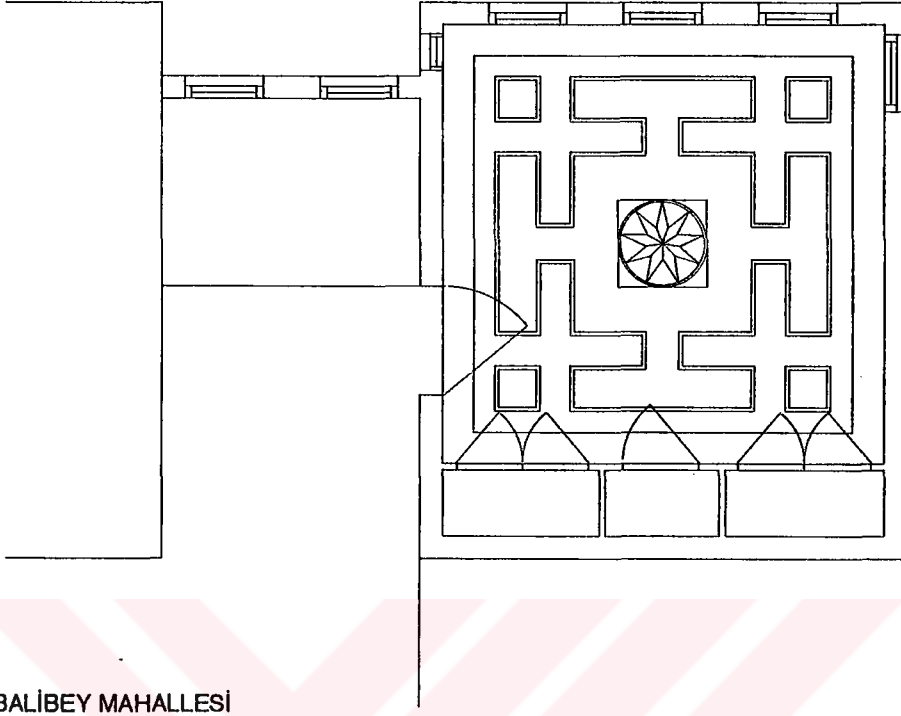
Döşeme kaplama tahtaları, kirişlerin ters yönünde, yine mümkün olduğunca tek parça olarak seçilmeye çalışılmıştır. Kullanılan tahtalar biçildikten sonra zımparalanarak kullanılır.

VI.4. TAVANLAR

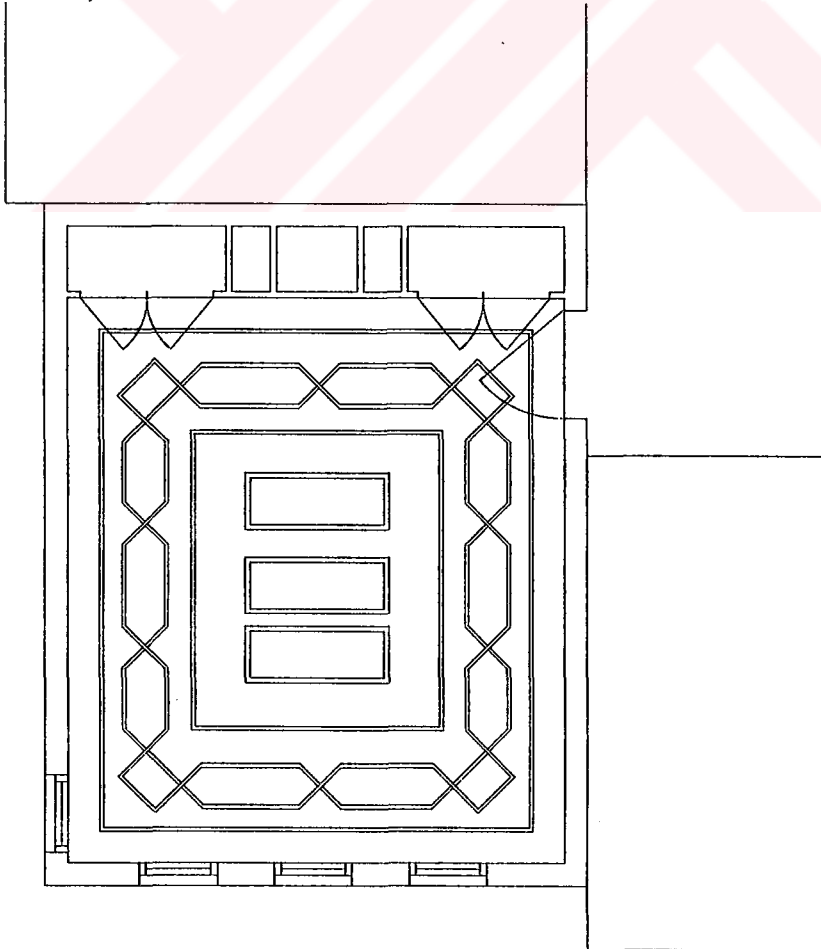
Tavanlar, çoğunlukla yalın ve süslemesizdir. Ancak birkaç evde çitalarla çeşitli geometrik desenlerin uygulandığı tavan örneklerine rastlamak mümkün olmuştur. Bu örnekler Hamamdere Mahallesi 96 Ada, 3 Parsel, ile Balibey Mahallesi 107 Ada, 1 Parsel, 7 no'lu evde rastlanmıştır. Bu örnekler dışında tavanların düz ahşap kaplama olduğu görülmüştür. Sadece odanın 20-22cm. kenar kısmını çerçeveyen ve odanın orta kısmının buradan itibaren ancak 15cm. ye kadar yükseklik verilen tavan profilleri görülür.

Tavan kaplama tahtaları da döşeme tahtaları ile aynı yönde düzenlenmişlerdir. Tavanla duvarın birleştiği arakesitte küçük profillerin yapıldığı görülür.

HAMAMDERE MAHALLESİ
96 ADA, 3 PARSEL

BALIBEY MAHALLESİ
170 ADA, 1 PARSEL

BÖLÜM VIII

RESTORASYON UYGULAMALARI

AÇISINDAN SİSTEM ARAŞTIRMASI

BÖLÜM VIII- RESTORASYON UYGULAMALARI AÇISINDAN YÖNTEM ARAŞTIRMASI

Günümüze kadar ulaşabilmiş tarihi kent parçalarının, korunması, yaşatılması, geliştirilmesi ve bu konularda çeşitli tedbirlerin alınması için büyük çabalar göstermek artık, bir zorunluluk halini almıştır. İnsanlar tarafından oluşturulan tarihi çevrenin, yine insanlar için korunması gerekmektedir. Bu gereklilik geniş bir çevre tarafından benimsendiğinde, koruma konusundada daha kolay ve uygulanabilir çözümler bulunabilecektir.

Yapıların korunması, bakımı ve onarımı, işletme giderlerinin sağlanması iyi bir organizasyon ve işletme kurgusunu gerektirmektedir.

Belli bir maliyet karşılığında onararak, işlevini devam ettiren veya yeniden düzenlenerek işlev değiştiren yapılarda, harcamaların geri ödeme zaman ve büyüklüğü yapılacak çalışmaların başarısında önemli bir etkidir.

Eski yapıların korunma ve yaşatılması, çevre dokusuyla birlikte, daha geniş bir ölçekte ele alındığında sorunlar daha da büyümektedir. Bu noktada yapılması gereken, tarihsel özellikleri barındıran çevrelerin işlevsel açıdan geleceğinin saptanmasıdır. Çünkü korumada, sosyal fayda, somut değerlerle ifade edildiğinde destek bularak uygulamaya geçirilebilecektir.

Yapıların piyasa kıymeti, çevre koşulları ve komşu yapıların durumuna bağlı olarak değişir. Bu açıdan da konunun bölgesel ölçekte ele alınması önem kazanmaktadır.

Konut alanları, sokakları ve evleriyle, bahçeleriyle birlikte belli bir atmaosferi ifade ederler. Bu nedenle yapının tek olarak korunması, onu bulunduğu ortamdan ayıracağı için, çoğu kez fazla anlamlı olmayacaktır.

Bu nedenlerden dolayı Şile'de konunun geniş kapsamlı ve bölgesel planlama anlayışı içinde ele alınması ve düzenlemeler yapılması öngörölmüştür.

Bölgenin ekonomik şartları düşünöldüğünde, özel girişimcilerin yapı ölçeğinde veya bölge kapsamında yatırım yapmaları imkansız gözökmektedir. Çünkü bölgesel eskimelerin göröldüğü yerlerde öncelikle kamu yatırımlarının yapılması gerekmektedir. Herşeyden önce alt yapı çalışmalarının bitirilmiş olması zorunludur.

Özel girişimcileri ilgilendiren bölgeler, aşırı talep dolayısı ile yüksek rantlar elde edilen alanlar olacaktır. Eski dokunun yer aldığı alanlar bu isteklere cevap veremeyecektir. Bu bölgelerin imar planlarında, kat adetleri ve yoğunluk açısından sınırlamalar getirilmesi gerekmektedir. Getirilen sınırlarla, arz-talep ilişkileri arasında kurulamayan dengeler, eski doku bölgelerinin özel girişimciler açısından çekiciliğini yok etmektedir.

Şile için alınacak koruma kararları, ekonomik problemlerin yanısıra hukuksal birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Çünkü geleneksel mimari özellikler taşıyan alanların büyük bir bölümünde mülkler, çok hissedar tarafından paylaşılmaktadır. Bir yapının en az iki, üç veya daha çok varisi vardır. Mülkiyetlerin hem çok ortaklı oluşu hem de ortakların düşük gelir gruplarına dahil olmaları bakım, onarım ve kullanım konusunda çeşitli anlaşmazlıkları ortaya çıkarmaktadır.

Yapılacak yatırımlarda alınacak kararlar; yatırım karşılığında elde edileceklerin paylaşımı konuları da burada hukuksal bir statüye kavuşturulmak durumunda olacaktır. Mevcut şartlar altında uygulanamayan ortak kararlar ve girişimler yapıların giderek bakımsızlaşmasına ve zaman aşımı içinde yıpranmalara terk edilmiştir.

Bütün sorunların , koruma kararlarının gelir getirici aktivitelerle bağdaştırılarak uygulama alanına aktarılması ile çözümlü mümkündür. Şile, gerek doğal güzellikleri ve denizi, gerekse İstanbul'a olan mesafesi dolayısı ile turizm açısından değerlendirilebilecek potansiyele sahiptir.

Yapıların restore edilerek, pansiyon işletmeciliği ile gelir getirici yatırımlara yönlendirilmesi mümkündür. Bu arada yapıların özel bir kurum veya bir vakıf tarafından değil, eski sahipleri tarafından kullanımının devamı, eski niteliklerinin korunması bakımından önemlidir. Yaz aylarında turizm hizmetine açılarak, odalar tek tek pansiyonierlere kiralanırken; kış aylarında da içinde insanların bulunması hem yapının ömrünü uzatacak, hem de ilk yapım amacına hizmet edecektir. Bu düşüncenin gerçekleşmesi için imar planlarında bir dizi kararların alınması gerekmektedir.

Tarihsel özellikler gösteren merkezlerde gelir dengeleri kurulmalı ve sürekliliği sağlanmalıdır. Yapılarda kat sınırlamaları ve yerleşim alanlarında yapı yoğunlukları sınırlandırılmalıdır. Eski dokunun yoğun olduğu sınırlı alanlarda yeni yapılaşmalara izin verilmemelidir. Parsellerin çok büyük olduğu alanlarda, özel karar ve uygulamalarla, yeni yapılaşmalara imkanlar tanınabilir.

Eski evlerin sahiplerine ekonomik ve teknik yönden yardımlar sağlanmalıdır. Bu noktada öncelikle yapıların mimari özellikleri bozulmadan banyo-wc gibi alt yapı ihtiyaçlarının sağlıklı bir şekilde çözülmesi ve modernleştirilmesine olanak sağlayan restorasyon kararları alınmalıdır.

Bireysel yada toplumsal açıdan karlı olduğu görülen uygulamalar, çevrede destek görecekt ve teşvik edici olacaktır. Ancak, uygulamaların fiilen yapılabilmesi, gerekli fonların bulunması ve harekete geçirilmesi ile mümkün olacaktır. Bu açıdan tarihi çevrenin korunmasındaki en kritik etken finans problemi olmaktadır. Bulunabilecek finans kaynakları ve uygulanabilecek çözüm yolları için sıralanabilecek öneriler şunlardır:

- 1) Yapı sahiplerinin kişisel birikim ve fonlarının harete geçirilmesi;
- 2) Kamu kesiminden restorasyon uygulama ve mali destek yardımları sağlanması;
- 3) Uzun vadeli ve düşük faizli kredi olanaklarının araştırılması; (Toplu Konut Destekleme Fonu, banka ve sigorta kuruluşlarından sağlanabilecek krediler koruma amacına hizmet edecek yatırımlara aktarılabilir.)
- 4) Eski eser sahiplerine, mülkiyetlerinden dolayı ortaya çıkan vergilerinin alınmaması veya vergi indirim ve kolaylıklarının sağlanması;
- 5) Dönersermaye sistemiyle kurulacak vakıflar aracılığı ile turizm ve reklam gelirlerinin sağlanması;
- 6) Rölöve ve restorasyon projelerinin hazırlanmasında kamu kurum ve kuruluşlarının veya yerel yönetimlerin yardımlarının sağlanması;
- 7) Restorasyon uygulamaları için malzeme seçimi ve temininde halka yardımcı olunması, ödeme koşullarının organize edilmesi;
- 8) Uygulama yapabilecek ekip kurma, eleman yetiştirme ve çalıştırma organizasyonlarının koordine edilmesi;

- 9) Uluslararası restorasyon kurum ve kuruluşlarından para ve teknik yardım imkanlarının araştırılması.

Herşey para kaynaklarının bulunması ile çözülemeyecektir. Yerel yönetim bünyesinde kurulacak bir teknik büro, finans kaynaklarının kullanımı ve her türlü organizasyonun kurulmasında bir merkez olarak görev yapabilir. Bu büro koruma kararlarına açıklık getirecek, teknik konuların çözümünde yöntem üretecek niteliklere sahip olmalıdır.

BÖLÜM IX

RESTORASYON UYGULAMALARI

BÖLÜM IX- RESTORASYON UYGULAMALARI

Çalışma alanı olarak belirlenen, geleneksel mimari dokunun yoğun olduğu Balibey Mahallesi'nde çeşitli tadilatlar geçirmiş olmasına rağmen özgün niteliklerini koruyan yapılar için restorasyon önerileri hazırlanmıştır.

Yapıların, sağlanacak kredi ve mali - teknik desteklerle restore edilerek, yine eski sahipleri tarafından kullanımlarının devamı sağlanmalıdır. Restorasyon sonunda verilebilecek işlev olarak yaz aylarında yoğun olarak kullanılabilen, turistik belgeli pansiyon önerileri getirilmiştir. Böylelikle bir yandan yapının restorasyonu için bir teşvik, bir yandan yapının ömrünün uzatılması, bir yandan da turizm sektörü için hazır alt yapı oluşturulacaktır. Mevcut yapı stoğundan yararlanılarak turizm potansiyeli arttırılabilecektir. Bütün bunların yanında yapı sahiplerinin, turizmden sağlayacağı gelirler maddi açıdan ek bir gelir kaynağı oluşturacaktır. Yapıların yaşatılması ve bakımı kendiliğinden sağlanacaktır.

Bu noktadan hareketle Balibey Mahallesi'nde önerilen restorasyon önerileri ve çalışmalarını şöyle özetleyebiliriz ;

46 Ada, 16 Parsel ; 2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Restorasyon geçirmiş. Cephesi tamamıyla püskürtme sıva yapılarak sıvanmış. Yapıya ekler yapılmış. Yapılan ekler restorasyon projelerinde belirlenerek kaldırılacak.

46 Ada, 17 Parsel ; 2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Oldukça bakımsız ve harap durumda. Restorasyon projelerinde cephe düzenlemeleri ve planlarda yeni işlevine

göre değişiklikler önerilmiştir.

46 Ada, 20 Parsel ; 2 Kat+Bodrum, Ahşap iskelet yapı. Plan ve cephede çok tadilatlar yapılmış. Betonarme muhdes bölümler ve yapının dış hattında merdivenler yapılmış. Pencere boyutları değiştirilmiş.Restorasyon projelerinde aslına uygun cephe düzenlemeleri ve planlarda tadilatlar önerilmiştir.

46 Ada, 43 Parsel ;2 Katlı yığma konstrüksüyonlu yapı. Cephe ve planda büyük değişiklikler geçirmiş. Restorasyon projelerinde cephe düzenlemeleri ve planlarda yeni işlevine göre değişiklikler önerilmiştir.

47 Ada, 1 Parsel ; 2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Restore edilmekte. Restorasyonunda malzeme seçimi ve detay uygulamaları aslına ve çevreye uyumsuz.

47 Ada, 2 Parsel ;2 Katlı betonarme yapı. Kütle etkisi eli çevreye aykırı olmakla beraber cephe özellikleri ile çevreyle ilişkisiz. Restorasyon projelerinde cephe düzenlemeleri yapılması önerilmiştir.

48 Ada, 1 Parsel ;2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Bakımsız durumda. Planda çeşitli ek ve tadilatlar geçirmiş. Restorasyon projelerinde cephe düzenlemeleri ve planlarda yeni işlevine göre değişiklikler önerilmiştir.

48 Ada, 10 Parsel ;Haciosmanağa Camii(Balibey Camii) Camiye ek olarak yapılmış lojman bölümlerinin yeniden düzenlenmesi ve sıhhileştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca restorasyon projelerinde cephe düzenlemeleri önerilmiştir.

48 Ada, 14 Parsel :2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Yapı varislerince iki ayrı bölüm olarak kullanılıyor. Yapının yarısında bakım ve onarım yapılmış, iyi durumda. Diğer bölümü çeşitli ek ve tadilatlarla genişletilmiş. Restorasyon projelerinde planlarda yapılmış olan bölmeler ve ekler, muhdes bölümler kaldırılarak, yapının bütün olarak kullanımı önerilmiştir. Orijinal dolap ve sedirler korunacaktır.

48 Ada, 15 Parsel ; Terkedilmiş, 2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Son tesbitlerde temel duvarları ve zemin kat duvarlarının bir kısmının ayakta olduğu görülmüştür. Restitüsyon projesine göre yeniden yapılması öngörülmüştür.

49 Ada, 5 Parsel :1 Kat+Bodrum, Ahşap iskelet yapı. Taşıyıcısı büyük hasar görmüş durumda. Yapı giderek çökme tehlikesiyle karşılaşabilir. Restorasyon projelerinde cephe düzenlemeleri ve planlarda yeni işlevine göre değişiklikler önerilmiştir.

49 Ada, 6Parsel :2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Özgün nitelikleri ile önemli bir yapı. Taşıyıcı sisteminde bozukluklar görülmekte. Halen kullanılmıyor. Orijinal yapı elemanları ve özgün durumuna göre restorasyonu önerilmiştir.

49 Ada, 7 Parsel ;4 Katlı betonarme yapı. Yükseklik, cephe ve büyüklük olarak çevreye aykırı bir yapı. Restorasyon projelerinde cephe düzenlemeleri ve kat indirimi önerilmiştir.

49 Ada, 8 Parsel ;2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Fazla değişikliğe uğramamış, bazı küçük tadilatlar görmüş. Orijinal dolap, sedir, ocak, banyo dolabı gibi yapı elemanları korunarak restorasyonu önerilmiştir.

54 Ada, 5 Parsel ;2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Yapının bir bölümü ticari işyeri olarak düzenlenmiş. Bunun için bazı tadilatlar yapılmış. Onun dışında özgün niteliklerini koruyor. Restorasyon projelerinde tadilat gören kısımların, yapının özünü koruyan öneriler getirilmiştir. Sadece periyodik bakımlarla yapının korunması sağlanabilir.

55 Ada, 1 Parsel ;4 Katlı betonarme yapı. Yükseklik, cephe ve büyüklük olarak çevreye aykırı bir yapı. Restorasyon projelerinde cephe düzenlemeleri ve kat indirimi önerilmiştir.

55 Ada, 2 Parsel ;1 Katlı, taşıyıcısı Ahşap iskelet yapı. Yapının büyük bölümü yığma olarak onarılmış. Restorasyon projelerinde cephe düzenlemeleri önerilmiştir.

56 Ada, 1 Parsel ;2 Katlı Ahşap iskelet , Özgün nitelikleri ile önemli bir yapı. Zemin katta büyük tadilatlar yapılmış. Garaj ve depo alanı olarak düzenlenmiş. Restorasyon projelerinde, yapının orijinal haline göre yeniden düzenlemeler önerilmiştir. Orijinal yapı elemanlarının ve özgün durumuna göre restorasyonu öngörülmüştür.

56 Ada, 7 Parsel ;2 Katlı Ahşap iskelet , Özgün niteliklerini korumakta. Yapının periyodik bakımı ve küçük tadilatları ile korunması mümkündür. Yeni işlev kazandırılması önerilmiştir. Bunun için yapıda değişikliklere gerek yoktur. Yalnızca sıhhi tesisat onarımı yapılmalıdır.

56 Ada, 8 Parsel ;3 Katlı Ahşap iskelet yapı. Çeşitli ekler ve tadilatlarla büyük

değişikliklere uğramış. Orijinal dolaplarından bir bölümü hala durmakta. Restorasyon projelerinde yapının muhdes bölümleri kaldırılmış, yeni işleve göre plan tadilat ve düzenlemeleri önerilmiştir.

170 Ada, 1 Parsel ;2 Katlı Ahşap iskelet yapı.Çok bakımsız durumdadır. Normal katta sedirli odasının tavanı çitalarla çeşitli motifler uygulanarak süslenmiştir.Orijinal dolapları, ocağı, sedirleri ve merdiven üzerindeki taht bölümü mevcut. Restorasyon projeleriyle orijinal özellikleri korunacaktır. Muhdes olarak yapılan wc-banyo bölümü yeniden düzenlenecektir.

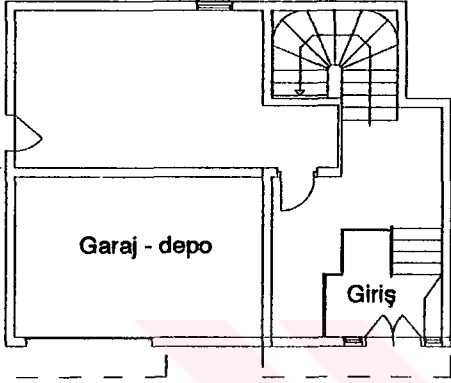
170 Ada, 2 Parsel ;2 Katlı Ahşap iskelet yapı.Bakımsız, terk edilmiş durumda. Harabe görünümünü almış, yıkılmaya başlamıştır. Orijinal dolapları, ocakları ve sedirleri mevcuttur. Restorasyon projeleriyle yeniden yapımı önerilmiştir.

170 Ada, 33 Parsel ; 2 Katlı Ahşap iskelet yapı. İyi bir restorasyon örneği olarak düzenlenmesi yapılmıştır. Orijinal özelliklerini tamamiyle korumaktadır.

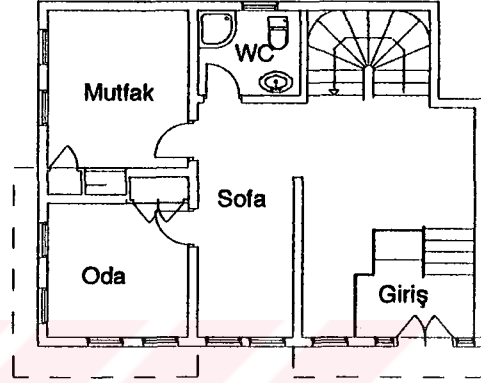
170 Ada, 34 Parsel ; 2 Katlı Ahşap iskelet yapı. Zemin katta yer yer tadilatlar geçirmiş. Özgün yapı elemanları ve niteliklerini koruyor. Yanlız merdiveni betonarme olarak yeniden yapılmış. Restorasyon projesine göre muhdes bölümlerin kaldırılması, merdivenin ahşap olarak yeniden yapılması önerilmiştir.

170 Ada, 37-38Parsel ;2 Katlı Ahşap iskelet yapı.Yapı iki ayrı bölüm olarak kullanılıyor. Bir bölümünde kötü bir restorasyonla cephe oranları bozulmuş, çimento harçlı sıva uygulanmış. Diğer bölümünde planlarda büyütme ve pencere boyutlarında değişiklikler yapılmıştır. Orijinal dolaplarının bir kısmı duruyor. Restorasyon projesinde yapının bütün olarak ele alınması ve pencere boyutları ile oda büyüklüklerinde yapılan değişikliklerin düzeltilmesi önerilmiştir.

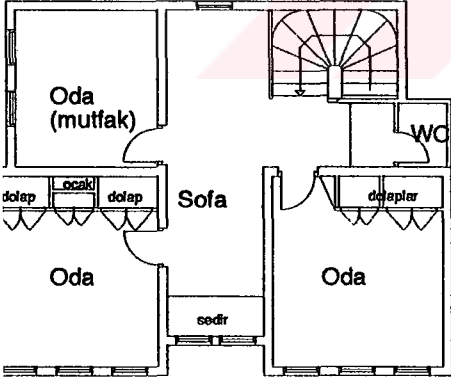
3 ADA, 1 PARSEL

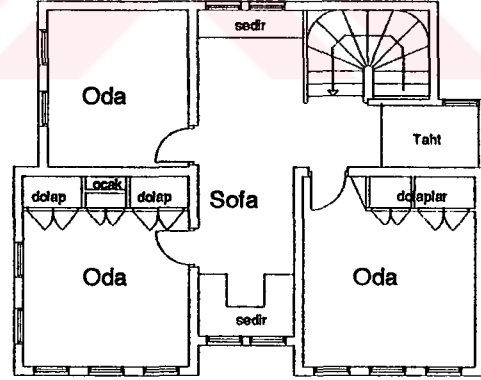
Zemin Kat Planı

Zemin Kat Planı

Normal Kat Planı

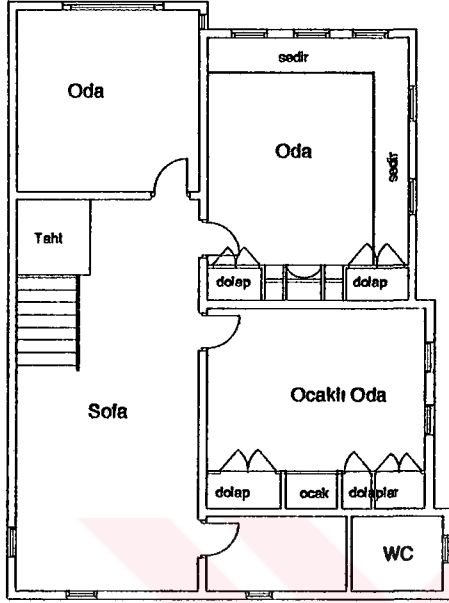

Normal Kat Planı

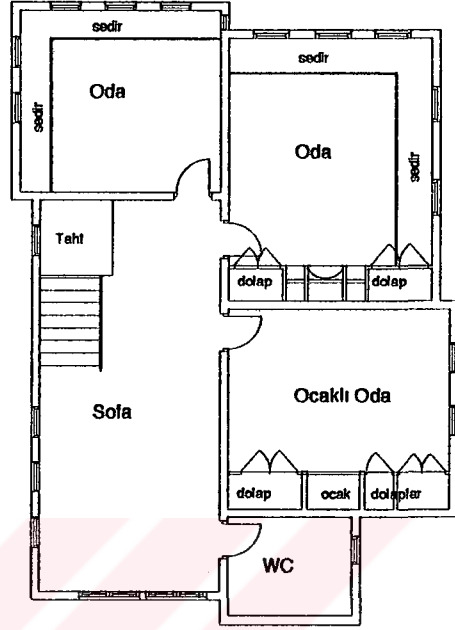
RÖLÖVE PLANLARI

RESTORASYON PLANLARI

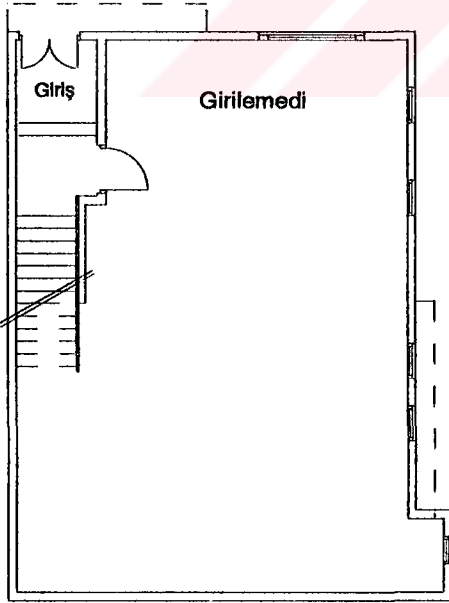
170 ADA, 1 PARSEL

Normal Kat Planı

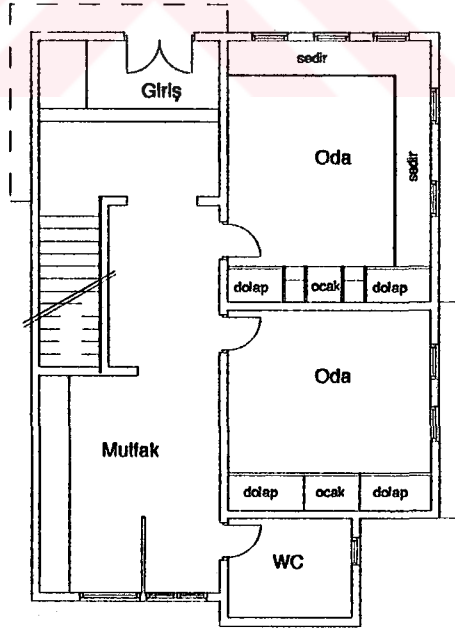

Normal Kat Planı

Zemin Kat Planı

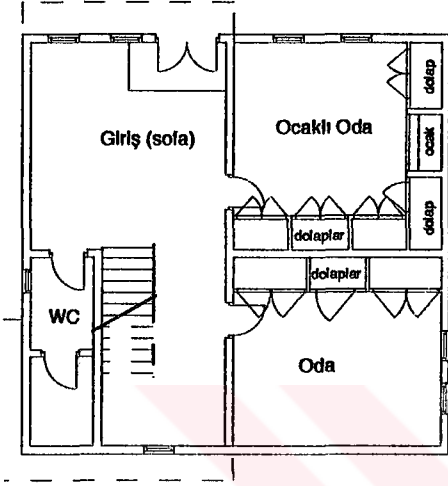
RÖLÖVE PLANLARI

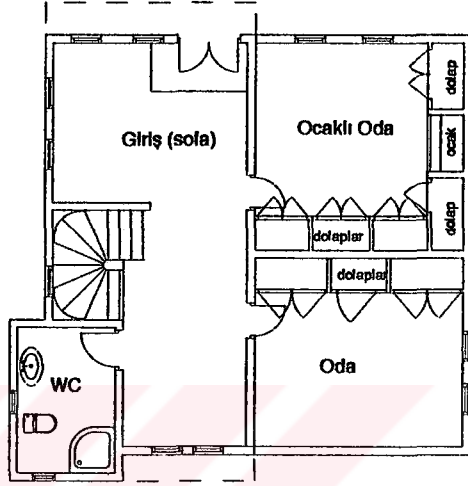
Zemin Kat Planı

RESTORASYON PLANLARI

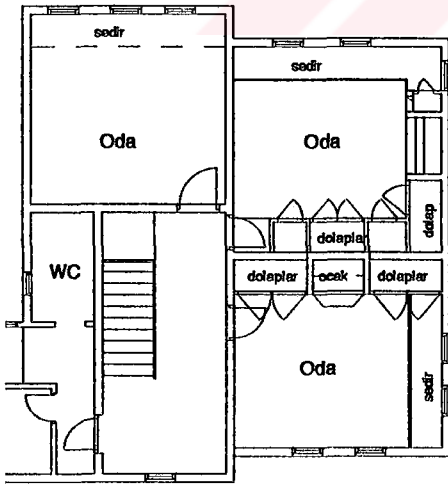
170 ADA , 2 PARSEL

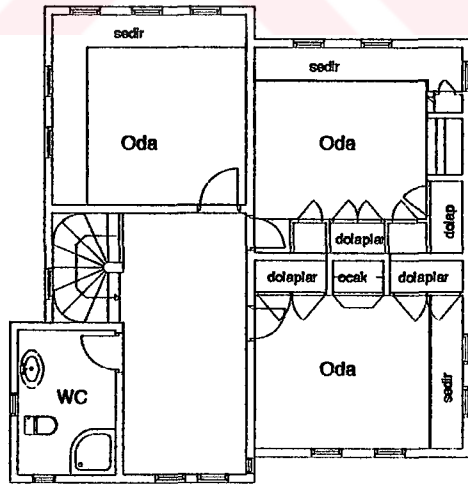
Zemin Kat Planı

Zemin Kat Planı

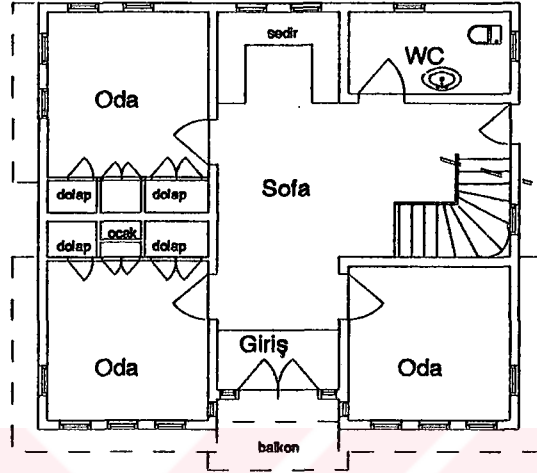
Normal Kat Planı

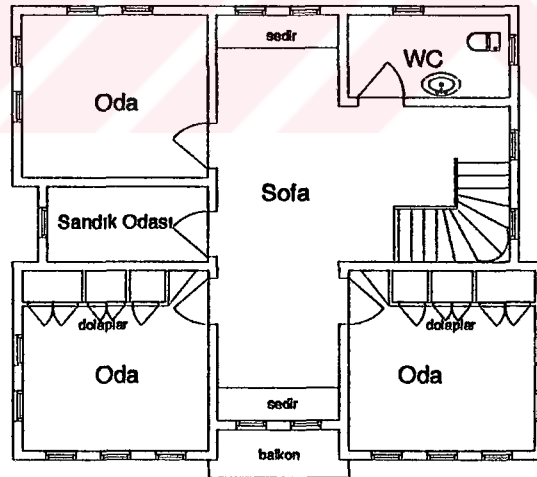
Normal Kat Planı

RÖLÖVE PLANLARI

RESTORASYON PLANLARI

170 ADA , 33 PARSEL

Zemin Kat Planı

Normal Kat Planı

RESTORASYON PLANLARI

SONUÇ

Ülkemizde, bugüne kadar gelebilmiş geleneksel konut dokusu, özellikle 1950'li yıllardan itibaren, değişen çağın ve gelişen teknolojinin etkisi ile eski karakteristik özelliklerini yitirmeye başlamıştır.

Tarihsel dokunun oluşumunda, konutlar temsil ettikleri dönemin toplumsal ve ekonomik gereklerinin yöresel uygulamaları ile oluşmuşlardır. Şimdi heran yok olma tehlikesi içindeki bu dokunun yaşatılması korunması ve geliştirilmesi için gösterilecek çabalar giderek zorunluluğa dönüşebilmektedir. Aksi takdirde birşeyler yapmak için çok geç kalınmış olacaktır.

Koruma kararlarını alırken şunu da unutmamak gerekir. Korumanın nasıl, ne için ve neyi koruyarak gerçekleştirilmesi kararlarının doğru bir şekilde belirlenmesi.

Konutlar insanlar için yapılmışlardır. O yapıyı kullanan insanın, yaşama biçimi ve kültürü, yapıyı şekillendiren en önemli etkenlerdir. Değişen zamana, farklılaşan yaşama biçimine ve kültüre göre yapıların birtakım değişiklikler geçirmesini doğal karşılamak gerekmektedir. Çünkü yapılar, insanların ihtiyaçlarına göre değişmek üzere yapılır. Bu nedenlerle koruma kavramını zaman içinde değişen ihtiyaçlara göre kendini yenileyen, gelişen, ama költürsüzleşmeyen bir çevrenin yaratılması doğrultusunda yorumlamak gerekir. Bu aşamada koruma amaçlarını 3 ana başlık altında toplayabiliriz :

- 1) Tarihi mirasın gelecek kuşaklara iletilmesi,
- 2) Kültürel sürekliliğin sağlanması,

3) Tarih ile çağdaş yaşam olanaklarının bir arada sunulması.

ŞİLE için yapılan bu çalışmanın amaç ve kapsamı bu ilkeler ışığı altında ele alınmıştır. Tarihsel doku korunurken, yıllardır süregeldiği şekilde canlılığını yaşaması istenmiştir. Restorasyon ve koruma yöntemlerinin araştırılması, çalışma için en önemli bölümü oluşturmuştur. Bu noktada ŞİLE'de tarihsel çevrenin korunması ile ilgili öneriler şöyle özetlenebilir :

* Tarihsel doku, şehir bütünü'nün bir parçası olarak ele alınmalı, çevre ile ilişkilerinin kurulması da unutulmamalıdır.

* Koruma, tek yapının korunması olarak değil, mahalle ölçeğinde, yapılar topluluğu olarak ele alınmalıdır.

* Bir kent parçası olarak ele alınan bölge; sokağı, meydanları, bahçeleri kısaca çevresiyle bütün olarak değerlendirilmelidir.

* Koruma kararları, sosyal ve ekonomik kararları destekleyecek nitelikte olmalıdır. Bölgenin turizm potansiyeli ve özellikleri göz önüne alındığında, turizm amaçlı yatırımlar desteğinde uygulanabilecek yöntemlere önem verilmelidir.

* Eski kent dokusunun yoğunlaştığı bölgelerde yeni yapılaşmaya izin verilmemelidir. Mevcut dokunun restorasyon yöntemleri ile sağlıklılaştırılması teşvik edilmelidir.

* Yapı özelliklerini bozmayacak şekilde, teknolojinin olanaklarından ve çağdaş

yaşamın gerekliliklerinden yararlanılması sağlanmalıdır.

* Yapılacak restorasyon çalışmaları alt yapının yapılması ile başlamalıdır. Su, kanalizasyon, elektrik, haberleşme ağının kurulması sistemli bir şekilde ele alınarak en kısa sürede bitirilmelidir.

* Özellikle de yapıların sıhhi tesisat ve alt yapı eksiklikleri teknolojinin olanakları ile giderilmelidir.

* Ahşap yapıların yoğun olduğu bölgelerde yangına karşı önlemler alınmalıdır. Buralarda sokak aralarına, yolların dar olmasından kaynaklanan ulaşım sorunu göz önünde tutularak yangın muslukları yapılmalıdır.

* Yapılarda kullanılan ahşap malzemeler, yangına ve haşerata karşı önlem alınarak kullanılmalıdır.

* Bölgenin turistik ve doğal güzellikleri olduğu gibi korunmalıdır. İnsanların ruhsal huzurunu sağlayan yeşil dokusunu yaşatacak ve ön plana çıkaracak planlama kararları desteklenmelidir.

* Yapılan çalışmaların insanlar için, onların mutluluğu ve rahatı için olduğundan yola çıkılarak, alınan kararların uygulamasının da ancak o çevrede yaşayan insanların katılımı ile gerçekleşebileceğini unutmamak gerekir. Bu konuda ulaşılabilecek başarı, halkın konu hakkında bilinçlendirilmesi ve katılımı ile sağlanabilecektir.

* Katılım ve konuya sahip çıkma, ancak yöre halkının ihtiyaç ve isteklerinin belirlenerek, planlamada öncelikle yer alması ile sağlanabilecektir.

Sağlıklı bir çevrenin oluşturulması, eski değerlerin korunması ve yaşatılması, çevrede yaşayan insanların isteği ve mutluluğu olacaktır. Yaşanabilir hale getirilen çevrenin korunarak gelecek kuşaklara aktarılması da burada en önemli yaklaşımı oluşturacaktır.

NOTLAR

- (1) E.Uykucu, s.324.
- (2) "İstanbul" , Yurt Ansiklopedisi 6.cilt , s.3889.
- (3) P.M. Bıjıkyan , "Karadeniz kıyıları Tarih ve Coğrafyası", s.18-19.
- (4) "Şile", Türk Ansiklopedisi XXX cilt, s. 286.
- (5) Halk Eğitim Merkezi Raporu, 1985.
- (6) "İstanbul" , Yurt Ansiklopedisi 6.cilt,s.3888.
- (7) R.Gökdağ, "Şile'yi Sit Kararı Kurtaracak " , Cumhuriyet, 23 Aralık 1980, s.4, sütun 1-4 .
- (8) "Şile", Türk Ansiklopedisi XXX cilt, s. 286 .
- (9) "İstanbul" , Yurt Ansiklopedisi 6.cilt,s.3773 .
- (10) E.Uykucu, op.cit. , s.324.
- (11) "İstanbul" , Yurt Ansiklopedisi 6.cilt,s.3789 .
- (12) E.Uykucu, op.cit. , s.322.
- (13) N.Kasar, "Şile'nin Turizm Potansiyelinin İncelenmesi " , Basılmamış Yüksek Lisans Tezi ,
- (14) ibid.
- (15) "Şilebezi" , Yurt Ansiklopedisi 6.cilt,s.3926 .

(16) N. Fıratlı, "Şile ve Kalealtı", T.O.O.K. Bülteni, Ocak 1952 ,s. 18.

(17) "İstanbul" , Yurt Ansiklopedisi 6.cilt,s.3888.

(18) ibid.

(19) E.Uykucu, op.cit. , s.322.

(19) Kaymakamlık Raporu, 1985.

(20) "İstanbul" , Yurt Ansiklopedisi 6.cilt,s.3889.

(21) Lemi Meray ,Ders Notları.

(22) O. Özgüler, Köyde Mimari, Doğu Karadeniz , s.22

KAYNAKLAR

- ALGIN, Ülkü , "Bölgemiz Marmara, İstanbul ve İlçeleri",
İstanbul , Birsen Yayınevi , 1987 .
- BERKER, Mehmet, "Ahşap Mimari Anıtlarda Koruma Uygulamaları ile İlgili Bir
Yöntem Önerisi",
M.S.Ü., Mimarlık Fakültesi, Basılmamış Doktora Tezi, 1982
- FERSAN, Nur , "Küçük Anadolu Kentlerinde Tarihsel Dokunun Korunması ile
İlgili Bir Yöntem Araştırması",
İ.T.Ü., Mimarlık Fakültesi, Basılmamış Doktora Tezi, 1980
- FIRATLI, Nezih, "Şile ve Kalealtı",
T.T.O.K. Bülteni, Ocak 1952, İstanbul .
- GÖKÇEN, Rifat , " İstanbul ve İlçeleri",
İstanbul , Özyürek Yayınevi , 1979 .
- GÖKDAĞ , Remzi, "Şile'yi Sit Kararı Kurtaracak"
Cumhuriyet, sayı 23829, 23 Aralık 1980,
- GÜNAY, Reha , "Şile'de Bir Türk Evi Restorasyonu"
Arredamento-Dekorasyon ,Mayıs 1990, Boyut Yayın A.Ş.,
İstanbul.
- KUBAN, Doğan, "Türkiyede Malzeme Koşullarına Bağlı Geleneksel Konut
Mi marisi Üzerine Bir Gözlem",
Mimarlık, sayı 4/36,1966,
- KÖMÜRCÜYAN, E.Çelebi, " İstanbul Tarihi",
Çeviren Hrand Andreasyon ,
Edebiyat Fakültesi Yayını İstanbul , Kutulmuş
Matbaası, 1952 .

UYKUCU, Ekrem,

"İlçeleriyle Birlikte İstanbul".

İstanbul , Kahraman Yayınları , 1979 .

İstanbul İl Yıllığı1973 .

Komisyon, İstanbul, 1973 .

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi .

"Şile", Gelişim Yayınları A.Ş. 1986 ,s.11080.

İslam Ansiklopedisi .

Cilt II. ,s. 367,392,666, 695,

Cilt V. ,s. 1134,1215,1251,1256,

Cilt VIII. ,s. 587,598,

Cilt IX. ,s. 399,407.

İstanbul ,1978.

İZBIRAK,Remzi,

İslam Ansiklopedisi.

Cilt XXX, M.B.E. Basımevi, 1981.

Yurt Ansiklopedisi .

Cilt V. ,s. 3768-3769

Cilt XI. ,s. 3773-3889

Anadolu Yayıncılık A.Ş., İstanbul ,1982.

Kaymakamlık Raporu ,1985.

Halk Eğitim Merkezi Raporu ,Tarih yok.

ÖZGEÇMİŞ

Aynur Göktaş 1967 yılında Ankara'nın Beypazarı İlçesi'nde doğdu. İlk öğrenimini Beypazarı İstiklal İlkokulu'nda, Orta ve Lise öğrenimini Ankara Halide Edip Lisesi'nde tamamladı.

1984 yılında Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde Mimarlık Eğitimi görmeye hak kazandı. 1985 yılında başladığı mimarlık eğitimini 1989 yılında tamamladı. Aynı yıl Yıldız Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı Rölöve ve Restorasyon Bilim Dalı'nda Lisans Üstü eğitimine başladı.

1990 Yılında, grup olarak katıldığı Antalya Kent Merkezi İçinde Kalekapısı ve Çevresi Kentsel Tasarımı Yarışması'nda mansiyon aldı.

Halen İstanbul'da özel bir büroda Mimarlık ve Restorasyon çalışmalarını sürdürmektedir.